

IN APOLOGIAM
Confessionis Illustrissimi
Principis ac Domini, D.
Christophori, Ducis
Vuirtenbergen-
fis &c.

665

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

AVTORE IOANNE
BRENTIO.

665

FRANCOFORTI APVD PE-
TRVM BRVBAC-
CHIVM,

Anno M. D. LVI

Pio Lectori S. D.

Valde tumultuatur Petrus a Soto, in suo scripto, quo Confessionem Illustris Principis, Ducis Vuirtenbergenſis refutare conatur, q̃ Principes ſuſcipiant curam & cognitionem piæ doctrinæ. Exiſtimat enim hoc quicquid eſt officiꝝ, ad ſuos tantum Prælatos pertinere. Et ſiquando premitur autoritate Sacræ Scripturæ, ſolet ſeſe in varias formas uertere. Nunc enim confugit ad Traditiones, nunc ad Patres, nunc ad Catholicam ſuam eccleſiam. Putaui igitur operæ precium, præmittere Apologiæ, quaſi *πελεγόμενα*, hos locos.

- i. De officio Principum in Eccleſia Filij Dei.
- ij. De autoritate Sacræ Scripturæ.
- iiij. De Traditionibus.
- iiij. De Catholica Eccleſia.

Et ſi autem his locis illuſtratis, Scriptum Petri a Soto, non aliter q̃ Philoſtinus Dagon, truncatis manibus & capite, coram Arca propiciatoriꝝ proſtratum iacet, tamē addenda erit copioſior Apologia, ut ſi nihil aliud, certē poſteritati teſtificemur, quibus cum monſtris diſmicandum nobis fuerit, ne Euangelion de Chriſto Filio Dei, diuinitus in lucem euocatum, Sophiſticis tenebris iterum inuoluēretur. Interea temporis, optime Lector, fruiere his *πελεγόμενοις*, & ora Deum Patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti, ut cauſæ populi ſui clementer faueat. Bene uale.

Illustris. ac ueræ Religio=

NI DEDITISSIMO PRINCIPI ET

Domino, D. Christophoro, Duci Vuirtenbergenſi, &

Teccenſi, & Comiti Montbelgardi &c. Do-

mino ſuo Clementiſſimo.

LL Vſtriſſime Princeps, Do-
mine obſeruandiſſime. Aedi-
dit aduerſus piã Tuã Celfi-
tudinis Cõfeſſionem Petrus,
neſcio quĩs, a Soto, aſſertio-
nem, ut titulus quidem libri
proſitetur, Catholicæ fidei, ut
ego autem ſentio, epitomen
Sophiſticæ & Monachi-
cæ do-

ctrinæ. Non excutiam nunc cauſas, cur ignotus, ut ipſe
loquitur, fraterculus, cum tot doctiſſimorum uirorum
ſcripta aduerſus impiã Sophiſtarum & Monachorũ
doctrinam publice extent, delegerit potiſſimum T. C.
Confefſionem, quam ſordibus ſuis conſputet atq; cõta-
minet. Nec ſumus fortaiſis tam hebeti ingenio, ut nõ in-
telligamus quo cõſilio, & quorũ inſtinctu hypocrita ad
ſuſcipiendã hanc Prouinciã excitatus ſit, et quibus hac in
re operã ſuã poluerit. lætat hæc proficiſci ex bona conſci-
entia, & ardenti ſalutis tuę deſiderio: ſed uestimenta ouĩ-
um, quibus lupi rapaces & leones rugientes ſeſe cõmen-
dare ſtudēt, nõ ſunt nobis ulq; quaq; ignota. Et ſolenne

est hypocritis, zelum Dei ac studium humane salutis cu-
piditatibus suis pretextere. Et si autem ad tam stupendam
Sophistarum & Monachorum cecitatē, & ad tam deplo-
randam plurimorum hominum perniciem nō possum
non cohorrescere, tamen gaudeo scriptum Petri a Soto
extare, q̃ iam non opus habeamus multa lectione reli-
quorum mataxologorum libros, ad colligendas eorū im-
pietates, percurrere. Quod enim alij tam uoce q̃ scriptis
diffuse in orbem terrarum sparserunt, hoc Alostus in bre-
uia illa scholia, & Catholicam suam confesionem con-
tulit. Ac profecto res aptissime cecidit. In medio colloca-
ta est pia Confessio Vuirtenbergenſis, ex utraq; autem
parte circundant eam Alostica commenta, quasi Rosam
spinæ, imo quasi canes, allatrantes quidem eam, sed quia
edentuli sunt, latrare possunt, mordere autem non pos-
sunt. Q̃ si fuisset data optio, non potuissemus commo-
diorem aduersarium eligere, qui refutatione sua uerita-
tem ac pietatem Confessionis T. C. magis illustrasset.
Afirmat se respondere de fide, non singulariter sua, sed
Catholicæ Ecclesiæ. Si autem hæc est Catholica fides,
quam Alostus in hoc scripto profitetur, ô miserrimam
& infelicitissimam sortem Catholicorum, qui non so-
lum sectantur Ethnicam impietatem & idolomaniam,
uerumetiam necesse habent quæuis somnia impiorum
Sacrificulorum & Monachorum, pro compertissimis
Apostolorum traditionibus, & pro certissimis Spiritus
sancti oraculis adorare. Sed spero multos inter eos, q̃s
illi catholicos uocant, rectius sentire; nec dubito, quin
Alostus

Asotus ab ijs h aud magnam gratiã relaturus sit, q̃ quæ
sint Sophistarum & Monachorum impietates, uniuersę
Catholicę Ecclesię adscribat. Nec uideo quid hoc scri-
ptum Asoti in se cõtineat, quod hominem pium, aut sal-
tem mediocri mētis sanitate præditum mouere posset, ut
uel pietatem doctrinę, quam Confessio Tuę Celsitudi-
nis profitetur, deserat, uel impietate Asoticę assertionis
approbet. Quos T. C. Illustrissimę Princeps, iussit sum-
mam doctrinę suę conscribere, recitauimus eam simpli-
citer, perspicue, et sine ullius hominis contumelia, ut eã,
si ita res tulisset, cum bonis & doctis uiris conferremus.
Quid autem uicissim Asotus? Tam impotenti est animo,
ut non potuerit sibi tantisper imperare, dum uel prima
cõgressione aliquam uerę mansuetudinis ac pietatis no-
tam ostentaret. Videtur quidem aliquoties conari, ut a-
liquam humanitatem simulet: Sed teneri non potest,
quin mox redeat ad ingenium, & fiat, quod est, uirulen-
tus hypocrita. Doctrinam nostram uocat Impiam, et do-
ctrinam Satanę. Ecclesiam nostram uocat Synagogam
Satanę. Nos sumus ei Nouatores, Deceptores, Imposto-
res, Fures, Latrones. Ambulamus ei cum Aërio, Ioui-
niano, Vigilantio: & quod sui quoq̃ ridebunt, cum Pe-
lagio, & alijs manifestis Ecclesię hostibus. Nos illi su-
mus, qui pessimi schismatis & confusionis, omniũ quę
in Ecclesia sunt, semina spargimus. Hęc sunt elogia, qui-
bus nos Asotus ad catholicam suam ecclesiam reuocat.
Cum igitur mihi negotium sit cum tam impudenti hy-
pocrita, non debet mihi fraudi esse, si alicubi impuden-

nam & impietate eius suis coloribus depinxero. Sed hec
istorum hominum iudicia de nobis, nec sunt occulta, nec
nobis hactenus ignorata. Illud miror, quod in hoc scripto,
in quo te, Illustris. Princeps, ad sanam mentem, ut ipse
putat, reuocare conatur, ne tuo quidem nomini parcat.
Alias uociferatur: Deciperis, & Falleris. Alias dicit te, nec
esse, nec debere esse Doctum: quasi uero Prælati sui, quos
ita uocat, & ad quos reijcit omnem ludicandi autorita-
tem & potestatem, omnes essent uiri doctissimi. Alias me-
tuit, ne sedens apud te ipsum, & inter tuos recenti huic &
nouæ causæ addictos, aut sensu, sollicitudinibus & deli-
cijs huius seculi occupatos, facile de salute tua censeas:
quasi tibi ignotæ essent Sophistarum & Monachorum im-
posturæ, & Prælati, (sic enim libet ei loqui) ac Monachi
in cinere tantum & cilicio uitam suam ducerent. Alias scri-
bit te ueritatem ignorare, & propagandæ impiæ doctri-
næ studiosum esse. Alias iubet te alijs potius rebus, quam stu-
dio instaurandæ Ecclesiæ operam dare. Hoc enim esse offi-
cium, non secularium Principum, qui uel præ ruditate,
uel præ delicijs non possint huic studio uacare, sed Spiri-
tualium Prælatorum, qui scilicet exculsi sunt omni gene-
re eruditionis ac honestatis. Alias iubet te suspendere iudi-
cium, & dubitare non tantum de ueritate tuæ Confessio-
nis, uerum etiam de diuina erga te & reliquos omnes cle-
mentia & fauore. Alias suipsius oblitus, quem antea a co-
gnoscenti & iudicandi autoritate impudenter reiecerat,
iubet in huius causæ cognitione sedere Arbitrum. Quid
plura? Repellit hypocrita, homo uere hypocrita, ab huius
causæ

causæ cognitione non te tantum, sed etiam omnes reli-
quos Principes & populos. Falleris, (inquit: libet enim
uerba eius recitare) quia homo es, & falli potes : patere
ut hoc dicam de te, circa ea, in quibus nec es, nec pro offi-
cio teneris esse Doctus & consummatus. Ac mox: Hæc
dissensio circa fidem, Principum & populorum, non ab
ipsis aut potest aut ualet definiri. Habes uerba Asoti.
Et tamen interea scribit ad de Refutationem, ut ipse iu-
dicat, Tuæ Confessionis, & conatur te eò pertrahere, ut
uel Confessionem tuam damnes ipse, uel saltem de ea
dubites. Quis est hic, obsecro, stupor? quæ uertigo?
Num potest quispiam causam uere damnare, aut saltem
de ea prudenter dubitare, absq; eius cognitione & iudi-
cio? Sed de Principum officio, & Sorbonicorum ac Mo-
nachorum consilio, postea suo loco, Deo uolente, copio-
sius. Nunc ad institutum reuertor. Repudiat ergo A-
sotus te tanquam hominem Laicum, rudem, indoctum,
& delictis huius seculi deditum, ab huius tantæ causæ
cognitione. Hæc scilicet est expedita & compendiaria
uia reuocandi te ad Sanctam illam Catholicam & Apo-
stolicam Ecclesiam.

Sed quid homo fanaticus tui nominis honori defer-
ret, qui nec maiestati Scripturæ sacræ, & prædicationi
Euangelij, nec Scriptoribus sacris, ad quos tamen nos
remittit, ac ne quidem Christo ipsi Filio Dei parcat?
Scripturam sacram, quæ est oraculum Spiritus sancti,
subijcit auctoritati hominum. Et quomodo non firmitus
(inquit) teneri possunt, quæ cordibus mandant fidei.

q̄ quæ membranis & tabulis? Scilicet sacra Scriptura,
quia tabulis & membranis mandata est, res est parui aut
potius nullius momenti, quæ cum, Spiritu sancto nihil
est negocij. Et aliàs: Qui Ecclesiam (inquit) ad limites sa-
cræ Scripturæ coartant in iudicandis doctrinis ceterisq̄
definiendis, quæ ad fidem & salutem pertinent, repu-
gnant aperte testimonijs antiquorum. Non est conten-
tus eleuatione autoritatis sacræ Scripturæ, nisi etiam te-
stimonia ueterum Scriptorum in suam impietatem in-
uoluat. Quin & aliàs diserte ait: Prædicationem Euan-
gelij pertinere ad externam doctrinam, atq̄ ita ad Lite-
ram OCCIDENTEM. Quod Paulus clare uocat, Po-
tentiam Dei ad salutem omni credenti, & Administra-
tionem Spiritus, hoc furiosus homo uocat literam occi-
dentem. Non dissimili blasphemia alius quispiam Aso-
ti uel discipulus, uel præceptor, uel in eodem impietatis
ludo edoctus, confert sacram Scripturam cum fabulis
Aesopi. Quando (inquiens) autoritas Ecclesiæ Scriptu-
ram deferit, ualebit quantum Aesopi fabulæ. Immane,
quanta est horum hominum impudentia? Scilicet Scriptu-
ra sacra, quæ est oraculum Spiritus sancti, nō est sacra, nō
est uera, non est diuina, nisi hominum calculo approbe-
tur? Eadem ratione, Deus nō erit Deus, nisi homines eū
Deum agnoscant & confirmant. Mundus non erit diui-
nitus creatus, nisi hoc hominum concilia decernant? Et
tamen tolerabilius uidetur, Scripturam æquare fabulis
Aesopi, q̄ prædicationem Euangelij uocare literam oc-
cidentem, q̄ hæ puericiam in moribus erudiant, illa au-
tem

tem, si est litera occidens, lectores seu auditores maciet.

Sed audiamus quam nobis certitudinem de Patrum scriptis afferat Asotus. Nam ubicunque ea uidentur pugnare cum regula suæ fidei, quam uel sibi pro suo arbitrio finxit, uel ex eumentis aut incertis traditionibus hausit, ibi affirmat ea aut prudenter exponenda, aut non esse efficacia, sed uel reiicienda, uel referenda ad speciales leges (utor enim uerbis eius) dispensationis Prælatorum, uel quod aliàs addit, dicendum ab hæreticis esse inserta. Hæc est Asotica norma, qua ducimur ad recte intelligenda ueterum Patrum scripta.

Quid autem necesse est multa de alijs Scriptoribus dicere, uideamus saltem, quid Monachi eius ordinis, quæ & Asotus profitetur, de Paulo Apostolo sentiant. Hunc Apostolum uocat Filius ipse Dei Electum suum organon, aut si Asotus mauult audire hominis testimonium, quia quod Filius Dei prædicat, fortassis est Asoto litera occidens, audiat Hieronymum, qui quotiescūq; inquit, Paulum lego, uideor mihi non uerba audire, sed tonitrua. Et: Quocūq; respexeris, fulmina sunt. Quid autem de Paulo Monachi? Narrant amici, qui fuerunt ἀντίπαι, q̄ in hac T. C. urbe Stutgardia, in Monasterio in quo commoratus est grex Dominicanus, qui hoc nomen habent, non a Dño nostro Iesu Christo, quem ignorabant, sed a Dñico quodam, cuius Regulam profitebantur, extiterit tabula, in qua ex una parte depicta erat imago Pauli Apostoli, ex altera Dominici. Et sub imagine Pauli legebant hæc uerba scripta: Per illum itur ad Christū. Sub

Imaginē autem Domini illa uerba: Sed magis per Iſtū:
Teſtatur alijs, ſe ſimiles tabulas in alijs Monafterijs uidiſ-
ſe. En belliffimam collationem, qua familia Aſotica tan-
tum Apoſtolum, qui in tertium uſq; cœlum & in Para-
diſum raptus fuit, honorat. Quid igitur faciamus: aut
quo nos in hac cōtrouerſia uertamus? Solet hiſce difficil-
limis temporibus ſæpe ac multum deliberari, qua uia et
ratione diſſidium in Religione componatur. Et hic ſit
mentio, nunc Concilij generalis, nūc Concilij Nationa-
lis, nūc etiam mutui Colloquij. Sed quæ iam ſpes nobis
huius rei recte & utiliter uel gerendæ uel tranſigendæ a-
pud cœtum Aſoticum? Si produxerimus teſtimonia ſa-
cræ Scripturæ, dicunt Scripturam eſſe obſcuram, inſcul-
ptam membranis & tabulis, rebus uidelicet euanidis. Et
ad Scripturam prouocare eſſe hæreticorum: nec Iudicia
de doctrina coartāda eſſe ad limites Scripturæ. Si profe-
ramus Apoſtolum Paulum, dicunt Paulum magis dedi-
tum fuiſſe prædicationi & uerbo q̃ Scripturæ. Et poti-
us per Dominicum q̃ per Paulum ad Chriſtū acceden-
dum. Si allegauerimus ſcripta Patrum, dicunt ea aut pru-
denter & modeſte exponenda, aut reiſciēda, aut per Pre-
latos diſpenſatiue (hoc enim uocabulo uti ſolent) expli-
cata, aut ab hæreticis inſerta. Si urgeamus ut nobis certā
metam definiāt, confugiūt ad Traditiones non ſcriptas,
quas dicunt eſſe certiffimum fidei fundamētum. Si inter-
rogauerimus, unde has Traditiones habeant, ſi nō ſunt
ſcriptę: ablegant nos ad Cōcilia, & ad Preſbiteros Eccleſię,
ad quos affirmant Eccleſiam eſſe alligatā, & ſine quibus
Eccleſia

Ecclesia esse non possit. Cum autē probe sciānt Prælatos suos, partim esse homines indoctos: partim alienis studijs addictos: partim ne requirentes quidem uel hāc uel illam Religionis doctrinam, non dubitant futurę, quin omnis huius controuersię cognitio & Iudicium, a Prælati ad se, hoc est, ad theologos Sorbonicos & Monasticos reſciatur. Hoc spectant, hoc uolunt, huc tendūt, hoc agunt, ad hunc exitū properant Aſotici, Sophistę et Monachi, ut tādē penes ipsos stet cadatq; uniuersa doctrina Religionis, & totius Ecclesię salus. Nunc tecum, optime Princeps, pro tua pietate & prudentia expēde, in quo loco furiosi illi homines studium uerę & æternę tuę salutis collocent. Exigūt primum, ut tu, homo scilicet Laicus, ut ipsi loquuntur, & indoctus, non suscipias curā de his rebus cognoscendi. Deinde si quid e sacra Scriptura profertur, remittunt te a Scriptura ad Patres. Postea a Patribus ad Traditiones non scriptas. Deinde ab his ad Prælatos Ecclesię. Hi in talibus Iudicijs pendent ex sententiā Sorbonicorum & Monachorum, qui quod uisum est capitis, aut scrinio pectoris eorum, Prælati præscribunt. Itaq; res eō deducitur, ut ratio æternę tuę salutis in capitium & cingulum, in opiniones & somnia Monachorum & aliorum id genus hominum reponatur. An uero tum non in satis tuto loco collocata est: an non habet satis firmum & stabile fundamētum? Que portę inferi possent aduersus hāc Petrā preualere? Sic reuocantur errantes & decepti in uia. Sed nūc ista missa faciamus: dabūt em̄ postea locus pluribus de hoc argumēto dicendi.

Habes in quo gradu Aſotici theologi Eccleſiaſticos
Scriptores, adeoꝛ Paulum ipſum collocent. Nunc per-
ſtringamus etiam paucis, quem honorem Dño Deo no-
ſtro & Chriſto Filio Dei, unico noſtro Seruatori tribu-
ant, Aſotus enim clare affirmat, q̃ omnis quidem ſpes ſa-
lutis noſtræ collocanda ſit in ſolo Dño Deo noſtro per
Filium eius Ieſum Chriſtum, ſed non Solitario. Et addit:
Nulli fidimus quæ ſalutis noſtræ ſunt, niſi Deo, & ijs
quæ ab eo uirtutem cooperandi ſalutem noſtram habēt.
Itaq; Aſotus permittit quidem Deum & Chriſtum eius
eſſe Saluatorem noſtrum, *SOLVM*, ſed nō *SOLITARIVM*.
Adiungit enim ei Contritionem, leiunium, uota Mona-
ſtica, Cucullas, & multa alia, quibus manifeſte affirmat
confidendum eſſe, ut quæ ſint expiationes p̃ctōrꝝ noſtro-
rū, & merita eterne uitæ. Quid, obſecro, eſt Impietas eth-
nica et Idolomania, ſi hæc non eſt? In Propheta dicit Do-
minus Deus noſter; Gloriam meam alteri non dabo, &
laudem meam ſculptilibus. Hæc autem eſt gloria Dei
& laus eius, q̃ ſit propicius humano generi propter ſo-
lum Chriſtum Filium ſuum, et q̃ ſolus Chriſtus, qui eſt
eiꝛdē cum Deo Patre eſſentie & Maiestatis, expiauerit
homo factus p̃ctā noſtra, & placauerit nobis Patrem. Et
hanc expiationis gloriā, hanc placationis laudē, palām et
impudenter audet Aſotus affirmare datam etiā eſſe Con-
tritioni, leiunio, uotis Monasticis, Cœlibatui, deniq; o-
mnibus humanis uirtutibus. An non hoc eſt ex huma-
nis uirtutibus ſculptilia & Idola facere? Nā & ſculptilia
Ethnicorꝝ ex auro, uerbi gratia, aut argento, aut lapide,
aut

aut ligno architectata, per se erant bona Dei creatu...,
quippe q̄ Deus materiā bonam condidisset, & artificiū
sculpendi concessisset. Sed hæc erat Ethnicorū impietas,
q̄ his sculptilibus, bonis uidelicet per se creaturis Dei,
tribuerint gloriam & maiestatem Dei, atq; cōfisi sunt se
hoc cultu iram Dei placare, et fœlicitatem mereri. Nihil
rectius docet Asotus de bonis operibus, ac honestis uir-
tutibus, quæ etsi sunt bona Dei in hominibus creatura,
tñ cum tribuit eis expiationem peccatorū, & meritum e-
ternæ uitæ, quæ est gloria & Maiestas uni Soli Christo
Filio Dei debita, profecto facit ex eis, quantū in ipso est,
Sculptilia & Idola, ut iam, autore Asoto, tot habeamus
deos et Christos, quot operibus coram tribunali Dei, in
Iudicio de æterna nostra salute, confidendum esse dicit.
Itaq; quod Paulus ait de Ethnicis: Cū cognouerint De-
um, non ut Deum glorificauerunt, hoc totidem uerbis
de Asotico sodalicio dici potest: Cum cognouerūt Chri-
stum, non tamen ut Christū glorificant, neq; grati sunt,
sed frustrantur per cogitationes suas, & obtenebratū est
insciens cor eorum. Cum credunt se esse sapientes, stulti
facti sunt, mutantq; gloriam immortalis Dei per imagi-
nem, nō solum ad mortalis hominis similitudinem effi-
ctam, uerumetiam Contritionum, Ieiuniorum, Cuculla-
rum, & aliarum id genus rerum. An nō hoc est ex Deo
Patre & Filio eius Dño nostro Iesu Christo facere deum
Platonicum, ut Christus quidem sit deus maiorū genti-
um, opera aut hominum, quæ Deo pro expiatione pec-
catorū, et merito eterne uitæ obtrudimus, sint dñi minorū

gentium. Bonis operibus, inquit Asotus, quæ ex diuina gratia fiunt, ita est fidendum, ut & ad expianda peccata, iram Dei placandam, & uitam eternam consequendam, necessaria sint & utilia. En, hic est honor, hæc est gloria, qua Asoticum sodalicium afficit unigenitū Filium Dei, Dominum nostrū Iesum Christum. Sed copiosiori huius rei explicationi dabitur suus locus, ut perspicuū fiat, q̃ Sophisticum genus hominum audierit quidē & legerit in schola Christianorum usitata nomina Dei, Christi, & gratiæ Dei, sed retineat sub his nominibus Ethnicas sententias & impietates. Operæ precium enim est, ut hæ nouæ præstigie, (Christus est expiator peccatorū, Solus, sed non solitarius. Et: Confidendum est bonis operibus, quæ fiunt ex gratia) quibus prestigijs Asotica turba ueteres Sophistarum impietates colorat, retlegantur & illustrentur. Cæterum, ne quid dubij relinquatur, q̃ certum & sacrosanctum habeas, Illustriss. Princeps, rectæ uiæ demonstratorem, Asotum, commemorabo e pluribus pauca quædā scripti eius loca, ita inter se pugnantiā, ut uertiginis spiritu manifeste agitar iuideatur. Alicubi affirmat, quemadmodum paulo ante indicatū est, q̃ sit bonis operibus fidendum, & q̃ expient peccata, ac mereantur æternam uitam. Alicubi sui oblitus, perspicue dicit: Non constituendā in eis fiduciā, sed in summa Dei misericordia. Quo igitur nos uertemus? Aliquoties ueritate coactus dicit: ante remissum peccatū, nullum esse aliud meritum, q̃ damnationis. Sed aliās aperte ait: Peccatores ieiunantes, aut alia ex suo genere bona opera facientes,

cientes, etiam sine uera poenitentia, modo non peruersa intentione, non parum promouere Ieiunio. Implere enim eos, dicit, praeceptum, atque ad pia opera promptiores fieri, et non nihil se disponere: Nec esse peccatum, nec omnino ingratum Deo. Et tamen mox et Chrysostomo affirmat Impium ieiunium non placere Deo. Quis hic non uideat in Asoto impleri, quod Moses scribit: Percutiet te Dominus amentia & caecitate ac furore mentis, ut palpes in meridie, sicut solet palpare caecus in tenebris, & non dirigas uias tuas? Cum de Ecclesia disputat, uertit se iterum in uarias formas. Nunc enim ait Ecclesiam esse manifestam, uisibilem, & supra candelabrum positam: nunc ait eam esse absconditam. De Concilijs fatetur modo Concilia posse errare, & quaedam errasse: modo negat Spiritum sanctum permissurum ut Concilium erret. Quid multis opus? Dies me deficeret, si pergerem omnes Asoticas absurditates, praestigias, Scripturae deprauationes & impietates enumerare. Gustum tantum nunc praebere uolui, qualem salutis nostrae Doctorem, & ad Catholicam Ecclesiam reuocatorem praecleari illi emissarij, quorum instigatione Asotus haec scripsit, nobis obtrudant. Ac profecto uidentur mihi Coclai, Eccij, & alia id genus monstra potius quam homines, hanc causam multo dexterius (si quid dextri in mala causa esse potest) tractasse, ut tolerabilius sibi consuluissent isti hypocritae, si aliquod scriptum Eccij aut Coclai denuo sub incudem reuocassent, quam quod Asotum in lucem produxerunt. Cum igitur Asotus in hoc suo scripto contumeliosus sit

non solum in sacram Scripturam, quam subijcit traditio
nibus nō scriptis, & Pontificum decretis, hoc est, huma
nis, maxima ex parte, somnijs, uerē etiam in Filium Dei,
cuius gloriam & maiestatem communicat cum sculprili
bus humanorum operum, ac nunc huc nunc illuc, quasi
uento agitatus, inconstanter circumferatur, nō est nobis
metuendum, ne Tua Celsitudo, Illustris Princeps, sinat
se uociferationibus huius ignoti fraterculi (sic enim se i
pse uocat) a cognitione uere pię doctrinę, hoc est, ab offi
cio Christiani Principis depelli. Non em̄ dubito, quin
aduersus tales excetras pietas animi tui, propicio Deo,
ita sit munita, ut nostro antidoto haudquaquam indigeat. Et
quia sordes illę Sophisticę ac Monasticę, quas Alotus
Confessioni Tuę Celsitudinis illeuit, iam dudum a no
stris, autoritate diuini uerbi ita conculcatę & protritę
sunt, ut mirer qua fronte illi audeāt eas adhuc orbi inspe
ctandas obtrudere, superuacaneum fortassis uidebitur
operam ad eas refutandas sumere. Visum tamē est defen
sionem suscipere, partim, ut nouę pręstigię, quibus A
latus ueteres impietates pingit, discutiantur: partim, ut
hac occasione loca sacrę Scripturę, quę Alotus deprā
uat, suę genuinę sententię restituantur. Deus Pater Do
mini nostri Iesu Christi gubernet Spiritu sancto suo
hoc institutum, ut glorię nominis eius, & utilitati uerę
eius Ecclesię seruiat.

Tuę Celsitudinis

obseruantissimus

Ioannes Brentius:

ПРОЛЕТО=

MENA.

ASOTVS, sordibus suis piam Principis Confessionem cōmaculaturus, primum, & postremū omnium hoc agit, ut depellat Principes, quos uocant, Seculares & Laicos, a cognitione & iudicio de controuersia, quæ est de doctrina Religionis, & conferat potestatem Iudicandi in solos suos, si Deo placet, Ecclesiasticos Prælatos. Ac palam præferre audet Traditiones non scriptas, autoritati sacre scripturæ: & nusq̃ fere non iactat Catholicæ Ecclesiæ nomen. Et si autem hæc capita, sua habent loca in Principis pia confessione, tamen, quia uniuersum scriptum Asoti ad hæc sese refert, & eò intuetur, uisum est ea initio huius Apologiæ copiosius explicare, ut minori deinceps negotio, & breuiori sermone, ea, quæ Asotus sparsim inculcauit, refutentur.

De officio Principum

SECVLARIVM IN ECCLE,
sia Christi Filij Dei.

Princes Scytharum, occupati bello Asiano, abfuerunt aliquot annis a coniugibus & liberis. Et

B

cum ad patriam reuenterentur, excipiuntur domi nō
minori periculo a seruis, q̄p̄ antea ab hostibus excepti
fuerant. Serui enim, quibus uxores absentium Prin-
cipum nupserant, reuersos cum uictoria dominos, ue-
lut aduenas armati finibus prohibēt. Itaq̄ commissa
pugna, cum Principes uiderentur inferiores, consiliū
ineunt, se aduersus seruos suos, non armis, non ferro,
sed uirgis, flagellis, ac alijs ad incutiendum seruis me-
tum idoneis instrumentis usuros. Ac res foeliciter ce-
cidisse fertur. Postq̄ enim serui, iterum cum dominis
congressi, uidissent uerbera, adeo perturbati sunt, ut
qui armis non poterāt, metu uerberum uincerentur,
& fugam, non ut hostes uicti, sed ut fugitiui serui ca-
pessent. Metuendum exemplum: Sed quod Principi-
bus Tyrijs, a suis ipsorum seruis contigit, horribile:
Tyrij enim, cum Persarum bellis diu uarieq̄ fatigati
essent, reportarunt quidem uictoriam, sed a seruis do-
mi opprimuntur. Nam, cum serui, quorum magna e-
rat multitudo, uiderent paucos Principes e bellis su-
peresse, trucidant, conspiratione facta, omnem una cū
Principibus liberum populum: Atq̄ ita potiti urbe,
lares dominorū occupant, remp. inuadunt, coniuges
ducunt, & quod ipsi nō erant, liberos procreant. Sed
hæc seruorum in dominos crudelitas et insolentia nō
mansit perpetuo inulta. Reliquiæ enim, & posterio-
rum, crucibus suffixi, magno documento sunt, quid
sit sediciosus seruis extimescendum. Miraberis fortas-
se;

se, quid sibi in hoc loco recitatio harum seu uerarum, seu uerisimilium historiarum uelit. Sed si quid durius in Prælatos (maluit enim Asotus hoc, quæ Episcopi nomine uti, ne ab hoc choro suos Monachos excluderet) dici uideatur, Asoto imputandū erit. Nam, si quis conferat inter se Ecclesiam filiū Dei, & Prælatos ecclesiæ, an non Ecclesia, domina est, Prælati autem Ministri & serui Ecclesiæ? Paulus de se & alijs Apostolis ait: Quis est Paulus? quis Apollo? nisi Ministri, per quos credidistis, & ut cuius Dominus dedit? Accursum: Omnia uestra sunt, siue Paulus, siue Apollos, siue Cephas, siue mundus, siue uita, siue mors, siue presentia, siue futura. Omnia, inquam, uestra sunt, Vos autē Christi, Christus autem Dei. Et iterum: Non prædicamus nos ipsos, Sed Christum Iesum Dñm, Nos autem SERVOS uestros, propter Iesum. Et si em Apostoli habent certum & publicum testimonium Spiritus sancti de cælo, quod doctrina eorum sit cæleste oraculum, cui etiam Angeli cedere debeant, tamen Paulus subiicit eos Ecclesiæ, & facit Ecclesiam dominam, non quidem talem, qualem Asotica sentina, sed reuerentem Domini & sponsi sui Christi Filiū Dei, Apostolos autem seruos eius. Quod officium Paulus ipse, & collega eius Petrus tam probe agnouerunt, ut hic grauitur cohortetur suos Sympresbyteros, ne dominationem aduersus Cleros, hoc est, hæreditatem Domini, quæ est Ecclesia, exerceant: ille autem ingenuè

fateatur, quod cum ab omnibus liber esset, fecerit se ipse seruum omnium, ut plures lucrifaceret. Quod si Spiritus sanctus palam pronunciat, Apostolos non esse Dominos, sed Seruos ueræ Ecclesiæ, quanto magis intelligit proximos eorum successores esse Ecclesiæ seruos, qui etsi doctrinam Apostolorum Ecclesiæ administrarunt, tamen non sunt præditi eadem, qua Apostoli, autoritate. Descendamus autem ad eos, qui uel paulo ante nostram memoriam fuerunt, uel hisce temporibus Ecclesiam administrare uidentur, & consecuti etiam sunt partim Principum pietate, partim eorum cōniuentia aut socordia, partim suo ipsorum astu & impostura, potentiam mundanam. Hos Alosus Prælatos uocat. Qui cum nec honestate uitæ, nec puritate doctrinæ cum maioribus, quorum se Successores gloriantur, conferri possunt, Sed potius Ecclesiam Dei pessimis quibusq; exemplis offendunt, ac uere piam Apostolorum doctrinam crudeliter persequuntur, audet tamen eos Alosus, in summo Ecclesiæ gradu ita collocare, ut seculares Principes, & qui sub his sunt Laici, non uideantur tātum Scabella pedum eorum, uerum etiam, si susceperint uel cōsitendam ueram suam fidem, uel refutandam aliorum impietatem, quod est cuiusuis pī officium, continuo audiant a uenerabilibus scilicet Prælati illis & Vicarijs Christi: Vade post me Satana. Scandalum mihi es. Nō enim sapi quæ Dei sunt, Acalij quidē honestius de Principibus

pibus sentiunt. Adimunt eis in cognitione doctrinæ de Religione, Vocem, ut ipsi loquuntur, decisiuam, seu definitiuam, Sed relinquunt eis uocem consultiuam. Absolutus aut de summo gradu ita eos deiecit, ut si extenderint manum suam ad succurrendum ruenti etiam casure Ecclesie, abigar eos a sublellijs, grauissimis uerborum contumelijs laceratos, & tanq̃ Satanam, ad æternum barathrum detrudat. Quid enim aliud sibi uult uox illa, haudquaq̃ in suo loco usurpata: Vade post me Satana: Itaq̃ cum solis suis Prælati potestatem Iudicandi & decernendi de doctrina Religionis uendicat, non alio loco Principes, quantumcunq̃ pios & doctos habet, q̃ quo uetus Apologus asinum, de quo dicitur: ὄναρ ὡς μῦθον ἔλεγεν, ὁ δ' ἐτὰ ὥτα ἐκίει. Et extat etiam aliàs horum leonum rugitus: Penes nos est Mandandi autoritas, penes alios autem obediendi necessitas. Quid, obsecro, est seruorum aduersus Dominos & Ministrorum aduersus Ecclesiā seditio, si hæc nō est: Paulus agnoscit se & collegas suos, Seruos Ecclesie, cuius Principes ueræ pietatis studiosi, præcipua pars sunt: & illa mancipia, tanto inferiora Apostolis, quantum terra distat a cælo, non uerentur se supra pios Principes, hoc est, præcipuam ueræ Ecclesie partem, ita efferre, ut existiment eos indignos, quibus cū de Religionis doctrina colloquantur, sed repellāt eos summa contumelia, Vade, inquires, post me Satana, Hæc mancipiorum petulantia & insolentia, ne in

priuata quidem domo, nedum in Ecclesia filij Dei ferenda est. Quare ostendemus diuina clemētia adiuti, q̄ non ad Prælatos illos tantum, imo ne quidem ulla ex parte ad ipsos, quippe qui iam non sint Ecclesiæ mēbra, sed præcipue ad pios Principes, & ad eos, qui tam ex Ministrorū Ecclesiæ numero, q̄ ex reliquo hominum, qui doctrinam Christi agnoscunt, coetu, in consilium adhibentur, pertineat de doctrina Religionis cognoscere et Iudicare, idq̄ nō iuxta arbitrium humanæ prudentiæ, sed iuxta oracula Spūs sancti, quæ quātum ad eternā nostram salutem latis est, in libris, quos ita uocant, Canonicis sacre scripture continent:

Primum omnium, negari non potest, quin Principes, qui Filium Dei, & Euangelion eius fide sua complectuntur, sint in populo Dei præcipua ueræ Ecclesiæ membra, quemadmodum pauloante attigimus. Cum enim uocem Christi audiunt, & sequunt Christum, agnoscit uicissim Christus eos, oues suas, & dat eis æternam uitam. Nouit quidem Dñs, qui sint sui: quod autem ad nos attinet, Ecclesiam Dei eum coetū iudicamus, qui baptismo in nomine Christi, & auditu Euāgelij Christi sanctificatus est, ut Christum, unicuique suum seruatorem agnoscat, & profiteatur: Corde (inquit Paulus) creditur ad iusticiam, ore autem fit cōfessio ad salutem. Et cum Psalmus ait: Ego dixi, dñs estis, docet Christus eos dici deos, ad quos sermo Dei factus est. Quod si Paulus uocat Romanos, Corinthi
os,

os, Galatas, Ephesios, ac etiam priuatorum hominum familias, quæ Euangelion Christi agnoscunt, Ecclesiam Dei, quomodo non etiam populorum Principes, qui Euangelion Christi fide sua amplectuntur, in Ecclesia Dei comprehenderet? Etsi enim aliàs dicit, non multos sapientes secundum carnem, non multos potentes, non multos claro genere natos, a Deo electos, aliquos tamē esse electos palàm significat: & qui sunt electi, tanto illustriores sunt in Ecclesia, quanto admirabilius electio eorum constat. Non solum autem ad uniuersam Ecclesiam Dei, & ad eum cœtum, qui in nomine Christi publica autoritate conuenit, uerum etiam ad unumquemuis hominem priuatum, qui est Ecclesiæ membrum, pertinet de doctrina Religionis iudicare, & ueram a falsa internoscere.

Cauete (inquit Christus) uobis a Pseudopphetis, qui ueniunt ad uos in uestimētis ouium, sed intrinsecus sunt lupi rapaces. Hoc non solū ad Apostolos, sed etiam ad reliquos discipulos, hoc est, ad uniuersam Ecclesiā, & ad singula eius membra dictū est. Cuiuscūq; quisq; ordinis fuerit, necesse habet, quoquo modo potest, sibi a Pseudopphetis cauere. Ac præsertim Principum officium est, ne dent ullum locum Pseudopphetis, ac impijs doctoribus in ecclesijs suarū regionū. Quomodo autē cauebunt sibi a Pseudopphetis, quomodo impios doctores a suis regionibus prohibebunt, si nō iudicauerint, ac cognouerint, qui uere sint

Pseudoprophetae, & impij Doctores: Hic remittit
Principes Asotus ad iudicium suorum Praelatorum.
Scilicet uetus Pontificum uox est: Si non esset hic ma-
lesactor, tibi non tradidissemus eum. Hoc igitur exi-
gis, ut Principes, Praelatorum Iudicio, sine Iudicio
credant: Id etiam Ethnico praesidi turpe, & honesto
uiro indignum uisum est. Cicero alias dicit: Maiori-
bus, etiam nulla ratione reddita, credendum esse. Sed
haec uox iamdudum ad suum autorem reiecta est. No-
bis enim, quibus coeleste oraculum, de Filio Dei di-
cit: HVNC audite. Et, de Apostolico, ac diuinis mi-
raculis confirmato Euangelio, Si nos aut Angelus de
caelo predicauerit uobis Euangelion, preter id quod
accepistis, Anathema sit, nullo modo licitum est, in
causa aeternae salutis, alienae sententiae ita inhærere, ut
eam sine nostro ipsorum iudicio amplectamur. Pau-
lus urget, ut pro anathemate habeamus, si uel Apосто-
lus, uel Angelus quispiam aliud Euangelion praedi-
cauerit. Aceo ipso exigit, ut diligenti iudicio expendatur,
utrum Apostoli aut Angeli praedicatio, conueni-
at, an pugnet cum Euangelio, quod ante praedica-
tum, & diuinitus confirmatum est. Quomodo ergo
non exigeret, ut decreta & statuta Praelatorum, qui
non iam dicam, qualem ducant uitam, sed qui, ut ho-
mines, in explicanda Ecclesiae doctrina fallere pos-
sunt, & falli, ac saepenumero fefellerunt & falsi sunt,
ummo quisque studio iudicet, nū uel anathemate uel
observatione

obseruatione digna sint. Nam q̄ dicūt, Spiritum sanctum non permissurum, ut Prælati errent, quale sit, copiose aliās expositum est, & suo loco iterum, pro pio Deo, tractabitur. Redeamus nunc ad pios Principes, quos A lotus e suo gradu, ad quem Spiritus sanctus eos deducit, turpiter exturbare conatur. Dauid Psalmo centesimo trigésimo nono dicit: Nonne, qui oderunt te Domine, oderam, & super inimicos tuos tabescebam? Perfecto odio oderam illos, Inimici facti sunt mihi. Rex suo ipsius exemplo significat hoc esse uere officium Regum & Principum, ut impiam doctrinam ex animo detestentur, & crudeles hypocritas, qui sunt uiri sanguinum, seueriter persequantur. Sed quomodo poterit Princeps impiam doctrinam detestari, & uiros sanguinum odisse, nisi ante cognouerit & iudicauerit, quæ doctrina sit impia, & qui sint uiri sanguinum? Fortassis hoc uult A lotus, ut Princeps sedeat tanq̄ truncus, aut det tantum operam cognoscendis Politicis causis, interea autem reijciat Iudicium de doctrina uere pia ad nescio quos Prælatos, aut hæretice prauitatis, ut ipsi loquuntur, Inquisitores.

Ioannes Euangelista scribens ad maiores & minores natu: Nolite (inquit) credere cuius spiritui, sed probate spiritus, an ex Deo sint. Et addit causam: Quoniam multi Pseudoprophetae exierunt in mundum. Hoc præceptum pertinet, cum ad singulos, ut cognoscant & iudicent, quam doctrinam probare,

quam refutare, tum præcipue ad Principes, ut sciant
quam doctrinam in populo suo tueri, quam profliga
re debeant. Cum autem Aſotus poſtea ſuſcipit hunc
locum Ioannis excutiendum, negare nō poteſt, quin
ſit generale præceptum, Sed addit tantum: Quando
dum erit finis probandi? Et: Hæc probatio facta
eſt iam in Concilio. Quid? Hoc cine eſt ſcripturam ca
tholice explicare? Quærit, quando finis erit proban
di? Reſpondemus, Tunc finis erit, cum Spiritus ſan
ctus certificauerit nos de uera ſententia. Et cum imple
tur in nobis, quod Paulus dicit: Inſtructi in caritate,
in omnes diuitias Plerophoriæ intellectus, ad cogno
ſcendum myſterium Dei Patris & Chriſti. Quod ſi
autem probatio iam facta eſt in Concilio, quid eſt, q̃
priora Concilia poſterioribus emendantur? Et quid
opus eſt Concilijs poſterioribus, ſi omnia ſunt iam
probata? An non Ioannes, cum ait: Nolite cuius ſpi
ritui credere, hoc etiam ſpectat, ne cuius Concilio cre
damus, ſed Concilia ipſa quoq; probemus?

In Actis Apoſtolicis Paulus & Silas ingrediun
tur Berrhœæ in Synagoga Iudæorum. Et additur,
eos, qui ſummo genere nati erāt, recepiffe ſermonem
cum omni animi promptitudine, quotidie **SCRV
TANTES SCRIPTVRAS**, an hæc ita ſe haberēt.
Principes Iudæorum Berrhœæ probant & exigūt ad
Scripturas ſacras ſpiritum tantorum Apoſtolorum,
& Aſotus prohibet noſtris Principibus, ne Concilio
rum

rum Spiritum ad normam sacrae Scripturae exigant.
 Quae haec est impudentia? Scilicet, quia in Lege Mosi
 scriptum est, difficilia & ambigua referenda esse ad
 Sacerdotes Leuitici generis, & ad Iudicem, qui fuerit
 illo tempore. Et qui non obedierit imperio Sacerdo-
 tis, ex decreto Iudicis moriatur, idcirco spiritus Con-
 ciliarum non sunt probandi, num sint ex Deo? Id-
 circo omnia Decreta Romani Pontificis agnoscenda
 sunt, sine ullo uel priuatorum, uel Principum iudi-
 cio, pro oraculis Spiritus sancti? Hic certe iustificat
 A sotus Concilium Caiaphae & Annae, ac omnes eos,
 qui iuxta sententiam eorum, Filium Dei crucifixerunt,
 damnat autem Iosephum & Nicodemum, quod non con-
 senserint in sententiam Caiaphae, ac reliquos omnes,
 qui impietatem & crudelitatem eius Concilij impro-
 barunt. An non Caiaphas erat Summus Sacerdos?
 An non Concilium erat autoritate Caiaphae, hoc est,
 legitime, ut A sotici sentiunt, congregatum? An non
 Caiaphas & Concilium definierunt filium Dei blas-
 phemasse, ac reum mortis esse? Dicamus igitur, iuxta
 uerba Legis: Qui superbierit, nolens obedire Sacer-
 dotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino
 Deo tuo, (Hic tum erat Caiaphas) ex decreto Iudicis
 moriatur. Moriantur ergo Ioseph & Nicodemus,
 Moriantur Ioannes & Maria, Moriantur Apostoli
 omnes, quorum nomine Petrus & Ioannes Concilio
 respondent; An iustum sit in conspectu Dei uos potius

audire, q̄ Deum, iudicate. Et: Obedire oportet Deo magis q̄ hominibus. Sed ualeat Aſotica cecitas. Quam legem Aſotus ex Deuteronomio citat, partim eſt Cærimonialis, partim Moralís. Neq̄ enim talis lex eſt, cui κατὰ τὸν & ſingulas circumſtantias, omnes aliæ reſpub. ſunt obnoxia. Et diſerte additur: Quodcunq̄ docuerint te iuxta Legem Domini, iuxta Legem (inquit) Domini, non iuxta proprium arbitrium. Nec ſolis Sacerdotibus permittit iudicium, Sed adiungit ei Iudicem, qui certe non ſemper erat e Tribu Leui, ut teſtatur liber Iudicum. Nec Reges qui ſecuti ſunt Iudices, ante Babylonicum exilium, ex ea tribu genus ſuum ducebant, ut perſpicue uideas, Principes, quos iſti uocant Laicos, non habere tantum uocem conſultiuam, uerum etiam definitiuam. Et cum hæc Cærimonialis conſtitutio cogat tam Pontificem, q̄ Iudicem intra limites Legis Domini, ac definit eis certam regulam quam ſequantur, dubium non eſt, quin concedat reo grauato libertatem Iudicandi & definiendi, num de cauſa ipſius pronunciatum ſit iuxta Legem Domini. Ac ſiquidem perſuaſerit, diuina adiutus cle-
mentia, Iudices, ut ſententiam aduerſus Legem Dei la-
tam, retractent, reportabit non tantum ſuam, ſed etiam lucrabitur Iudicum animam. Si uero non perſuaſerit, opprimetur quidem, & occidetur, ſicut Naboth Iſreelita, ſicut Chriſtus & Stephanus, Dominus autem uidet & Iudicabit.

Quid

Quid pluribus opus? Cum Psalmus dicat: Confiteantur tibi Domine omnes Reges terræ, quia audierunt uerba oris tui. Et Christus: Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego illum coram Patre meo, qui est in coelis, perspicuum est, quod ut priuatus, priuatam, ita Princeps publicam habeat de doctrina Religionis potestatem iudicandi & decidendi. Nemo enim potest ex uera & certa fide, idque periculo omnium rerum suarum terrenarum confiteri Christum Filium Dei, & Euangelion eius, coram hominibus, nisi ante cognouerit Christum, & statuerit Euangelion, quod sequitur, esse uerum ac certum Euangelion Christi. Et quid sibi grauissima illa cohortatio Christi, Omittite illos, duces sunt cæci cæcorum: Quod si cæcus cæco dux fuerit, ambo in foueam cadent, aliud uult, quam ut summa cura & studio caueamus, ne cæcum ducem sequamur? Quare hic est limes, hic est gradus Principum, ut curent doctrinam non tantum Politicæ honestatis, uerum etiam spiritualis Religionis ac pietatis. Et uanissimum est, quod Asotus nunc hic nunc illic in scripto suo balbutit, Principes & populos nec posse nec ualere nec debere dissensionem hanc, circa fidem, ut ipse loquitur, definire.

Nam quod Asotus conatur Principes exemplo Vse Regis Iudæ, a suscipienda cognitione & iudicio de doctrina Religionis deterrere, mirabor, si unquam serio lo-

cum illum scripturæ inspexit, & de uero discrimine uocationum cogitauit. Aliud enim est legitimam uocationem, uerbo Dei confirmatā, sequi. Aliud illegitimam uocationem, contra manifestum uerbum Dei, sua temeritate usurpare. In lege Mosi manifestum erat discriminē tribuum Israelitarum. Et regnum quidem pertinebat ordinarie ad tribū Iudæ. Sacerdotium autem ad tribū Leui, & familiam Aheronis. Ac de adolendo sacro Thymiamate diserte dictū erat: Ne quis alienigena, & qui nō est de semine Aheronis, accedat ad offerendum incensum Domino. Quod uerbum confirmatum erat horribili supplicio Choræ & aliorum sediciosorum. Cum igitur Rex Vsias, qui non erat de tribu Aheronis, usurparet sibi officium adolendi thymiamatis, contra manifestam ordinationē Dei, non iniuria contaminatur diuinitus lepra. Et tamen audet Asotus impudenter & mendaciter scribere, Vsiam diuino cultui nihil detraxisse. An hoc nō est diuino cultui detrahere, manifeste & aperte uerbum Dei uiolare, & quod sibi diuina ordinatione prohibitum est, usurpare? Cognoscere autem doctrinam ueræ Religionis, & iudicare in controuersia, de uarijs sententijs partium in doctrina uerbi Dei, non est solius familie Aheronis, sed cuiusuis pij hominis in populo Dei, ac præcipue Regum & Principum, illius quidē, ut priuati, nisi forte & ipse ad publicas deliberationes adhibeatur, horum autē, ut publici Magistratus, quorum

rū interest curare, ne populus falsa Religionis doctrina seducatur. Lex Mosi armat manus cuiusvis, etiam privati hominis, aduersus eū, qui suadet idolatriam seclandam. Si tibi, inquit, uoluerit persuadere frater tuus, filius matris tuæ, aut filius tuus, uel filia, uel uxor, que est in sinu tuo, aut amicus, quem diligis ut animā tuam, clam dicens: Eamus & seruiamus dñs alienis, quos ignoras tu & Patres tui cunctarē in circuitu gentium, quæ iuxta uel procul sunt, ab initio usq; ad finē terræ, Non acquiescas ei, nec audias, nec parcat ei oculus tuus, ut miserearis et occultes eum, sed **STATIM INTERFICIES**. Sit primum manus tua super eum, & post te omnis populus mittat manum. Qui iubet quemuis, etiam priuatum hominem in Ecclesia populi Dei tam seueriter animaduerrere in suasorem Idolatriæ, an non eadem seueritate exigit, ut de Idolatria iudicet, ac alienos deos a uero Deo diligēter discernat? Qz si maiores nostri exercuissent seueritatem huius Legis aduersum eos, qui primi, deserta doctrina Prophetica & Apostolica, introduxerūt in Ecclesiam filij Dei, noua & aliena sacra, que ignorauerunt Patres nostri, nouas & impias sectas Monasticas, quas detestat uerbum Dei, nouam & Aristotelicam doctrinam Religionis, quam abominatur Euangelion Christi, non dubitamus, quin rectius sese haberent res Christianorum, et tranquillior esset Ecclesia filij Dei. Sed ad institutū. Docete, inquit Lex, filios uestros, ut illi, (uideli-

cet Legis uerba) meditentur. Num soli hi, qui sunt de familia Aheronis debent docere filios suos? Certe hæc Lex ad omnes Israelitas pertinet. Quomodo autem docebunt, si non ante cognouerint & iudicauerint, num quæ ipsis docenda proponuntur, sint uere uerba Legis? Num patresfamilias docebunt pueros suos, si quæ Pseudoprophetæ, Pharisei & Scribæ sua ipsorū somnia pro uerbis Dei docenda obtrudunt? Hic certe Iudicio opus est, ac præsertim Principum, ut sciant, quam doctrinam, & priuatim ad suam ipsorum æternam salutem sequi, & publice in populo Dei tueri debeant. Nec Dauid, nec Salomon, nec Iosaphat, nec Ezechias, nec Iosias erant de familia Aheronis, ideoque non susceperunt adolenda thymiamata. Quid ergo? Num idcirco nec Iudicauerunt de doctrina Religionis, nec docuerunt pietatem, nec abrogarunt impietatem? Quantus, obsecro, est Dauid in docenda pietate, & constituendis sacris? Extant etiam libri Salomonis, inter quos Ecclesiastes hoc nomine insignitus est, quod Salomon fuerit Ecclesiæ Dei concionator. Iosaphat abstulit excelsa & lucos de Iuda, & reformauit, missis in urbes Regni sui, non sacerdotibus tantum, sed etiam Principibus suis, Ecclesiam Dei. Ezechias tanto fuit ardore in abolendis impijs sacris, & instaurando legitimo cultu Dei, ut non solum abijceret altare Damascenū, quod summus Pontifex Vrias, ex uolūtate regis Ahaz impie instituerat, uerum etiam

uerum etiam contunderet, & confringeret serpentem
gneum, quem fecerat quidem Moyses, & cuius aspectu
multi in deserto sanati fuerant. Vtebantur autem eo
Israelitæ ad superstitionem & impietatem. Quantam
uero operam in instauranda uera Religione in Israel
nauauerit Iosias, malo præterire silentio, quàm pauca tan-
tum dicere. Et hos omnes, Aſotus, cum deterret Prin-
cipes, exemplo Vſiæ, a suscipienda cura instaurandæ
Ecclesiæ, & ab inquirenda, cognoscenda, & iudicanda
controuersia, quæ de Religionis doctrina exorta est,
damnat temeritatis, & iudicat eos lepra dignos.

Sed si diligenter intuemur præcipuam causam e-
ius Legis, quam Vſias uiolauit, & quæ iubet sacerdo-
tes tantum Aheronicos adolere sacrum thymíama,
perspicuum erit, quod non Principes, quibus instauratio
pię doctrinæ curæ est, sed Sorbonici & Aſotici Phari-
sæi illi ipsi sint, qui eam Legem temere & impie per-
rumpunt. Adolere enim thymíama significat placat-
ionem cœlestis iræ. Ac uoluit Spiritus sanctus, ut so-
li Aheronici Sacerdotes thymíama adolent, quo si-
gnificaretur, solum Iesum Christum Filium Dei, cu-
ius illi umbra fuerunt, solo suo thymíamate, sola sua
intercessione, passione & morte placare iram Dei Pa-
tris, & reconciliare ei humanum genus. Sorbonici au-
tem & Aſotici tribuunt hanc maiestatem et uirtutem,
non soli personę Christi, sed etiam operibus aliorum
hominum; nec tantum ipsi operibus, quæ fiunt ex præ-

scripto uerbi Dei, uerum etiam ipsi, quæ ipsi somniant, & ad gloriam Dei illustrandam, suo ipsorum arbitrio excogitant. Etsi enim nugantur opera habere hanc uirtutem non ex se, sed ex gratia, tamen antea demonstratum est, quod impietas & idolatria sit, Creature tribuere, quod soli diuinæ maiestati & soli personæ Christi conuenit. Quare manifestum est, quod Sorbonici et Aſotici, Legem de adolendo thymiamate ita perfringunt, ut digni sint non corporali tantum lepra, sicut Vſias, uerum etiam æterna ignis gehenna, quod sane supplicium, nisi resipiscant, procul dubio euadere non possunt. Adducit Aſotus etiam exemplum Osæ, qui attingendo & sustentando arcam ruituram oppressus est. Hoc loco non possum satis mirari effrontem Aſoti impudentiam, quod non uereatur luculentum mendacium aduersus sacram Scripturam dicere. Textus Scripturæ sic habet: Iratus est Dominus indignatione contra Osam, & percussit eum super **TEMERITATE**. Super **TEMERITATE**, inquit. Aſotus autem ita sibi scribere permisit: Exemplum Osæ deterrere debet eo uehementius, quo simplicius ille, & præter omnem temeritatem, manum ad mouere sibi licere credidit. Scriptura dicit, Osam punitum propter **Temeritatem**. Aſotus autem, **Præter omnem Temeritatem**. Quid sibi, obsecro, uult hæc uel oscitantia, uel mentiendi libido? Sed non mirum hoc accidere ipsi, qui non Scripturam sacram,

eram, sed Traditiones pro certissimo fidei fundamento habent. Porro, Aſotus, niſi reſciat bellam illam ac Prælatiſ ſuis iucundiſſimam interpretationem, quam Pontificiuſ Canon in hunc locum Scripturæ aſſert, certe hoc ſibi uult, quod Arca ſignificet Prælatos, Oſa autem Subditos, qui non debeant Prælatos, ne peccantes quidem reprehendere. Nec obſcure ſignificat, ſe hoc exemplo accuſare Principes temeritatis, & iudicare eos extremo ſupplicio dignos, quod ſuſcipiant ſuſtentandam ruentem Eccleſiam. Soli enim Prælati eius, Heroes illi & Atlantes ſunt, qui niſi haſtenus cælum ſuſtentaffent, & adhuc ſuſtinerent, iam dudum horribiliter corruiffet, ac nos miſeros oppreſſiffet.

Sed ut respondeamus, manifeſtum quidem eſt, quod Oſa tangendo Arcam percuſſus ſit a Domino propter temeritatem. De peccato autem temeritatis alij aliter ſentiunt. Sunt, qui dicunt præcedens aliquod peccatum Oſæ hoc caſu punitum. Alij ſcribunt eum non fuiſſe de genere Aheronico. Peccaſſe igitur, q̃ contra uocationem tetigerit Arcam. Hieronymuſ dicit peccatum fuiſſe in non portando, in ſuſtinendo autem arcam, peccati poenam. Pontificij uero gloſſatores rem acu tangunt. Dicunt enim Oſam percuſſum, quod ea nocte non ſe abſtinerat ab uxoris amplexu. Sed hoc utcunque ſe habeat, certe Arca non erat imponenda plauſtro, ſed

gestanda humeris Leuitarum de familia Caath. Nec erat ab alio, præterq̃ sacerdote attingenda. Sic enim scriptura dicit. Intrabunt filij Caath ut portent in uoluta, & non tangerent uasa Sanctuarij, ne moriantur. Et mox: Nolite perdere populum Caath de medio Leuitarum, sed hoc facite eis, ut uiuant & non moriantur, si tetigerint Sancta sanctorum. Quod igitur Osa in attingenda ac sustentanda arca fecit, præter officium, & contra manifestum uerbum Dei, ac legitimam suam uocationem fecit. Quod autem pij Principes, in instauranda pia doctrina, & curanda uera salute Ecclesiæ faciunt, ex suo officio, & uocatione Dei faciunt, quemadmodum ante pluribus demonstratum est. Ac profecto, si exemplum Osæ recte explicetur, minatur non pijs Principibus, sed Asoticis Prælatiis horrenda supplicia. Arca enim Domini, non significat Prælatos, ut nugantur Pontificij, sed significat Ecclesiam, in qua est propiciatorium, hoc est, Iesus Christus Filius Dei, qui patefacit nobis per Euangelion suum diuina oracula, ut quisquis crediderit in ipsum, non pereat, sed habeat æternam uitam. Asotici autem Prælati non gestant hanc arcam humeris suis, non explicant Ecclesiæ diuina oracula per Euangelion Christi, Sed reiiciunt hoc oneris in noua plaustra, in nouas sectas Sacrificulorum & Monachorum, quorum hic conatus est, ut Ecclesiam sustentent sua, non diuina manu, hoc est, suis ipsorum figmentis, somnijs & traditionibus,

bus, non cœlesti doctrina. Nihil ergo aliud reliquum est, q̃ ut Prælati unâ cum Aſotis suis, si impœniten-
tes manserint, ab arca opprimantur, & in æternum ba-
rathrum detrudantur, iuxta illud: Qui ceciderit super
lapidem illum, confringetur. Super quem uero ceci-
derit, conteret eum.

Cæterum, q̃ Aſotus hortatur, ut suum quisq̃ offi-
cium in Ecclesiæ ruina faciat, neq̃ efferat manum ul-
tra proprias metas, Et addit Ecclesiam esse ordinatissi-
mam, huc respicere uidetur, q̃ Ecclesia non indigeat
Principum officio ad sustentandam Ecclesiam, præse-
tim in cognoscenda & Iudicanda Ecclesiæ doctrina,
Sed hac in parte sufficiant Prælati, qui sint Aposto-
lorum, Prophetarum, Euangelistarum, Pastorum, &
Doctorum, quorum mentionem Paulus facit, succes-
sores. Agnoscimus quidem, Ecclesiam esse in summa
Dei tutela, nec indigere humano præsidio, quippe
quæ diuinitus conseruetur: ac non ignoramus Eccle-
siam Apostolis, Prophetis, Euangelistis, & alijs id ge-
nus ministris a filio Dei donatam, ac ornatam, Sed
Aſoticos Prælatos esse, reiectis pijs Principibus, ue-
ram Ecclesiam, & ueros Apostolorum ac aliorum, quos
Paulus recenset, successores, quibus Ecclesia nitatur,
hoc demum tam alienum est a ueritate, q̃ alienus est
Aſotus a uera pietate. Ac de successione quidem & de
alijs, quæ ex altera parte in Aſoticis scholijs adnotata
sunt, paulo post, ne tibi, Aſote, mora lōga sit, copiose.

Nunc de Principum gradu in Ecclesia, quem Aſotus, poſt concionem de ſobrietate ſapientiae, & diuerſitate donationum, ex Deuteronomio deſcribit. Ne enim uideatur Principes de omnibus gradibus deſcendere, tribuit Prælatiſ ſuis ſummum in hac ſcala gradum, Principibus autem, inſimum, imo & paui-
mentum, in quo ſtent una cum hominum ſece, & au-
diant, quid Apoſtolici illi, imo Cherubici & Seraphi-
ci Prælati de ſupremo gradu, tanquam de cœlo to-
nent. Audi iam (inquit) in Lege gradum, quem &
Reges, & populi, & Sacerdotes ipſi erga doctrinam
teneant. Ecquis eſt ille Regis gradus & terminus?
Poſtquam (inquit) ſederit in ſolio Regni ſui, deſcri-
bet ſibi Deuteronomium Legis huius, in uolumi-
ne, accipiens exemplar a Sacerdotibus Leuiticæ tri-
bus &c. Vix poſſum mihi perſuadere, q̃ hi, qui emiſe-
runt in nos Aſotum, hominem tam ineptum, rem ſe-
riam agant, ſed potius nos ridere, & ludere uolue-
rint. Quid enim ineptius, q̃ hunc locum Moſi, ad de-
ſciendos Principes e gradu cognoscendæ ueritatis
uerbi Dei, in medium producere? Primum enim, ſi
externas Regiæ conſecrationis cærimonias conſidera-
ueris, Lex eſt, ut dici ſolet, Regio. Habet enim ſuam
quodq̃ regnum conſuetudinem, qua ſuos reges po-
pulo inſignes reddat, & commendet. Nec moſ Leui-
ticus aut Iſraeliticus, obtrudendus eſt alteri populo.
Deinde, inſtituitur quidem ut Rex Iſraeliticus accipi-
at

at exemplar Deuteronomij a Sacerdotibus Leuitici generis, num autem propterea ita subiicitur Sacerdotibus, ut in doctrina Religionis non aliter hincere audeat, q̄ Sacerdotes somniauerint? Augustinus uocat Iudæos, gentem Scriniariam Christianorum, q̄ fuerint custodes sacrorum Bibliorum, & q̄ Christiani acceperint ab eis libros ueteris Testamenti inuiolatos. Qui adnunciat, inquit Psalmus, uerbum suum Iacob, iusticias & Iudicia sua Israel. Non fecit taliter omni nationi, & iudicia sua non manifestauit eis. Et Paulus: Illis, inquit, commissa sunt oracula Dei. Et horum sunt Testamenta, & Legis constitutio. Ac Spiritus sanctus, quod nobis, qui sumus ex Gentibus, non est contemnendum, sic satis diligenter cauit, ut quæ sunt uere Canonica Veteris & Noui Testamenti scripta, non ab alijs, præter q̄ a Iudæis, ad reliquas gentes propagarentur, & eis quasi in manus traderentur. Dicemus ergo nunc, nos Iudæorum sententiæ & Interpretationi ita subiectos, ut necesse habeamus, quicquid Rabini eorum, sceleratum & nefandum genus hominum, nugati fuerint, pro uera scripturæ sententiâ & oraculo Spūs sancti agnoscere? Ego, cum uolo mihi sacra Biblia emere, uoco bibliopolā, et accipio e manibus eius librum. Hoc cū uiderit Aletus, coget ne me deinceps sententiā libri e Bibliopola requirere, & ex eius arbitrio, in lectione libri pēdere? Quis est hic furor? Huc accedit, q̄ Moses nō dicit: Describet sibi de

creta seu somnia Sacerdotum, sed Deuteronomium legis Huius, hoc est, Diuinæ, quæ tradita erat Mosi a Deo, & de qua dictum est, Maledictus omnis, qui nō permanet in sermonibus Legis huius. Et additur: Habebit secum, legetq; illud omnibus diebus uitæ suæ. Cur mandatur Regi, ut legat sacram scripturam, si ad eum non pertinet de Sententia eius cognoscere, & in controuersia, quid sequendum sit, iudicare? Sequitur ergo: Vt discat timere, (Non Sacrificulos & Phariseos) Sed Dominum Deum suum. Et custodire uerba & sacra, Non quæ præscribunt Sacrificuli & Pharisei, Sed quæ in Lege Dei præcepta sunt. Quid igitur dicemus? An non statim in eo loco sequitur: Non habebunt Sacerdotes & Leuitæ & omnes, qui de eadem tribu sunt, partem & hæreditatem cum reliquo populo Israel? Cum ergo mandatur Regi, ut custodiat uerba Legis huius, ac Aſotici Prælati occupant iam magnam partem orbis Romani, non aliud reliquum esse uideo, iuxta Aſoti sententiam, q̃ cum uult Reges & Principes esse discipulos huius legis, & custodire eam, auferant a Prælatiſ terrenas eorum ditiones, & redigant eos ad sua sacrificia & oblationes. Non hæc commemoro, q̃ sentiam sua cuiquā esse auferenda, Sed ut demonſtrem, q̃ ineptum ſcriptorem Aſotici Prælati in nos emiserint, qui cum Prælatorum causam agere deberet, conſiſcit eos intempeſtiua ſua loquacitate in periculum amittendarum omnium

omnium suarū facultatum. Sed ad rem. Asotus iubet
 autoritate huius legis Principem debere esse discipu-
 lum, non doctorem Legis. Ergo ne ex discipulo non
 debet fieri Doctor? An non magna pars eorum, qui
 dant operam literis in Academia, idcirco sunt discipu-
 li, ut fiant Doctores, si non omnes publici, certe do-
 mestici, in sua quisq; uocatione? Non dubium est,
 quin Dauid & Salomon fuerint cærimonijs huius
 Legis populo commendati & consecrati, & accepe-
 rint exemplar huius Legis a Leviticis Sacerdotibus,
 Peccauit ergo, iuxta Asotum, Dauid magna temerita-
 te, q̃ non manserit semper discipulus sacrificulorum,
 sed factus sit Doctor eorum, & illustrauerit doctrina
 Psalmorum suorum uniuersam Ecclesiam Domini.
 Et quid tu, Dauid, homo Laice & prophane, audes
 profiteri, Venite filij, audite me: Timorem Domini
 docebo uos? Et: Docebo iniquos uias tuas, & Impij
 ad te conuertentur? Peccauit & Salomon, q̃ ausus sit
 gradum & limitem suum egredi, ac non tantum Pro-
 uerbia docere, & Ecclesiasten, hoc est, concionatorem
 seu doctorem in populo suo agere, uerum etiam no-
 uum templum (o detestandam temeritatem) cōsecra-
 re. Hoc enim nō est Regis, sed Sacerdotum officium.
 Quid Ezechias? An non & ipse his cærimonijs sancti-
 ficatus est ad accipiendum Regnum Israel? Et tamen
 audet unā cum Principibus suis prescribere Legatis,
 quid Israelitis concionari debeant, & dispendare de

his, qui immundi uescebantur Paschate. Ne aut Afo-
tus omnem honorem & dignitatem auferat a Regi-
bus & Principibus, facit eos, autoritate Legis, quæ de
ambiguis & difficilibus causis ad Sacerdotes referen-
dis extat, Sacerdotum Apparitores, & Lictores. Hoc
restat, inquit, Principi erga populū eius, Superbiam
& Arrogantiam erga Dei ministros & Doctores le-
gis compescere, atq; seueritate Legum sententiam il-
lorum exequi. De hac Lege, quæ cap. xvij. Deut. scri-
pta est, supra non nihil diximus, quare nūc breuiores
erimus. Manifestum quidem est, qd Principes gestent
gladium, ad uindictam nocētium, ut Petrus ait, & ad
laudē recte agentium. Et: Dei minister est, inquit Pau-
lus, ultor ad iram ei, qd quod malū est fecerit. Sed uer-
ba Legis huc torquere, qd Principes debeāt oīa Sacri-
ficulorum uerba, pro oraculis Spiritus sancti agnosce-
re, & sine ullo suo Iudicio et cognitione, quos uolunt
sacrificuli, opprimere ac interficere, hoc demum est
Spiritus sanctum insigni contumelia afficere. Quid
enim? An non Lex adiungit Sacerdoti Iudicem? An
non alligat sententiam eorum ad Legem Dei? Quod
cunq; (inquit) docuerint te iuxta Legem Domini.
Quid si ergo Sacerdotes definirent aliquid cōtra Le-
gem Domini? quid si hi, qui iactant se esse Dei mini-
stros, & Legis doctores, Superbi ipsi & Arrogantes
essent, ac nollent Legi Domini obedire? An tum nō
liceret Principi seueritate & gladio suo uti? Quid si
summus

DE OFFICIO PRINCIPVM.

43

summus Sacerdos fieret Pseudopropheta, & somniator, ac iuberet alienos deos sequi, haberetq; sue sententiae suffragatores, maximam partem sacrificulorum, in tum non liceret Principi, unâ cum paucis reliquis, siue secularibus, ut uocant, siue spiritualibus, de impietate Sacerdotis, & suorum suffragatorum iudicare, & iuxta seueritatem Legum in eos animaduertere. Hic iam respōdet nobis Asotus, q̃ in Ecclesia (cuius Synagoga umbram fuisse ait, perinde ac si in ueteri Testamento non fuisset uera Ecclesia) non possit deesse legitima Sacerdotum successio, nec in illis doctrinae ueritas, quippe q̃ habeat promissionē sempiternæ presentie Spūs sancti. Esi aut Confessio illustrissimi Principis, sua habet capita de Ecclesia, et de Concilijs, seu coetu Prælatorum Ecclesie, ut isti loquuntur, ac suo loco facile, propicio Deo, eluentur sordes, quibus Asotus ea aspersit, tamen quia Asotici mirum in modum sibi blandiunt de ordinaria successione, qua sibi pene solis nomen Ecclesie uendicant, & de promissione presentie Spūs sancti, præ qua non tm uulgum, uerum, etiam pios quosq; Principes contemnunt & quasi ex alto despiciunt, necessarium uidet, ut hoc loco paulo copiosius de hac re dicat, quo sciât Asotici Prælati, se nō, sicut sedibus, ita etiā pietati maiorū succedere. Recensent alicubi ordinem Episcoporum, quorum alter alteri in nonnullis locis iā inde ab Apostolis successit, & significat, se ideo Apostolorum spū preditos, q̃ sint in Apo-

stolorū sedibus collocari. Et omnino uetus illud Pontificum & Sacerdotum, quod apud Hieremiam extat, iactare solent; Non peribit Lex a Sacerdote, neq; cōsiliū a sapiente, nec sermo a Propheta. Quid igitur? Num, quia Vrias, summus Pontifex, qui obsecutus uoluntati Ahazi Regis Iuda, instituit in templo Dei altare Damascenum, (hoc est) impiū & abominandum, successit generi, officio & dignitati Aheronis & Eleazari, idcirco dicemus eum eodem quoq; Spiritu sancto præditum? Num quia Caiaphas & Annas succedunt pijs Pontificibus Ioiaðæ & Zachariæ, quem Ioas rex lapidibus obrui iussit, gloriabuntur se cum suo cœtu Spiritum sanctum in manibus suis habere, & errare non posse? Num successio ordinaria collocat eos in certissima Spiritus sancti possessione?

Eli summus fuit Sacerdos & Iudex in Israel, & excitatus Spiritu sancto promisit Annæ Samuelem. Quid autem filij eius? Succedunt quidem generi & dignitati parentis, sed scriptura dicit; Filij Eli, filij Belial, nescientes Dominum, neq; officium sacerdotum ad populum. Quid in donis Spiritus sancti, Samuele Leuita & Iudice, suis temporibus illustrius? Sed filij eius non ambulauerunt in uijs eius. Declinauerunt enim post auariciam, acceperunt munera, & peruerterunt Iudiciū. Vbi ergo manet Spiritus sanctus in posteris, qui erat in Maioribus? Sed audiamus hac de reconciones Prophetarum,

Esa. lvi. de Pontificibus et Sacrificulis ita dicit: Speculatores eius, omnes cæci sunt, omnes sunt ignari, Canes muti, non ualentes latrare: Videntes uana, dormientes & amantes somnia. Canes impudentissimi nescierunt saturitatem. Ipsi pastores ignorauerunt intelligentiam. An non hi successerant optimis ac pijs simis maioribus?

Hiere. v. Prophetæ prophetabant mendacium, & Sacerdotes applaudebant manibus suis, & populus meus dilexit talia. Quid igitur fiet in nouissimo eius?

Et iterum cap. vi. A Prophetâ usque ad Sacerdotem cuncti faciunt dolum. His ne tu Spiritum sanctum ita alligabis, ut quia ordinarie successerunt pijs maioribus, captiuum eum teneant?

Ac rursus cap. xxiij. Hæc dicit Dominus Deus Israel ad pastores, qui pascunt populum meum. Vos disperdistis gregem meum, & eiecistis eos, & non uisitastis eos. Et iterum: A Prophetis Hierusalem egressa est pollutio super omnem terram.

Ezech. xxiij. Coniuratio Prophetarum in medio eius, sicut Leo rugiens, capiensque prædam, animas deuorauerunt, opes & precium acceperunt, uidas eius multiplicauerunt in medio eius. Sacerdotes eius contempserunt Legem meam, & polluerunt Sanctuaria mea. Quid? tu ne dices conuentum talium hominum gubernari a Spiritu sancto, qui sint ordinarij piorum maiorum successores?

Apud Euangelistas, quod supra meminimus, conueniunt Caiaphas, Annas & reliqui Pontifices atque Sacerdotes, qui tenebant summum locum & primas cathedras in populo Dei. Si huius conuentus externam speciem consideraueris, sunt ordinarii successores generis Aheronis, & aliorum optimorum Pontificum; ac uidentur uniuersalem Ecclesiam, ut isti loquuntur, repraesentare. Et tamen condemnant Christum Filium Dei. Vbi ergo tunc erat Spiritus sanctus, si est ordinariæ successioni & coetui Prælatorum alligatus?

Sed respondere solent. Hæc contigisse quidem in Iudæorum Pontificibus, Longe autem aliam esse rationem coetus Pontificum seu Prælatorum in Christianismo. Hic enim coetus habet apertas promissiones præsentiae Christi, & Spiritus sancti: Portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Si duo aut tres conuenerint in nomine meo, ego ero inter eos. Ecce ego uobiscum sum usque ad consummationem seculi.

Sciamus igitur, quod Pontifices et Sacrificuli, adeoque uniuersus populus Israeliticus, non minus habuerunt suas præsentiae Dei promissiones, quam nunc Ecclesia post diuulgatum Euangelion Filij Dei habet. Etsi enim quædam obscuriora erant ante aduentum Christi in carne, tamen Veritas non defuit Ecclesie Israelitarum.

Gen. xviij. Statuam pactum meum inter me & te, & inter semen tuum post te in generationibus suis fœdere sempiterno, ut sis DEVS TVVS, et SEMINIS TVI post te.

Leui.

Leui. xxvi. Ponam tabernaculum meum in medio uestri, & non abijciet uos anima mea. Ambulabo inter uos, & ero Deus uester, uosq; eritis populus meus.

Num. xxxv. Ego sum Dominus, qui habito inter filios Israel.

iiij. Reg. vi. Habitabo in medio filiorum Israel, & non derelinquam populum meum Israel.

De Leui autem nominatim dicit Moses, idq; Spiritu sancto excitatus: Hi custodierunt eloquium tuum, & pactum tuum seruauerunt, Iudicia tua, o Iacob, & Legem tuam, o Israel. Ponent Thymiama in furore tuo, & holocausta super altare tuum. Benedic Domine fortitudini eius, & opera manuum illius suscipe. Pone dorsa inimicorum eius, & qui oderunt eum non consurgant. Quid potest tam de uniuerso populo Israel, q̃ speciatim de tribu Leui, (hoc est) de Pontificibus & Leuitis excellentius & diuinius in suo genere dici? Vnde & apud Hieremiam de presentia Dei uociferantur: Templum Domini, Templum Domini, Templum Domini. Profecto non aliter, q̃ his temporibus clamant: Ecclesia, Ecclesia.

Deut. xx. promittit Deus se fore in medio exercitus Israelis. Non timebis, inquit, eos, quia **DOMINVS DEVS TVVS TECVM EST.** Et mox: Dominus Deus uester in medio uestri est, & p̃ uobis cōtra aduersarios dimicabit, ut eruat uos de

periculo. Quid hac promissione clarius? Et tamen, quoties sunt ab hostibus cæsi & oppressi? Dicemus igitur promissiones Dei esse uanas & irritas? Nullo modo. Sed ostendimus tales promissiones Dei, non pertinere ad incredulos, ad impios, ad sceleratos, inobedientes & impœnitentes, ut frustra glorieris de successione & promissione, si non succedas pietati, et non accipias promissionem fide, atq; fidei obedientia.

Pharisæi hypocritæ gloriabantur de genere Abrahamæ, sed audiunt: Progenies uiperarum, Ne sitis hac mente, ut dicatis intra uos ipsos, Patrem habemus Abraham: Dico enim uobis, q̃ possit Deus facere, ut ex lapidibus his filij surgant ipsi Abrahamæ. An non ijs Pontificibus aut Prælatibus, qui, cum sint omni genere impietatis ac scelerum sordidati, iactant se ordinarios successores Apostolorum, ideoq; non posse ipsis Spiritum sanctum deesse, totidem uerbis responderi potest ac debet: Progenies uiperarum, Ne sitis hac mente, ut dicatis intra uos ipsos, Petrum aut Ioannem aut alium Apostolum habemus antecessorem. Dico enim uobis, q̃ possit Deus facere, ut ex lapidibus his, non ex electione Cardinalium, surgant Petro Successores. Facite igitur fructus, qui deceant pœnitentiam. Nam securis posita est ad radicem arborum. Quare omnis arbor siue Pharisæica, siue Pontificia, que non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.

In Ioanne cap. viij. gloriantur Scribæ & Pharisei, se esse semen Abraham. Et: Pater noster, inquit, Abraham est. Sed Filius ipse Dei reijcit eos. Si filij, inquit, Abraham essetis, opera Abraham faceretis. Vos autem facitis opera uestri Patris, qui est mendax & homicida. Quid manifestius dici potest, q̃ hi sint ueri Successores Abraham, non qui generi, sed qui fidei & pietati succedunt: Non omnes, inquit Paulus, qui sunt ex Israel, sunt Israel: neq̃ quia sunt semen Abraham, statim omnes filij, Sed per Isaac nominabitur tibi semen (hoc est) nō qui filij carnis, ū filij Dei, sed qui sunt filij promissionis, uidelicet, qui credūt promissioni, recensent in semen. Sicut aliās dicit: Qui ex Fide sunt, hi sunt filij Abraham. Et: Qui ex fide sunt, benedicuntur cum fide li Abraham. Quid ergo Aſote? Num Prælati tui, maiorem habebunt prærogatiuam, q̃ filij Abraham? Hi non recensentur in ueros posteros Abraham, nisi sint ex fide Abraham, nisi in Christū, qui est semen Abraham, crediderint. Prælati autem recensebūtur in ueros posteros Apostolorum, ex electione tantum Carnalium & Canonicorum, etiam si nec fide, nec operibus sc̃tetur Apostolorum doctrinam: Carnalis generatio nō facit uerum filium & nepotem Abraham, & Carnalis aut humana, & externa electio ac successio faceret uerum Filium Dei, & legitimū successorem Apostolorum: Apud Matthæum Petrus suo & suorum collegarum nomine confitetur ingenue de Christo: Tu

es, inquit, Christus ille filius Dei uiuentis. Et audit uicissim: Caro & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus, qui est in coelis. Duo hic obseruanda ueniunt. Alterum, q̃ Petrus de Christo pie sensit, & confessus est. Alterum, q̃ Caro et sanguis non reuelauit ei hanc fidei ueritatem, sed Pater coelestis. Da igitur Prælatū, qui cum sit a Carne & Sanguine, hoc est, a Cardinalibus aut Canonicis electus, et nec habeat ueram fidem in Christum, nec magna cura de Euangelio Christi afficiatur, sed potius crudeliter persequatur, num dices eum ideo uerum Petri Successorem, et habere Spiritum sanctum, quia est ordinarie electus, & in sede Petri collocatus?

Dist. 40. Sed uobis non potest esse ignotū, quod in uestris
Non est. ipsorum Canonibus continetur: Non Sanctorum filij sunt, qui tenent loca Sanctorum, sed qui exercent opera eorum. Et iterum: Nos, qui præsumus, non ex locorum uel generis dignitate, sed morum nobilitate innotescere debemus, nec urbium claritate, sed fidei puritate. Non omnes Episcopi, inquit Hieronymus, Episcopi sunt. Attendis Petrum. Sed & Iudam considera. Stephanum suspicis, sed & Nicolaum respice, quem Dominus in Apocalypsi sua damnat sententia. Et mox: Non facit Ecclesiastica dignitas Christianum. Cornelius Centurio adhuc Ethnicus, dono Spiritus sancti mundatur. Presbiteros Daniel puer iudicat. Et aliās: Auferet Dominus nomina uanæ gloriæ &

& admirationis. Sed & nomina Sacerdotum cum sacerdotibus, qui frustra sibi applaudunt in Episcopali nomine, & in presbyterij dignitate & non in opere. Vnde signanter non ait: Et opera Sacerdotum cum sacerdotibus, Sed nomina, qui tantummodo falsa nomina preferunt dignitatum, & malis operibus sua nomina destruunt. Hactenus Hieronymus.

Si hæc est conditio Episcoporum & reliquorum Prælatorum, quis Spiritum sanctum in ipsos ita concluderet, ut nō possit abesse? Sed Aſotus bellam inuenit euasione, q̃ Tota quidem Ecclesia, non autē singula membra habeant certam promissionem præsentis Christi & gubernationis Spiritus sancti. Quid hic noui, imo quid blasphemi hic auditur? Amabo te, existimas ne Aſotum adhuc sana esse mente? Ecclesia habet promissionē præsentis Christi, & gubernationis Spiritus sancti, tota quidē, non autē singula eius membra? Cum ergo Aſotici Prælati cōueniunt, necesse habet Christus iuxta promissionem suam præsto adesse, necesse habet & Spiritus sanctus eum conuentum gubernare, & quod decernūt est oraculum Spiritus sancti. Cum autem iterum a se inuicem digrediunt, & ad sua quisq; reuertuntur, digreditur etiam Spiritus sanctus, & reuertitur ad sinum Trinitatis sue, ut ne plurimam quidem apud Prælatos post se relinquat. Immane, quantus hic est stupor? quantus furor? Toti Ecclesie præsens est Christus, non autē singulis mēbris eius.

In Cap. de
Concilijs.

Tota Ecclesia gubernatur a Spiritu sancto, nō autem singula membra eius? Ac siquidem sermo est de Ecclesia Asotica, certe nec Christus nec Spiritus sanctus præsto adest, uel toti uel singulis membris eius. Si autem sermo est de uera Ecclesia Christi, profecto sicut Christus adest toti, ita adest etiam singulis eius membris: Et sicut Spiritus sanctus gubernat totā, ita etiam gubernat singula eius membra. Si quis, inquit Paulus, Spūm Christi non habet, hic non est eius. Et mox: Non accepistis spiritum seruitutis iterum ad timorē, sed accepistis spiritum adoptionis, in quo clamamus Abba Pater. Et aliās: An nescitis, q̄ membra uestra, membra sint Christi? Ac iterum: An nescitis, q̄ corpus uestrum templum est habitantis in uobis Spiritus sancti? Ac rursus: Quemadmodum corpus unū est, & membra habet multa, omnia uero membra corporis unius, multa cum sint, unum sunt corpus, Sic et Christus. Etenim per unum Spiritum omnes in unū corpus baptisati sumus. Quid potest manifestius dici, q̄ q̄ sicut se habet corpus humanum, in quo sunt diuersa membra, ita se habeat etiā corpus Christi, quod est Ecclesia? Et sicut in humano corpore anima gubernat non tantum totum corpus, sed etiam singula membra, nisi forte scilicet manus, aut pedes, aut cor, aut stomachus destituantur uiribus animæ: ita & in corpore Christi, Spiritus gubernat totum corpus & singula eius membra. Et tamen audet Asotus tam impudenter

prudenter dicere, Spiritum sanctum totam quidem Ecclesiam, non autem singula eius membra gubernare. Quid cum tali homine conferas, qui uidetur etiam sensu communi carere? Sed quia sæpe ac multum obtrudit nobis Prælatos suos, perinde ac si non posset in eis ueritas doctrinæ deesse, et palam collocat eos in loco Apostolorum, q̃ sint scilicet filij (sed spurij) qui nobis pro patribus nati sint: audiamus quædam Veterum & Recentium autorum præter ea, quæ supra adnotauimus, Testimonia de Prælati Ecclesiæ, ut cognoscamus q̃ secure quærendus sit apud eos Spiritus sanctus, & expectanda ab eis ueritas doctrinæ.

Grego. Nazianzenus

ad Procopium.

EGO, si dicendum est, quod res est, statui omnem Episcoporum Synodum fugere. Propterea q̃ nō uiderim hætenus ullius Synodi utilem finem, aut in qua res male se habentes, non magis exacerbatae, q̃ curatae fuerint. Ea enim est illis libido contendendi, & ambitio dominandi, (absit autem, ne quis me existimet hæc odiose magis q̃ opportune scribere) eaq̃ in disputando peruiçatia, ut si quis iudicio cum illis agendum suscipiat, citius alterius cuiusdam malitiæ reus agatur, quàm quæ est illorum euincat & diluat.

Affirmat Nazianzenus, se deinceps non accessurum ad ullam Episcoporum Synodum. Quid ita? Partim quod haecenus non uiderit aliquam Synodorum utilitatem: partim quod Episcopi sint homines contentiosi & ambitiosi, & hoc tantum agant, non ut piam doctrinam adiuuent, sed ut ab aduersario uictoriam reportent. Quis ergo tali hominum coetui Spiritum sanctum praesse iudicaret? aut quis doctrinae ueritatem in eo requireret?

Basilii in Epistola ad Episcopos Italiae & Galliae.

Eversa sunt pietatis dogmata, confusae sunt pietatis Leges. Ambitio eorum, qui non timent Dominum, inuadit Ecclesiae gubernationem. Nec patet ad primam Ecclesiae sedem aditus, nisi per impietatem. Itaque qui grauius blasphematur, dignior est ad Episcopatum populi. Perijt autoritas Sacerdotalis. Desunt Pastores, qui eruditione gregem Domini pascant. Haecenus Basilius.

Teneri autem nec possum nec debeo, quin hoc loco commemorem, quod Nicephorus de Theophilo Episcopo Alexandrino, & collegis eius recitat. Synesius, inquit, tantum operae nauauit Philosophiae Platonicae, & adeo ad summum eius peruenit fastigium, ut eum non solum Graeci homines, uerum etiam Christiani sint admirati, qui de rebus nulla affectione infecti syn-
cere

cere iudicant. Huic tanto uiro qui præterea placidus & modestus esset, Theophilus Alexandrinus, ut salutarem susciperet regenerationem, persuasit. Postea uero etiã, ut idem Sacerdos ungeretur, cum eo egit. Atq; ille ad alia, quæ Christiani profitentur, promptum se & facilem prebuit. Platonici aut sententijs seductus, resurrectionis doctrinam, primum minime recepit, nefandam eam & detestandam iudicans. Et quamuis ea esset opinione, Ecclesia tamen, ut sacerdotij obiret munia, permisit. Hactenus Nicephorus. Etsi aut historia narrat hunc Synesium, Platonici Philosophũ, postq; cõsecutus est sacerdotium, Resurrectionẽ mortuorum agnouisse, tamẽ quid turpius, quid magis de testandum de Episcopis & Sacerdotibus Ecclesię dici potest, q̃ q̃ non solum baptismo Christi lauerint, uerum etiam Sacerdotio cõsecrauerint eum hominem, qui aperte, & nulla plane dissimulatione Resurrectio nem mortuorũ negaret? Qua fide, & quo fidei zelo, putas eos fuisse præditos, qui non solũ in homine baptismum suscepturo ad tantã impietatem conniuere, sed etiam ipsum ad suscipiendum Sacerdotium tantum non cogere potuerũt? Vbi hic Spiritus sanctus? Vbi hic certitudo cœlestis gratiæ in Successione? Eamus igitur, & gloriemur ueritatem doctrinę aut Spiritum sanctum nõ posse ordinarię successioni deesse. Narrat Socrates in Ecclesiast. histo. q̃ Moses qui, spiam insignis pietate eremita ad Episcopatum Sara

cenæ gentis uocatus, detrectauerit grâui indignatione, consecrari a Lucio Episcopo Alexandrino. Hic enim Lucius, etsi profitebatur se rectam fidem sequi, tamen crudeliter sæuebat in reliquos Episcopos, & Presbyteros. Et nos peteremus consecrationem, seu Ordinationem, ab ijs, qui non tantum sunt sæuitia crudeles, uerum etiam doctrina impij?

Sed fortassis dicet Asotus, Græcæ quidem Ecclesiæ statum fuisse longe omnium corruptissimum, non autem statum Ecclesiæ Romanæ. Audiamus igitur hominem Romanæ Ecclesiæ alumnum,

Bernardus super

Cantica, Sermon. 33.

SErpit hodie putida tabes per omne corpus Ecclesiæ, & quo latius, eo desperatius, eoq; periculosius, quo interius. Nam si insurgeret apertus inimicus hæreticus, mitteretur foras, & aresceret. Si uiolentus inimicus, absconderet se forsitan ab eo. Nunc uero, quem eiiciet, aut a quo abscondet se? Omnes amici, & omnes inimici. Omnes necessarij, & omnes aduersarij. Omnes domestici, & nulli pacifici. Omnes proximi, & omnes, quæ sua sunt quærunt. Ministri Christi sunt, & seruiunt Antichristo. Honorati incedunt de bonis Domini, cui Domino honorem non deferunt.

runt. Inde is, quem quotidie uides, meretricius nitor,
histrionicus habitus, regius apparatus. Inde aurum
in frenis, in sellis & calcaribus, & plus Calcaria, q̃ Al
taria fulgent. Inde splendide mensæ & cibus & cyphis.
Inde comessationes & ebrietates. Inde cithara, & lyra
& tibia. Inde redundantia torcularia, & promptuaria
plena eructantia ex hoc in illud. Inde dolia pigmenta
ria. Inde referta marsupia. Pro huiusmodi uolunt esse
& sunt Ecclesiarum Præpositi, Decani, Archidiaconi,
Episcopi, Archiepiscopi. Nec enim hæc merito ce
dunt, sed negotio illi, quod perambulat in tenebris.
Olim prædictum est, & nunc tempus adimpletionis
aduenit. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. A
mara prius in nece martyrum: amarior post in confli
ctu hæreticorum, Amarissima nunc in moribus do
mesticorum. Non fugare, non fugere eos potest, ita
inualuerunt, & multiplicati sunt super numerum. In
testina & insanabilis est plaga Ecclesiæ, & ideo in pa
ce amaritudo eius amarissima.

Et in serm. de Con=

uersione Pauli.

Videbatur iam cessasse persecutionis tempus, sed
ut palam factum est, nunquam deest persecutio
Christiano, Sed neq̃ Christo. Et nunc quod grauius

G

est, ipsi Christum persequuntur, qui ab eo utiq; Christiani dicuntur. Amici tui Deus, & proximi aduersum te appropinquauerunt, & steterunt. Coniurasse uidetur contra te uniuersitas populi Christiani, a minimo usq; ad maximum: A planta pedis usq; ad uerticem non est sanitas ulla. Egressa est iniquitas a senioribus Iudicibus, Vicarijs tuis, qui uidentur regere populum tuum. Non est iam dicere, Vt populus, sic & Sacerdos, quia nec sic populus ut sacerdos. Heu heu Domine, quia ipsi sunt in persecutione tua primi, qui uidentur in Ecclesia tua Primatum diligere, gerere Principatum. Et mox: Misera eorum conuersatio, plebis tuæ miserabilis est subuersio. Atq; utinam hac sola parte nocerent. Effet forte, qui dominica præmonitus & præmunitus exhortatione daret operam, ipsorum non exempla imitari, sed præcepta obseruare. Luxta illud: Quæ dicunt facite, & ad opera eorum nolite respicere. Nunc autem dati sunt sacri gradus in occasionem turpis lucri, & quæstum æstimant pietatem. Ac iterum: Inique agunt & cæteri contra Christum, multiq; sunt nostris temporibus Antichristi.

Hactenus Bernardus.

Quid igitur nunc dicemus? An in tanta turpitudine ac foeditate, audebunt Aſotici Prelati adhuc de Ordinaria Succelsione gloriari? An si Prælati conuenerint in Synodum, relinquetur aliquis Spiritui sancto locus inter tot Christi inimicos, aduersarios, & Antichristi

Christi seruos? Num ueritas doctrinæ certo expectanda est ab ijs, qui cum Ecclesiæ primatum habeant, primi sunt in Ecclesiæ persecutione? Quo, quæso, Alostus nos ablegat, cum nos ad talium Prælatorum sententiam tanquàm ad sacram anchoram mittit?

Sed tales fortassis fuerunt Prælati temporibus tantummodo Bernardi. Audiamus igitur Prælatorum nostri temporis elogia.

Adrianus Papa, eius

nominis vi. In instructione Legati sui
ad Comicia Norinbergen.

Anno 1522.

Dices, Nos ingenue fateri, q̄ Deus hanc persecutionem Ecclesiæ suæ inferre permittit propter peccata hominum, maxime SACERDOTVM, & Ecclesiæ PRÆLATORVM. Et iterum: Clamant Scripturæ, peccata populi deriuari a peccatis SACERDOTVM, propterea q̄, ut ait Chrysostomus, Saluator noster curaturus infirmam ciuitatem Hierusalem, ingressus est prius templum, ut peccata Sacerdotum prius castigaret, instar boni medici, qui morbum a radice curat. Scimus in hac sancta Sede aliquot iam annis MVLTA ABOMINANDA fuisse, abusus in Spiritualibus, excessus in

mandatis, & OMNIA deniq; in peruersum mutata. Nec mirum, si ægritudo a capite in membra, a summis Pontificibus in alios inferiores Prælatos descenderit. Omnes nos (id est, Prælati Ecclesiastici) declinauimus, unusquisq; in uias suas, nec fuit iam diu, qui faceret bonum, non fuit usq; ad unum.

Hæc ingenue fatetur summus ipse Pontifex, de uniuerso suo ordine. Et hos proponit nobis Asotus in Iudices coelestis doctrinæ, ad quos in extrema Ecclesiasticarum rerum difficultate confugiamus. Sed audiamus de eadē re etiam Pontificis Pauli iij. Cardinales.

Ex consilio delectorum

Cardinalium, & aliorum Prælatorum de emendanda Ecclesia ad Paulum eius nominis
Tertium.

QVoniam Sanctitas tua spiritu Dei erudita, qui, ut inquit Augustinus, loquitur in corde, nullo uerborum strepitu, probe nouerat principium horum malorum inde fuisse, q̃ nōnulli Pontifices prædecessores tui prurientes auribus, ut inquit Apostolus Paulus, coaceruauerunt sibi magistros ad desideria sua, non ut ab eis discerent, quod facere deberent, sed ut eorum studio & calliditate inueniretur ratio, qualiceret id, quod liberet. Inde effectum est, præterquam

terquam quòd principatum omnem sequitur adulatione, ut umbra corpus, difficilimuscq; semper fuit aditus ueritatis ad aures Principum, q; confestim prodirent Doct. qui docerent Pontificem esse dominum beneficiorum omnium, ac ideo, cum dominus iure uendat, quod suum est, necessario sequi, in Pontifices non posse cadere Simoniam, ita q; Voluntas Pontificis, qualiscuncq; ea fuerit, sit Regula, qua eius operationes & actiones dirigantur. Ex quo proculdubio effici, ut quicquid libeat, id etiam liceat. Ex hoc fonte, sancte Pater, tanq; ex equo Troiano, irrupere in Ecclesiam Dei tot abusus, & tam grauissimi morbi, quibus nunc conspiciamus eam ad desperationem fere salutis laborasse, uel manasse harum rerum famam ad Infideles usq; Credat Sanctitas uestra scientibus, qui ob hanc præcipue causam, Christianam Religionem derident adeo, ut per nos, PER NOS, inquit, nomen Christi blasphemetur inter gentes.

Et iterum.

Primus abusus in hac parte est Ordinatio Clericorum, ac præsertim presbyterorum, in qua nulla adhibetur cura, nulla diligentia, q; passim quicunque sunt imperitissimi, sint uilissimo genere orti, sint malis moribus ornatì, sint adolescentes, admittantur ad Sacros ordines, & maxime ad Presbyteratum, ad characterem, (inquam) Christum maxime exprimentem. Hinc innumera scandala, hinc contemptus ordi-

nis Ecclesiastici, hinc diuini cultus ueneratio non tantum diminuta, sed etiam prope iam extincta.

Et mox.

Alius abusus maximi ponderis est in collatione beneficiorum Ecclesiasticorum, maxime Curatorum, & præ omnibus Episcopatum, in quibus usus inuoluit, ut prouideatur personis, quibus conferuntur beneficia, non autem Gregi Christi & Ecclesiæ.

Et iterum.

Ambiunt præterea Cardinales a Regibus & Principibus Episcopatus, a quibus postea dependent, nec possunt libere Sententiam dicere, imo si possent & uellent, fallerentur tamen passione animi in iudicando perturbati.

Alius abusus in ordinibus Religiosorum, quod adeo multi deformati sunt, ut magno sint scandalo secularibus, exemploque plurimum noceant. Conuentuales ordines abolendos esse putamus OMNES.

Et iterum.

Abusus magnus & perniciosus est in Gymnasijs Publicis, præsertim in Italia, in quibus multi Philosophiæ professores impietatem docent, imo in templis fiunt disputationes impiissime, & si quæ sunt pie tractantur in eis res diuinæ coram populo ualde irreuerenter &c.

Ac postea.

Te electum speramus, ut nomen Christi iam obliti

tum

tum a gentibus & a NOBIS CLERICIS, re-
stituas in cordibus & operibus nostris &c.

Habes hic manifestum & perspicuum Testimo-
nium præcipuorum Cardinalium, & aliorum Præla-
torum, q̃ nihil sani sit in uniuerso corpore Ecclesiasti-
corum Prælatorum. Summi Pontifices coaceruant
sibi magistros adulescentes, qui doceant, Voluntatem
Pontificum esse Regulam omnium actionum eo-
rum, ut liceat ipsis, quod libet. Hoc certe est ex homi-
ne facere Deum ipsum, quippe q̃ solius Dei uolun-
tas sit regula omnium rerum.

Cardinales ambiunt Episcopatus, & passione ani-
mi impediti, loquuntur ad gratiam, nec audent sen-
tentiam libere dicere.

In collationibus Episcopatuū, prouidetur magis
personis, quibus Episcopatus conferuntur, q̃ Gregi
& Ecclesiæ Christi.

Presbyteri ordinantur, indoctissimi, imperitissi-
mi, & omni genere scelerum sordidati.

Monachi tanto sunt offendiculo, ac præsertim
Conuentuales, ut hi omnes Ordines iudicentur di-
gni, qui aboleantur.

In Academijs, præsertim Italicis, docentur & di-
sputantur impiissima.

Et hos constituit nobis Asotus, ad quos Contro-
uersiam de doctrina Religionis deferamus, a quibus
cœlestia oracula expectemus, & a quorum sententia,

tanq̃ ab ipsiusmet Spiritus sancti responso pendeamus. O hominem ex omni hominum contubernio, uel putridis ouis eiiciendum, qui audet Ecclesiam, castissimam Sponsam Filij Dei, tot impurissimis, (ne quid abominabilius dicam) Prelatis corrumpendam exponere. Actolerabile quidem esset, si Prælati illi, quos sui ipsorum Pontifices, Cardinales, & Archiepiscopi tantorum criminum accusant, hætenus aliquam poenitentiam egissent, & auctoritatem suam emendatione uitæ commendassent. Sed tantum abest, ut resipuerint, ut ad priora scelera adijciant etiam immunitatem Crudelitatem, qua pios monitores, quoquo modo possunt, e medio tollunt: Horum scilicet iudicio salus Ecclesiæ subijcienda est.

Sed audiamus etiam Legatos Apostolicæ Sedis, ad Patres Synodi Tridentinæ.

Ex admonitione Le-

gatorum Sedis Apostolicæ, ad Patres in Concilio Tridentino.

NOstram, inquit, ambitionem, nostram auariciam, nostras cupiditates his omnibus malis populum Dei prius affecisse statim inueniet, atq̃ harum ui ab Ecclesijs Pastores fugari, easq̃ pabulo uerbi priuari, bona Ecclesiarum, quæ sunt bona pauperum,

rum, ab illis tolli, Indignis Sacerdotia conferri, & illis, qui nihil a Laicis, præter quæ in uestis genere, ac ne in hoc quidem differunt, dari. Quid enim horum est, quod negare possimus per hos annos a nobis factum esse? Quare si Turca, si hæretici hoc idem aduersus nos faciunt, quid hic aliud, quæ flagicia nostra, & simul iustum Dei Iudicium uidemus? Iudicium uero plenum misericordia. Si enim pro meritis nos castigaret, iam pridem sicut Sodoma & Gomorrha fuisset, iam pridem sicut Sodoma & Gomorrha fuisset. Haftenus Legati. Non dubitamus, quin quæ Legati commemorant, ex mandato Pontificis & Cardinalium dicant. Et hæc uerissima esse, testificantur, quæ supra recensuimus. Sed & ipsi Legati nihil dissimulant. Paulo enim ante ita dicunt: Quod dicimus nos Pastores his malis, quibus Ecclesia est oppressa, causam dedisse, si quis hoc acrius, & magis per exaggerationem quandam uerborum, quam uere dictum existimet, hoc quidem ipsa rerum experientia, quæ mentiri non potest, comprobabit. Habes Legatorum confessionem. Cum autem affirmant, Patres Tridentinos sceleribus suis meritos esse non dissimile Sodomæ & Gomorrhæ supplicium, qua fronte audet Alostus nobis Sodomitæ & Gomorrhitas obtrudere, quorum iudicio salus Ecclesiæ constet? Nec est mirum, quod hi filij, quos Alostus ait pro Patribus natos, intantum a maioribus degenerarint. Vetus enim dictum est: Heroum filij, noxa. Et: Posteriora, inquit, deteriora. Solet et alias

ex optimo uino, acutissimum fieri acetum. Et foecum dissimi agri, si inculti relinquantur, solent multo plura & nocentiora zizania proferre, q̄ steriles. De Hierusalem urbe sancta dicit Propheta: Quomodo facta est meretrix, ciuitas fidelis, plena iudicij? Iusticia habitauit in ea, nunc autem homicidæ. Sed & Roma, dicta est Babylon. Non igitur mirandum est, si posterius degenerauerint a maiorum suorum pietate. Hoc autem mirandum est, q̄ cum illi nec doctrinam nec pietatem nec honestatem maiorum sectantur, audeant de ordinaria sua successione gloriari, & se huius solius autoritate Iudices Ecclesiasticæ doctrinæ proponere.

Nam, q̄ obijciunt, Christum edificasse Ecclesiam suam supra Petram, aduersus quam portæ inferorum non præualeant, agnoscimus uerbum Christi, sed hoc non uult Christus, quod Aſotici sentiunt, uidelicet, Prælatos esse Ecclesiam illam, quam Spiritus sanctus non deserat, & quæ errare non possit. Quæ enim portæ inferorum præualeant aduersus Prælatos, paulo ante pluribus testimonijs demonstratum est. Speramus autem inter Episcopos & reliquos Prælatos aliquot esse uiros pios, quibus Aſotica impudentia & impietas uehementer displiceat. Quare quod ad priuatam eorum personam attinet, membra quidem sunt Ecclesiæ, non autem ipsa tota Ecclesia. Quod uero ad publicum eorum officium attinet, Ministri sunt Ecclesiæ.

Ecclesiæ, non Domini. Et seruiunt Ecclesiæ non iuxta suum ipsorum arbitrium, non iuxta ficticias Traditiones, sed iuxta uerum & certum Verbum Domini sui, scripturis Prophetis & Apostolicis compræhensum. Itaq; si hanc regulam uere sequuntur, tunc nec Spiritus sanctus eis deest, nec errant. Q; si hanc regulam & metam transiliunt, non aliud reliquum est, q; spiritus ignorantia, cæcitatæ & erroris. Christus enim alligauit suam Ecclesiam, non ad Prælatos, ut Aſotus nugatur, sed ad fundamentum Propheticae & Apostolicae doctrinae, De qua re aliâs pluribus. Si autem Prælati fuerint impij, hoc est, tales, quales eos sui ipsorum Pontifices, Cardinales, & Legati describunt, tantum abest, ut sint uel membra Ecclesiæ, uel Ecclesia ipsa, ut potius habendi sint pro nocētissimis Ecclesiæ hostibus. Quare auditu horrendum est, quod Aſotus scribit, Ecclesiam, cui promissio illa Christi facta est, Portæ inferi non præualebunt aduersus eam, uisibilem esse, nec ex electione Dei aut uera fide & caritate internis pendere, ut quis ad Ecclesiam pertineat. Sed de Ecclesiâ paulo post. Et hoc dictum Christi, scriptis nostrorum ita clare & perspicue iam dudum explicatum est, ut non possim tenebras Aſoticas satis mirari. Multo minus hoc, quod aliâs Christus dicit: Vbi sunt duo uel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum, tradit Spiritum sanctum Aſotici Prælati & Successioni eorum captiuum. Primum

enim, non simpliciter dicit, Vbi sunt duo uel tres congregati, Sed addit: IN NOMINE MEO. Non conuenitur autem uere in nomine Christi, si uerbis tantum iactetur Christus et gloria Christi, aut si initio conuentus cantetur Missa de Spiritu sancto. Talibus enim moribus & cērimonijs pellitur potius q̄ inuocatur Spiritus sanctus. Nec conuenitur uere in nomine Christi, si conuenerint Impœnitentes, qui hoc unum præcipue agunt, ut consulant potius dignitati, opibus, gloriæ, ocio & uoluptati Prælatorum ex traditionibus non scriptis, & ex somnijs Monachorum, q̄ saluti Ecclesiæ ex uerbo Domini, & e scriptis Prophetis atq̄ Apostolicis. Sed tum demum uere conuenitur in nomine Christi, cum conueniunt hi, qui Christum uera fide complectuntur, & inuocant solum Deum Patrem Domini nostri Iesu Christi, atque conferunt inter se, uero Dei timore, de doctrina Ecclesiæ, & de alijs rebus necessarijs, non ex humana ratione, non ex confictis traditionibus, Sed e scriptura Prophetica & Apostolica, quæ est cœlestibus miraculis confirmata. Talem autem cœtum nemo hominum potest, uel ex uestitu, uel ab externa facie, uel ex eruditione, uel ex potentia, uel ex sapientia iudicare. Possunt em̄ honestissime uestiti, ac persona insignes, et doctissimi, & potentissimi, ac sapientissimi non sœde tantum errare, uerum etiam in doctrina æternæ salutis extrema cecitate laborare. Sed cognoscendus

pius coetus est ex fructibus eius, quod tum præcipue fieri solet, cum Spiritus seu Decreta eius iudicantur & exiguntur ad regulam sacræ Scripturæ, & manifeste animaduertitur, q̃ cum ea conueniant. Deinde, etsi Christus solet esse in medio eorum, qui uere in nomine suo congregantur, tamen non facit ex carne eorum spiritum, sed relinquit in eis suas imbecillitates, quamdiu sunt in hoc seculo, præsertim cum non ponunt uerbum eius lucernam pedibus suis. Non dubium est, quin Petrus & Barnabas fuerint præditi Spiritu sancto, & cum Hierosolymis ad exonerandas gentes a iugo legis Mosaicæ conuenirent, Christus in medio eorum extiterit: Sed & hoc negari non potest, quin aliquid humani pasci sint, cum se magno gentium offendiculo subducerent, propter Iudæos quosdam, a gentium conuictu, quemadmodum Paulus ad Galatas testificatur. Nec dubium est, quin, cum Patres Niceni Concilij definierunt Christum filium Dei, æqualem esse Patri essentia & maiestate, Christus fuerit in medio eorum, quia tum secuti sunt non suas ipsorum opiniones, sed sententiam Spiritus sancti, in sacra Scriptura traditam & patefactam. Cum autem postea iudicarent eos, qui Christum professi ad Militiam redirent, damnatione dignos, certe humani aliquid pasci sunt, q̃ damnauerint legitimam Militiam, quam Ioannes ipse Baptista approbauerat, nec Christus reuererat. Quare, Christus non tradidit se

simpliciter duorum aut trium, aut etiam plurimorum congregationi captiuum: Sed uidendum est, num fiat congregatio uere in nomine Christi, & num iudicetur ex Spiritu Christi, qui se scriptis Prophetis & Apostolicis patefacit.

Solet & alia promissio, ad stabiliendam certam praesentiam Christi ac Spiritus eius, in congregatione Praelatorum adduci. Ecce ego uobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem seculi. Manifestum autem est, quod Christus haec uerba loquatur, non ad impios & impenitentes, qui etiam si habent titulum populi Dei, & Ecclesiae, tamen non sunt uere Dei populus & Ecclesia, sed loquatur ea ad Suos discipulos, hoc est, ad eum coetum, qui uere est populus Dei & Ecclesia eius. Quomodo ergo probabimus, qui sint uere discipuli Christi, & quae sit uera eius Ecclesia, ut cognoscamus, apud quos Christus sit omnibus diebus usque ad consummationem seculi? Hic respondemus, non nostris uerbis, sed Christi. Si uos (inquit CHRISTVS) manseritis in sermone meo, uere discipuli mei estis, et cognoscetis ueritatem, & Veritas liberos uos reddet. Et iterum: Qui diligit me, diligetur a Patre meo, & ego diligam eum, & aperiam ei meipsum. Ac mox: Si quis diligit me, Sermonem meum seruabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum ueniemus, & mansionem apud eum faciemus.

Ex his testimonijs perspicuum est, quòd Christus Spiritu sancto suo præsens sit in ea hominum congregatione, quæ diligit & sequitur non sua ipsius somnia, Sed Sermonem Christi, Sed Verbum Dei, quod est scriptis Prophetis & Apostolicis commendatum. Itaque præsentiæ Christi & Spiritus eius non probatur nec ex congregatione, nec ex Successione Prælatorum, Sed Congregatio & Successio probantur ex præsentiæ Christi, ut Decreta Prælatorum, non debeant ob eam causam iudicari esse Decreta Spiritus sancti, quòd Prælati sint Successores Apostolorum, & unà in Synodo congregati, Sed quòd Successio & Congregatio eorum tunc sit legitima, & præsentiæ Christi ornata, cum Decreta eorum habeant testimonium Sermonis Christi, & sint uere Decreta Spiritus sancti, qui se scriptis Prophetis & Apostolicis patefecit. Quid plura? Promissio præsentiæ Christi & Spiritus eius non pertinet ad quemuis cœtum indiscriminatim, sed tantum ad cœtum discipulorum Christi. Non pertinet, inquam, ad Ecclesiam malignantium, sed ad Ecclesiam Sanctorum. Etsi enim Deus aliquoties locutus est per impium Balaam, & per impium Pontificem Caiapham, non tamen idcirco captiuus est omnium Prophetarum & Pontificum, siue pii siue impij fuerint, ut necesse habeat in eorum cœtu præsens esse, & per ipsos cœlestia responsa dare. Eadem certe ratio

ne necesse haberet per omnes asinas loqui, quod semel aperuit os asinæ, & repræhendit uoce eius Prophetam.

Sed si (inquit ignotus fraterculus) ex una parte reijciuntur a Iudicio doctrinæ Seculares Principes, ex altera, Ecclesiastici Prælati, Et si Ecclesia non pendet a Prælati, penes quem erit tandem Iudicandi auctoritas? Quis erit certaminum in Ecclesia finis? Et quod ultimum erit in terris de controuersia doctrinæ Iudicium? De hac re postea, propicio Deo, cum de auctoritate sacrae Scripturae agetur, ita respondebitur, ut perspicue uideat Asotus, in quo ordine Prælati sui collocandi sint, & quorum Successores haberi debeant. Nunc pergamus reliqua, quibus Asotus Seculares Principes, a Iudicanda doctrina Ecclesiæ, amouendos suscipit, perstringere. Principum (inquit) hoc sit munus, ita distribuyente Lege, ut legitimos Sacerdotes agnoscant, tradita ab eis & ipsi teneant, & populos sibi commissos seruare curent. Quid autem, si Sacerdotes sint illegitimi? Quid, etiamsi succedant optimis maioribus, ipsi autem sint sceleratissimi, & impijssimi? Quid si tradiderint ea, quæ cum Lege Domini, cum scriptura diuinitus tradita pugnauerint? Quid si omnino nihil tradiderint, sed reijciunt ea tradenda in ignotos fraterculos? An & tunc agnoscendi sunt pro legitimis Sacerdotibus? An & tunc, quæ traduntur, tenenda erunt? Nam paulo ante expositum est, Spiritum

tum sanctum non solere commercium habere cum
ijs, qui gloriantur quidem de ordinaria Successione,
pugnant autem cum antecessoribus & maioribus su-
is, hoc est, cum scriptis Prophetarum & Apostolo-
rum. Sed & hoc paulo post, uolente Deo, copiosius
explicabitur. Nam hoc proprium est officium Prin-
cipum, non ut quæuis Sacrificulorum & Monacho-
rum somnia, pro oraculis Spiritus sancti agnoscant,
non ut populum suum tyrannicōs cogant, impia De-
creta Prælatorum, tanquā Dei mandata obseruare, Sed
ut audiant Ministros Ecclesiæ docentes, & legant ipsi
quoque Prophetica & Apostolica scripta, atque confe-
rant cum ijs doctrinam Ministrorum. Inuocent De-
um Patrem Domini nostri Iesu Christi, ut gubernet
Spiritu sancto suo iudicia ipsorum, adeoque cum Salo-
mone orent: Da mihi, Domine, cor docile, da Sapien-
tiam & intelligētiam, ut populum tuum iudicare pos-
sim, & discernere inter bonum & malum. Quis enim
potest hunc populum tuum digne, qui tam grandis
est, iudicare? Nam, cum uniuersæ Ecclesiæ, tum præ-
cipue Principibus dictum est: Cauete uobis a Pseudo
prophetis. Et: Fugite ab Idolatria. Et: Custodite uos
ab Idolis, ut Principes non suæ tantum saluti priua-
tim consulant, uerum etiam populo suo publice, tam
exemplo, quā gubernatione præeant.

Quod autem Afortus de proprijs magistris ac do-
ctoribus, quos Principes sibi adsciscere significat, &

de nothiis ac spurjijs ministris, de quibus Propheta ait: Non mittebam eos, & ipsi currebant, concionatur, hoc non est piorum Principum, sed Aſoticorum Pontificum peccatum, qui testimonio Cardinalium suorum, quod supra recitauimus, solent sibi coaceruare magistros ad desideria sua, non ut ab eis discant, quod facere debeant, sed ut eorum studio & calliditate inueniatur ratio, qua liceat id, quod libet. Et qui sint illi, de quibus Propheta ait: Currebant & ego non mittebam eos, perscrutetur Aſotus Pontifices illos, qui ad Ecclesiasticos honores, dolo, malis artibus, ueneno, largitione, pecunia, Simonia, seditione, & cædibus contendere solent. Ibi certe talem inueniet sententiam, ut ipsi in ea exhaurienda non tantum oculi relinquatur, ut respiciat, quo studio, quoque ordine pastores in Ecclesijs piorum Principum ad sua ministeria uocentur. Nam, quod existimat eos non esse legitimos Ecclesiæ Ministros, qui non sint uncti Chrismate Episcopali, etiam si reliqua omnia in ordinatione eorum uere legitime conficiantur, prodit partim inscientiam suam, quod non intelligat, quæ sit uera Ministrorum Ecclesiæ ordinatio; partim incogitantiam suam, quod non consideret, quis sit huius controuersiae status: Non enim quæritur, non disceptatur, num liceat alicui ministerium docendæ & administrandæ Ecclesiæ, priuato suo arbitrio, sine legitima et ordinaria uocatione inuadere: Scimus, ne in Politeia quidem, ne-

dum

dum in Ecclesia filij Dei licere cuiquam publicas functiones absq; legitima uocatione & autoritate usurpare. Sed hoc quæritur, Num Aſotus & Prælati eius, qui sunt hostes doctrinæ Propheticæ & Apostolicæ, & qui hanc doctrinam omni crudelitatis genere persequuntur, sint uera illa Filij Dei Ecclesia, a qua Ministri ordinationem petere debeant? Hoc, inquam, quæritur, Num Petrus, Ioannes, & reliqui Apostoli, non prius debuerunt Hierosolymis prædicare Euangelion Christi, q̃ ordinarentur ab Anna & Caiapha? An non Caiaphas erat ordinarius Successor Aheronis? Quid si ergo Romanus Pontifex fiat Caiaphas, an non sine autoritate & Vnctione eius licebit pio & docto uiro in Ecclesia, ad quam consensu Magistratus & populi eius uocatus est, Euangelion Christi adnunciare, & Sacramenta eius administrare?

Certe Bernardus uocat Prælatos, non quidem Caiaphas, quod ego sciam, Sed quod tere detestabilius est, Seruos Antichristi. Peteret ne uera Ecclesia Christi ordinationem Ministrorum suorum a Seruis Antichristi? Et non essent legitimi Ecclesiæ Ministri, nisi a Seruis Antichristi ungerentur & confirmarentur?

Iosua æmulabatur quondam pro Mose, quod Heldad & Medad prophetarent absq; autoritate Moſi in castris. Prohibe eos, inquit, dominem i Mose.

Et discipuli conquerebantur Christo, q̄ quispiam eijceret dæmonia nec sequeretur ipsos. Sed Iosua au-
dit: Quid æmularis pro me? Quis tribuat, ut omnis
populus prophetet, & det eis Dominus Spiritum su-
um? Discipuli uero audiunt: Ne prohibeatis illum.
Qui non est aduersus nos, pro nobis est. Itaq̄, si Aso-
ticis Prælati curæ esset uera Ecclesiæ salus, non hoc
agerent, ut peteretur ab ipsis Chrisma, sed ut Ecclesia
in doctrina uere pia erudiretur. Non de Chrismate,
sed de doctrina instituenda esset cognitio. Postq̄ au-
tem Asotici Prælati piam doctrinam aut persequun-
tur, aut non requirunt, sed præcipue de Chrismate
uociferantur, Ecclesia nulla eis uerecundia obstricta
est, si deserat eos, & suos sibi ipsa ministros ordinet.

Miror autem, qua inscitia sit Asotus, q̄ hoc loco
commemoret Legem imperatoris Theodosij, qui iu-
bet subditos eam agnoscere Religionem, quam Pe-
trus Apostolus docuit, & quam sequuntur Dama-
sus Pontifex Romanus, & Petrus Episcopus Alexan-
drinus. Non uidet Asotus præ animi sui impoten-
tia, quid pro se, quid contra se dicat. Primum enim,
Petrus Apostolus ueram & rectam docuit religio-
nem. Ac Damasus Romanus & Petrus Alexandri-
nus rectam fidem de Triade (De hac enim tum præ-
cipue agebatur) secuti sunt. Nos autem nunc loqui-
mur de Pontificibus & Episcopis, qui docent & se-
quuntur impiam religionem, & qui tantum abest, ut
ueram

ueram de pietate doctrinam agnoscant, ut etiam eam ferro, igni, laqueis persequantur. Vult ne Asotus, ut etiam tales sequamur Magistros, & Sacerdotes? Det nobis Petros Apostolos, Det nobis Damasos Romanos, & Petros Alexandrinos, qui ueram & synce-ram Apostoli Petri doctrinam sequuntur, & habebit pios Principes, non auditores tantum, sed etiam adiutores.

Deinde, cum Theodosius iubet subditos sequi Religionem Damasi & Petri Alexandrini, num iubet hoc, absq; sua ipsius cognitione, contentus tantum horum duorum Pontificum iudicio? Quid ergo est, qd anteponit eis Petrum Apostolum? An non oportuit eum prius cognouisse & iudicasse, qd Damasi & Petri Alexandri in doctrina, cum Petro Apostolo conueniat? Certe historia non facit Theodosium tam stupidum, ut absq; suo ipsius iudicio adscripserit se alienis sententijs. Opera precium autem est, etiam ipsa historiae uerba commemorare.

Socrates in Eccles.

hist. lib. v. cap. x. De Theodosio
Imperatore.

Determinata die, cuiusq; Religionis Episcopi ad Aulam uocati conueniunt. Aderant igitur Ne-

etarius & Agelius homousianæ fidei antistites: Ariana uero Demophilus: Eunomianæ ipse Eunomius: Macedonianæ Eleusius Cyzicenus. Vbi conuenissent, excipit eos Imperator, & accepto cuiusq; dogmatis scripto, seorsim Deum impense orat, ut se ad eligendam ueritatem adiuuet. Deinde lecto cuiusq; dogmatis scripto, reliqua omnia tanq̃ separationem sanctę Triadis inducentia reprehendit, ac rumpit, Solum uero, quod homousianam fidem continebat, laudat & amplectitur.

Quid hic, Asote, dices? Quis hic est in controuersia doctrinæ Ecclesiasticæ Iudex? Primum, Imperator, non accedit ipse ad Episcopos, tanq̃ dominos suos, sed uocat eos, tanq̃ seruos, ad suam aulam. Deinde accepto cuiusq; Episcopi scripto, non est contentus illius aut istius iudicio, sed prosternit se precibus coram Deo Patre Domini nostri Iesu Christi, ut gubernet Spiritu sancto mentem suam, quo inter tot diuersas Religionis sententias eligat eam, quæ cum doctrina uere Apostolica conueniat. Postremo, legit ipse scripta, & expendit ea summo studio. Cumq; dono Spiritus sancti eam esse uere piam doctrinam a Prophetis & Apostolis traditam, quæ docet Patrem, Filium, & Spiritum sanctum, unum quidem esse Deum essentia & maiestate, diuersas autem personas, cognouisset & iudicasset, iubet publico edicto omnes hanc doctrinam, ut coelestem ueritatem sequi; Vides igitur

tur Aſotum, cum in medium producit Legem Theodoſij, qua ſeculares Principes a cognitione Eccleſiaſtica doctrinæ arcere conatur, porrigere nobis arma, quibus eum conficiamus.

Nihilo aptius ad ſuum inſtitutum proferat Aſotus exemplum Theodoſij Imperatoris, & Ambroſij Epiſcopi. Theodoſius peccauerat præcipiti ira aduerſus Theſſalonicenſes, & ſæuierat non tantum in ſedicioſos, uerum etiam in innocentes. Dignus igitur erat, qui non ſolum reprehenderetur, ſed etiam excommunicaretur. Quid autem hoc ad pios Principes? Num ſi ſuſcipiunt cognoscendam doctrinā Eccleſiæ, ut conſulant æternæ uitæ populi ſui, tantum crimen admittunt, quantum Theodoſius in adimenda uita Theſſalonicenſibus amiſit? Num, ſi fecerint officiū, pio Principe dignum, tam digni ſunt excommunicatione, quæ ſi ceſſauerint, aut officiū deſeruerint? Sed hoc Aſoticis Prælatiſ auditu iucundiſſimum eſt, quod Ambroſius eiecerit Theodoſium e Sacratio, Interiora, inquit, ſolis Sacerdotibus patent, reliquis uero omnibus inaccessa & intacta. Exi igitur, & communiter cum reliquis aſiſte. Purpura enim, Imperatores, non Sacerdotes facit. Hanc Ambroſij uocem Aſotici Prælati maiori uoluptate audiunt, quàm cantum luſcinæ. Sed ne blandiantur ſibi hoc exemplo, ſciant, ſe nondum eſſe Ambroſios. Nam quod Ambroſius fecit, ſuo Iudicio, ſuaque fiducia fecit. Quod autem Aſo-

tus & sui Prælati, in eiſciendis e cognitione piæ doctrinæ Principibus faciunt, insolentia, arrogantia, temeritate, contemptu dominationum, adeoq; totius Ecclesiæ faciunt. Quare, quod in Ambrosio fuit tolerabile, ac multorum iudicio commendabile, hoc in Aſoticis Prælatiſ, qui non quæ Christi, sed quæ ſua ſunt quærun, nullo modo ferendum erit.

Postremo Aſotus commendatione Theodoſianæ Legis, eo tandem euadit, ut ſibi & ſuis Prælatiſ nomen Catholicorum aſſerat, alios autem, qui pia doctrina eruditi, Romanam impietatem deteltantur, in catalogum hæreticorum abijciat. Non eſt nobis Aſoticum conſilium ignotum. Nec ſumus tam ſtupidi, ut ignoremus quid Aſotus ſibi nomine hæreticorum uelit. Scimus, quid publicæ leges aduerſus hæreticos decernant. Cum igitur Aſotus inſimulet pios Principes hæreſeos, facile intelligi poteſt, quæ pericula non tam ſpiritualia, q̃ corporalia eis minetur, quæ & Aſotici proculdubio eis inferrent, ſi tanta ipſiſ a Deo permitteretur facultas, quanta eſt eorum uoluntas.

Sed qua fronte, quo pudore audet effrenatus Monachus autoritate Theodoſianæ Legis Principes & alios, qui Sophiſtica & Monastiſ ſomnia abominantur, in hæreticorum catalogū referre? Primum, Lex perſpicue commendat Apoſtolicam diſciplinam, & Euangelicam doctrinam, quam Romanis Petrus Apoſtolus tradidit, & quam Damafus ac Petrus Alexandrinus

drinus secuti sunt. Quam autem aliam tradidisset Apostolus Petrus Romanis, quæ illam, quæ in literis Prophetiis & Apostolicis continetur? & quæ adhuc in concionibus & epistolis eius extat? Cum igitur hanc sequamur, nec ullam aliam, cum hac pugnantem, siue scriptam, siue non scriptam agnoscamus, luculentam nobis iniuriam facit, qui adimit nobis nomen Catholicorum, quo quidem modo Lex Theodosiana hoc nomen commendat. Nam quales Apostolici Prælati sunt Catholici, tale nomen intantum non requirimus, ut etiam abominemur, id quod suo loco recte, ut spero, explicabitur. Deinde Lex ipsa recenset nominatim eam doctrinam, cuius professoribus nomen Catholicorum tribuendum censet. Sic enim dicit: Ut secundum Apostolicam disciplinam, Evangelicamque doctrinam, Patris & Filij & Spiritus sancti unam deitatem, sub pari maiestate, & sub pia Trinitate credamus. Hanc Legem sequentes, Christianorum Catholicorum nomen iubemus amplecti. Hactenus Lex. Quid ergo dicemus? Lex Theodosij manifeste opponit nomen Catholicorum Impijs & execrandis Arianis, qui negabant Christum esse uerum ab æterno Deum. Sed an non manifesta extant capita, tam in Augustana, quæ in Vuirtenbergeni Confessione, in quibus breuiter quidem, sed perspicue, doctrina uere pia & pura de hoc articulo aduersus Arianos proponitur? Et nisi quis impudentissimus fuerit Syco-

phanta, necesse habet ipse testimonium ferre, q̄ hunc articulum, De uno uero Deo & tribus personis in una deitate iuxta Propheticam et Apostolicam scripturam, & expositionem Nicæni Concilij constanter aduersus detestandam Arianorum impietatem asseramus. Ac nisi fallor, Sophistis & Monachis, uix tantum esset roboris, ut possent noua delyria, quæ his temporibus aduersus hunc articulum excogitata sunt, refutare, si nostri hac in parte suam operam non conferrent. Quare Asotus os perfricuerit, necesse est, q̄ audeat autoritate Theodosianæ legis, nomen Catholicorum nobis detrahare, & nos impijs & execrabilibus illis Arianis hæreticis, quos ex animo detestamur, annumerare.

Nam, q̄ alligat nos ad Romanam Ecclesiam, tantquam primam, & matrem aliarum Ecclesiarum, atq̄ ad Prælatos eius, uetus est Romanensium adulatorum cantilena, Speramus Christum filium Dei, suam quoq̄ habere Ecclesiam Romæ, Sicut mirabiliter sollet in medio Baalitarum sua sibi septem millia referuare. Et uidemus ex historijs, q̄ initio Roma miserit aliquoties Ecclesiæ ministros ad alias partes Occidentis. Itaq̄ cum ea Ecclesia, quæ in medio impiæ nationis diuinitus conseruatur, libenter consentimus, & in uocationem nostram coniungimus. Sicut enim unus est Christus, ita etiam una est fides eorum, qui eodem Spiritu Christi coniunguntur. Nec adimimus ei o-

tū ex parte Matris nomen, si quando misit ad alias
 regiones aut urbes pios uiros, qui Euangelion Chri-
 sti adnunciarent, & Filio Dei Ecclesiam suam congre-
 garent, Sed ut istam Aſoticorum Prælatorum collu-
 uiem ac sentinam, pro uera Ecclesia, adeoq; aliarū Ec-
 clesiarum Matre agnoscamus, hoc demum (dicemus
 enim ingenue quod res est) esset filium ipsum Dei, ac
 ueram eius Ecclesiam abnegare, & cōdemnare. Quid
 enim hoc tempore Roma sit, alij differant, & quæ su-
 pra recensuimus, testificantur. Certe Roma, temporis
 bus Damasi, cuius Lex Theodosiana meminit, & qui
 per seditionem, ac multas cædes, in Pōtificem electus
 esse dicitur, iam tum dicebatur Purpurata meretrix,
 & Babylon. Sed an interea temporis melior facta sit,
 res ipsa declarat. Et talem nos pro Matre Ecclesiarum
 agnosceremus, unde doctrinam æternę nostrę salutis
 peteremus? Cum enim hæc mater didicerit iam horri-
 bilem impudicitiam sectari, & Patri nostro cœlesti pe-
 tulantissime obſistere, iudicet ipse Aſotus, num iustū
 sit in conspectu Dei, talem matrem potius, q̃ cœle-
 stem Patrem audire. Dauid, magnus Auus Christi si-
 lii Dei, & Spiritu sancto ad miraculum usq; insigni-
 tus, proponit nobis pro Ecclesiarum matre, Zionem
 seu Hierusalem. Virgam, inquit, uirtutis tuæ emitter
 Dominus ex Zion, dominare in medio inimicorum
 tuorum. Eodē Spiritu sancto dicunt Esaias & Miche-
 as; De Zion exhibit Lex, & uerbum Dñi de Hierusalē,

Sed & Filius ipse Dei definit ac decernit, Hierosolymam, Ecclesiarum matrem. Sic scriptum est, inquit, & sic oportebat Christū pati & resurgere a mortuis tertio die, & prædicari nomine eius poenitentiam, ac remissionem peccatorum in omnes gentes, Initio facto ab Hierosolymis. Quare, cum non Prophetæ tantum, sed etiam Christus ipse proponant nobis Hierosolymam, pro matre Ecclesiarum, ac mittant nos non ad Romam, sed ad montem illum domus Domini, qui est in nouissimis diebus exaltatus super omnes colles & montes, hoc est, ad eam doctrinam, quam Apostoli accepto Hierosolymis Spiritu sancto, uulgauerunt in totum orbem terræ, & quæ Apostolicis literis Noui Testamenti nobis tradita est, non est, cur aures adhibeamus Asoto et sodalicio eius, qui nos longe aliam matrem, quæ pia, casta, pudica, & inuiolatam, sectandam docent.

Quod reliquum est, & quod in hoc loco præcipue agitur, meminerint Principes, sui esse officij, non quod Asotus præscribit, ut Politica tantum curent, hoc est, ut ciues & agricolas tueantur, quo uentrem & pecora sua in tranquillitate pascant, interea autem omnem Ecclesiasticæ doctrinæ curam Asoticis Prælati relinquant, Sed quia sunt præcipua membra Ecclesiæ, in hoc quoque præcipuum studium incumbant, ut & ipsi cognoscant, quæ sit uere pia ac efficax doctrina ad salutem, & quam Spiritu sancto edocti cognouerint,

cognouerint, in Ecclesijs suarum regionum, summa qua possunt, opera instituant, & conseruent. Publicæ Leges suscipiunt miseros, ad sacrosanctas, ut ipsæ loquuntur, Ecclesias confugientes, aduersus iniustam uim tuendos. Cum igitur Aſotici Prælati in miseram Ecclesiam crudeliter sæuiant, eamq; suis pedibus conculcandam subiicere tota mente studeant, cogitent Principes, qui sunt non postrema Ecclesiæ membra, periclitantem Ecclesiam ad ipsos, tanq̃ ad asylum, confugere, et fidem ipsorum implorare. Habet quidem uera Ecclesia cœlestē præsidiū, nec nititur humano tutore, sed Filio Dei, qui cum sedeat a dextris Dei Patris sui, dominatur in medio inimicorum suorum. Expectat autem a pijs Principibus officium, quod Deus ipse exigit. Potestas enim huius seculi collata est diuinitus in Principes, non ut ignauiter stent, & Aſoticos Prelatos pro libidine sua in miseram Ecclesiam grassari sinant, sed ut in cognoscenda cœlesti doctrina, gloriam nominis Dei, & ipsi celebrent, & in populis regionum suarum celebrari curēt. Quo officio, non uehementer quidem gratificantur Aſoticis Prælati, sed gratificantur Deo Patri Domini nostri Iesu Christi obedientissime, qui & teneri non poterit, quin uicissim maxima quæque in eos beneficia conferat.

Quæ autem hæcenus de officio Principum in Ecclesia diximus, & deinceps de alijs rebus dicturi su-

mus, loquimur non in confesso Aſoticorum Præla-
torum, quos non agnoſcimus eſſe uera Eccleſiæ mem-
bra, ſed in conſpectu Domini Dei noſtri, & omnium
piorum, quorum etiam Iudicio omnia hæc ſubiici-
mus, hac uidelicet conditione, ut de his omnibus iudi-
cent non iuxta Aſoticas traditiones, ſed iuxta ſcriptu-
ram Propheticam & Apoſtolicam, quam non dubi-
tamus, quin cum ſit oraculum Spiritus ſancti,

aduerſus omnes inferorum portas,

nedum aduerſus e mentitas

Aſotorum traditio-

nes, perpetuo

conſiſtat.

DE

De Autoritate Sa- cræ Scripturæ.

QVA VISSIMAE causæ sunt, cur ne-
cessarium duxi, ut prius autoritatem Sa-
cro sanctæ Scripturæ, ab iniurijs, quas ei

Afotus sparsim in scripto suo infert, uin-
dicem, quam reliquum cœnum eius abstergendum
fufcipiam. Etsi enim Afotus alicubi potentia uerita-
tis, præter suam uoluntatem, coactus, affirmat libros
Veteris & Noui Testamenti a Spiritu sancto ædi-
tos, & Sacram Scripturam Spiritus sancti reuelatio-
nem esse, tamen non ferenda contumelia est, quod
Traditiones non scriptas, æquet, imo etiam præferat
Sacræ Scripturæ. Illæ enim mandantur (inquit) cor-
dibus fidelium, hæc autem membranis & tabulis:
quod Ecclesia, (nisi intelligat nomine Ecclesiæ, non
ueram, sed Afoticam) tradat fidei dogmata extra scri-
pturam: quod scientia interpretandi Scripturam pos-
sit studio, diligentia & lectione, absque uidelicet Spi-
ritu sancto, acquiri: quod non sit ad Scripturas pro-
uocandum, nec in his (utor enim uerbis quæ Afo-
tus ex Tertulliano, sed male intellecto commemorat)

constituendum certamen, quibus nulla aut incerta uictoria est, & ut aliàs dicit, q̄ modus quærendi ueram Scripturæ sententiam, in ipsa scriptura, & apud eos, qui per Spiritum sanctum scripturam per Scripturam exponunt, incertus sit, & non sufficiens Ecclesiæ. Deniq̄, sacrosanctam scripturam subiicit Traditio- nibus, Patribus, & Prælatorum Concilijs, hoc est, di- uina oracula, humanis, ut nihil grauius dicam, senten- tijs & Decretis; ac plane de sacra Scriptura idem se sen- tire haud obscure significat, quod alius quispiam Aso- ticus scripsit, Scripturam ualere quantum fabule Aes- opî, si destituatur autoritate Ecclesiæ. Quis tãtam ecc- lestis doctrinæ contumeliam æquo animo ferret? Si- cut enim Iudæi & Milites ludebant quondam Chri- stum, ita Asotici ludunt nunc sacram Scripturam. Di- cunt enim, Sacram Scripturam esse Spiritus sancti re- uelationem. Hoc est genua flectere, & dicere, Aue rex Iudeorum. Sed addunt: Scripturam esse obscuram. Ad Scripturam non esse prouocandum: Scripturæ sententiam in Scriptura per Spiritum sanctum inqui- rere esse inutile: Scripturam pendere a Patribus, & Concilijs. Et: Scripturam esse similem fabulis Aes- opî, nisi accesserit autoritas Ecclesiæ Asotice, hoc certe est alapas dare, & plagas infligere, ac dicere, Vaticina- re nobis, quis te percusserit. Sic ueneratur Asotici ecc- lestia oracula. Opere precium igitur me facturum exi- stimaui, si ante omnia, diuina clementia adiutus, tam

inignes

insignes contumelias a sacrosancta Scriptura propul-
sarem.

Ac primum omnium, cum nobis sermo est de sa-
cra Scriptura, Prophetica & Apostolica, non loqui-
mur de ijs libris, qui a ueteri & uera Ecclesia nō sunt
recepti in Canonem, & quorum nonnullos, nostri
Maiores ipsi, uocant Somnia & fabulas, nec unq̃ ha-
buerunt, nisi in Aſotica Ecclesia, quam pro uera Eccle-
sia non agnoscimus, probandorum dogmatum auto-
ritatem. De quibus, si opus fuerit, suo fortassis loco co-
piosius dicemus. Hos, inquam, libros non compræ-
hendimus nomine sacrae Scripturae, sed eos, de quo-
rum autoritate in ueteri & uera Ecclesia nunq̃ est du-
bitatum, & qui certissima habent suae autoritatis testi-
monia. Deinde, quia Aſotus ludit in re tam seria pue-
rilibus Sophismatis, & ponit discrimen inter Prædi-
cationem & Scripturam, inter uerbum & scriptum,
necessarium est, ut quid nomine Scripturae, in hac di-
sputatione, intelligendum sit, paulo clarius explicetur.
Nam cum Confessio Principis docet Interpretationem
obscuriorum locorum scripturae petendam
esse ex ipsa Scriptura, & adducit illud Psalmi: Luce-
na pedibus meis uerbum tuum, audet Aſotus Ver-
bum a Scriptura, impudenter separare, Verbum, (in *in cap. de Ec-
clesia.*) Non Scriptura. Et cum Petrus ait: Habemus fir-
miorem sermonem Propheticum. Ibi Aſotus, Sermo
nem (inquit) Non Scripturam. Ac iterum, cum Aſotus

iple adduxisset locum Pauli, ex Epistola ad Timotheum: Si quis aliter docet, & non acquiescit Sermonibus Domini nostri Iesu Christi, Addit: Hic nihil de Scripturis, sed de uerbis tantum, & Doctrina. Sed & aliās affirmat Traditiones teneri in cordibus, Scripturam autem in membranis, & tabulis. Scilicet, cum hæc scriberet, reuersus fortassis paulo ante fuerat e Synodo puellarum Monialium, inter quas, aiunt, hoc ænigma solenne esse, q̃ altera alteram interroget: In qua re collocata sit Christiana Religio? Ac alia quidem aliud respondere solet, sed quæ gnara est ænigmatis, respondet, Christianam Religionem collocatam & fundatam esse in laceris panniculis. Quod cum absurdissimum uideatur, ita explicat, ut dicat Doctrinam Christianæ Religionis scriptam esse in papyro, quæ ex ueteribus & laceris panniculis conficiatur. Hic serium mutatur in risum. Eodem fere modo ludit nobiscum Asotus, homo ridiculus, & cum nobis sermo sit de maiestate coelestium oraculorum, remittit nos ad membranas, & ad papyrum, hoc est, ad laceros & ueteres, sicut ænigma habet, panniculos. Quid igitur faciamus? Redeundum est nobis ad Elenchos Aristotelis. Monachus Dominicafter est portentum in rerum natura, quia simul est albus & ater; Sed Portentum est generis Neutri. Igitur & Monachus. Sacra Scriptura continetur scripta in Membranis & ueteribus panniculis. Membrane autem & pan-

niculi

nleuli facile putrescunt. Sacra igitur Scriptura putre-
 scit. Traditiones continentur in cordibus. Corda au-
 tem sunt præstantissima pars hominum. Igitur &
 Traditiones sunt præstantissimæ. Bone Deus, quan-
 ta est huius hominis impudentia, qui non uereatur
 cum tam insulsis Sophismatis in publicum prodire.
 Sed talibus ineptijs haud obscure significant homi-
 nes isti, q̃ sacra Scriptura sit Sudes in oculis eorum.
 Quare student quoquo modo possunt, ut eam e me-
 dio tollant. Nobis autem tâto magis studendum est,
 ut auctoritatem eius conseruemus & tueamur. Cum
 igitur loquimur de sacra Scriptura, non loquimur
 de Grammatica, sed de Theologia, hoc est, non de lite-
 ris & syllabis, siue in membrana, siue in papyro scri-
 ptis, Sed de Sententia, quæ his literarum & syllaba-
 rum notis significatur.

Manifestum quidem est Hebræa Biblia scripta es-
 se iisdem literis, quibus Iudaicum Thalmud: & Græ-
 ca, quibus poësis Homeri: & Latîna, quibus Meta-
 morphosis Ouidij, aut Fabellæ Aesopi. Sed nec sen-
 tentia est eadem, nec res eadem. Et tamen sicut senten-
 tia ac res, quæ continentur literis prophanorum scri-
 ptorum, manent eadem, siue uoce, siue scripto enun-
 cientur, siue literis mandentur, & e scripto legantur:
 ita sententia ac res, quæ continentur literis Sacrorum
 scriptorum, manent eadem, siue prædicentur uo-
 ce, siue comprehendantur scriptis, siue recitentur

Lectione. Sumamus, exempli gratia, Creationem huius mundi ex nihilo. Hæc est res, quæ nobis cognoscenda & credenda proponitur. Siue ergo Voce diccas, hunc mundum creatum esse ex nihilo, siue scripto mandes, siue e scripto legas, eadem plane res manet, eademque sententia nobis cognoscenda exhibetur. Sumamus & promissionem Abrahamæ dictam de uenturo, ex familia sua, Messia. Hæc est res, quæ Ecclesiæ ueteris Testamenti cognoscenda & credenda proponitur. Siue igitur uoce adnuncietur, siue scripto excipiat, & legenda tradatur, eadem prorsum sententia, eadem res est. Quare, cum de sacra Scriptura loquimur, de sententia, & de rebus ipsis, quæ in ea continentur, loquimur.

Ac initio quidem Mundus creatus est, res ipsæ gestæ sunt, & promissio de Semine Mulieris, de filio Virginis, Domino nostro Iesu Christo, facta est, priusquam ea literis sunt mandata. Sed ut hæc & alia omnia, quæ nobis ad æternam salutem cognitu utilia, atque necessaria sunt, ad posteros synceriter ac fideliter propagarentur, & conseruarentur, uisum est Spiritui sancto ea non uoce tantum maiorum ad posteritatem proferre, uerum etiam literis custodire, & scriptorum monumentis mandare.

In Exodo & Deuteronomio, postquam Deus promulgasset Decalogum in monte Sinai, non fuit contentus uocali pronuntiatione, sed Scripsit ipse suo digito

gito Decalogum in duas lapideas tabulas: Dedit
DOMINVS (inquit) Mosi, completis huiuscemo-
 di sermonibus in monte Sinai duas tabulas testimo-
 nij lapideas Scriptas **DIGITO DEI**. Et iterum:
 Cum dolassem duas tabulas lapideas instar prio-
 rum, ascendi in montem habens eas in manibus, Scri-
 psitq; in tabulis iuxta id quod prius scripserat uerba
 decem, quæ locutus est Dominus ad uos in monte de
 medio ignis, quando populus congregatus est, & de-
 dit eas mihi.

Habes Deum ipsum tanti fecisse Scriptionem, ut
 quæ uoce pronunciauerat, Scriptis ipse mandaret.

Sic etiam e Spiritu Dei excitatus est Moses, ut Le-
 gem, quam a Domino acceperat, non tantum uerbis
 recitaret, uerum etiam literis conscriberet.

Deut. 31.

Scripsit Moses Legem hanc, & tradidit eam Sa-
 cerdotibus filijs Leui, qui portabant arcam fœderis
 Domini, & cunctis Senioribus Israel.

Moses autem acceperat a Domino, non tantum
 Decalogum, & quæ ad iudicia atq; cærimonias eius
 gentis pertinebant, sed etiam Euangelion de Domi-
 no nostro Iesu Christo. Prophetam, inquit Domi-
 nus, suscitabo eis de medio fratrum suorum similem
 tui, & ponam uerba mea in ore eius. Hæc est concio
 Euangelij de Christo Filio Dei. Itaq; Moses comple-
 xus est Scriptione sua, non tantum Decalogum Le-

gis, & quæ ad interpretationem eius pertinent, sed etiam Euangelion Christi, ut absoluerit precipuas partes sacrae Scripturae. Nam quæ deinceps Prophetæ & Apostoli scripserunt, sunt copiosior harum duarum partium explicatio.

Quid ergo? Num Moses scribendo Legem & Euangelion suscepit uanum laborem, quippe qui celestem uocem mādauerit membranis, rei fragillimæ? Nihil minus. Sic enim sequitur. **TRADIDIT** eam Sacerdotibus filijs Leui, qui portabant arcam foederis Domini. Ergo, inquires, Scriptura tradita est potestati Sacerdotum, ut possint eam pro sua libidine mutare, interpretari, figere, & refigere? Absit longissime. Sed tradita est potius eis, ut **NON** mutarent, & ne aliud quàm literis mandatum esset, predicarent. Vnde Moses non præcipit eis, ut uoce sua, quod libet, concionarentur, sed dat eis certam Scripturam, quam legant, & addit eis, quasi Ephoros, Seniores Israel. Sequitur enim. Præcepit eis dicens: Post septem annos, anno Remissionis, in solennitate tabernaculorum, conuenientibus cunctis ex filijs Israel, ut appareant in conspectu Domini Dei tui in loco, quem elegerit Dominus, **LEGES** (inquit) uerba Legis huius coram omni Israel, audientibus eis, & in unum omni populo congregato, tam uiris, quàm mulieribus, paruulis & aduenis, qui sunt intra portas tuas.

Vidit enim Spiritus sanctus, primum, futuros,
imo

Imo iam tum exortos Philosophos gentium, qui longe alia de rebus cœlestibus ac diuinis traderent, q̃ Pa-
triarchis uoce Dei patefactum erat. Voluit igitur Spi-
ritus sanctus, ut uox cœlestis Scripto mādaretur, quo
petulantia ingenia coërcerentur, ne liceret eis quod-
uis humanum figmentum pro cœlesti oraculo homi-
nibus obtrudere. Esi enim mendacia Philosopho-
rum apud Gentes nihilominus obtinuerunt, tamen
illud Spiritus sancti consilium, suum semper habuit
in Ecclesia Domini locum & usum. Deinde uidit Do-
minus uenturos Iudæos Cabalisticos ac Thalmudi-
cos, qui nugarentur alia tradita esse uoce, q̃ scripto
contineantur. Visum igitur est Spiritui sancto uo-
cem cœlestem, qua tradita est Lex & Euangelion, in
litteras conferre, ut quicquid somnient Cabalistici &
Thalmudici, Ecclesia Domini certo sciat, hanc esse ue-
re cœlestem uocem, & hanc solam esse sequendam,
quæ in sacra Scriptura, cœlestibus miraculis confir-
mata, ad posteros est transmissa. Postremo uidit Spi-
ritus sanctus futuros Prælatos Aſoticos, qui pro cer-
tissimo fidei fundamento haberent Traditiones non
scriptas, quique plane idem quod Cabalistæ gloria-
rentur, plura & meliora esse uoce a maioribus quasi
per manus tradita, quàm sint Sacris literis compræ-
hensa. Voluit igitur Spiritus sanctus sacram Scri-
pturam, initio quidem per Moſen, deinde per Pro-
phetas & Apostolos literis mandatam, extare, ut ue-

ra Ecclesia Domini haberet certissimam Regulam, ad quam omnia Philosophica, Cabalistica & Asotica de lyria exigeret, ac sciret, nullam aliam uocem, ne Angelicam quidem, quæ scripturæ maximis omnium miraculis confirmatæ, non esset consentanea, pro celesti uoce agnoscendam esse. Nam, quod Veteribus grauissime dictum est: Quod præcipio tibi, hoc tantum facias Domino, nec addas quicquam nec minuas. Et: Non declines, nec ad dexteram, nec ad sinistram, Hoc idem nobis eadem grauitate dicitur: Si nos aut Angelus de cælo prædicauerit uobis Euangelion, præter id quod prædicauimus uobis, anathema sit. Euangelion autem, quod prædicauerunt Apostoli, non uoce tantum uulgatum est, Sed erat antea in scriptura Prophetica comprehensum, & iam tum mandabatur literis Apostolicis. Segregatus, inquit Paulus, in Euangelion Dei, quod ante promiserat per Prophetas suos, in SCRIPTVRIS SANCTIS, de Filio suo. Et Petrus: Habemus, inquit, firmiorem sermonem Propheticum, cui dum attenditis, ceu lucernæ apparenti in obscuro loco, recte facitis. Sed hic deprehenditur Asotus, manifestissimus deprauator. Cum enim Confessio Principis hunc Petri locum, ut paulo ante meminimus, ad probandam scripturæ autoritatem adduceret, ibi Asotus distinguit Sermonem a Scriptura, & exponit, Petrum non de Scriptura, sed de Sermone loqui. Hæc est clara & manifesta

manifesta uerborum Petri deprauatio. Primum enim Petrus non scribit ad eos, qui fuerunt temporibus ueterum Prophetarum, & audierunt conciones eorum coram, priusquam literis mandarentur, Sed ad illos, qui erant ipsius coetanei, & ad posteros, qui Prophetarum Scripta legebant. Quare sicut alias Sacrae literae tribuunt Scripturae suam dictionem, & suum sermonem: Quid DICIT (inquit Paulus) Scriptura? Et iterum: An nescitis in Elia, quid DICAT Scriptura? ita & hoc loco Petrus per Sermonem Propheticum certissime intelligit, Scripturam Propheticam. Deinde, ne quid dubij relinquatur, addit Petrus ipse interpretationem: Si illud (inquit) prius noueritis, quod omnis Prophetica Scriptura, Prophetica (inquit) SCRIPTURA, non sit priuatae interpretationis. Vides, quod Aphotus uerba Petri manifeste sua expositione deprauauerit. Et quis deinceps ullam poterit fidem Aphoto, etiam in reliquis adhibere? Dauid ad Saulem ait, Vetus esse prouerbiū: A malis egredi malum: Quod nos uulgo dicere solemus, Qui semel malus, semper praesumitur malus. Pudeat igitur uos Aphoticos Praelatos, quod emisieritis in nos hominem tam insulsum, qui certe, nisi ei omni scripture & concione interdixeritis, maiora uestre causae damna dabit, quam multi hostes dare possent. Sed pergamus in instituto. Exposuimus enim consilium Spiritus sancti, quod cum uidisset uenturos Cabalistas & Aphotos, qui iactarent Traditiones

non scriptas, uoluerit coelestia oracula literis sacrae Scripturae mandari, ut premoneret ueram Ecclesiam Domini, ne quicquam aliud, quod uel contra uel praeter hanc scripturam obtruderetur, pro coelesti uoce & diuino oraculo acciperet, & ut ad aeternam salutem necessarium agnosceret.

Porro, Spiritus sanctus uoluit coelestia oracula monumentis literarum mandari, non hoc tantum consilio, ut obstrueret os Cabalistarum, & ut ita dicam, Traditionariorum, sed etiam, ut extaret organon, quo ad erudiendam Ecclesiam suam in uera pietate uteretur, & quo dona sua in corda piorum effunderet. Audiamus igitur sua de hoc sacrae Scripturae usu testimonia.

Deut. 31.

Cum Moses scripsisset Legem, & tradidisset librum Sacerdotibus & Senioribus Israel, mandauit eis, ut librum legant in coetu uniuersae Ecclesiae, tam uirorum, quam mulierum, tam adolescentum, quam aduenarum. In quem usum? Sequitur. Vt audientes discant, & timeant Dominum Deum uestrum, et custodiant, impleantque omnes sermones Legis huius. Et ut palam fiat, Scripturam etiam ad posteritatis usum diuinitus traditam esse, additur: Filij quoque eorum, qui nunc ignorant, ut audire possint, & timeant Dominum Deum suum, cunctis diebus. Timere autem Deum, & custodire sermones Legis, qui e Scriptura recitantur, est donum Spiritus sancti. Testatur ergo hic locus Mo-

si, q

li, q̃ Scriptura in hunc usum data sit, ut Spiritus sanctus utatur ea pro organo, quo sua dona in Scripturę seu Lectores, seu auditores effundat. Etsi enim non omnes, qui legunt uel audiunt Scripturam, credunt, hoc tamen non fit Scripturę, sed ipsorum incredulorum uicio. De qua re nunc non est dicendi locus.

Psalm. 101.

Scribantur hæc in generatione altera, & populus, qui creabitur, laudabit Dominum. Iubet exempla diuinę clementię literis mandari, ut etiã posteritas cognoscat Dominum et celebret nomen eius. Cognoscere autem Dominum, & celebrare nomen eius, donum est & opus Spiritus sancti. Cum ergo Spiritus sanctus operetur hoc donum in cordibus piorum per Scripturam, manifestum est, q̃ Scriptura sit organon non Spiritus sancti.

Paulus Roma. 15.

Quęcunq̃ præscripta sunt, in nostram doctrinam præscripta sunt, ut per patientiam & consolationem Scripturarum, spem habeamus. Habere autem in aduersis patientiam, consolationem & spem, donum est non carnis, sed Spiritus sancti. Quod cum Spiritus sanctus per Scripturam efficit, dubitari non potest, quin Scriptura sit organon illud, quo Spiritus sanctus in cordibus piorum efficax esse solet.

Sed ut autoritas et maiestas sacre scripturę nobis amplius cōmēdet, obseruādæ sunt cōcōnes Apostolorū,

de quibus Apostolis Filius Dei dixit: Qui uos audit, me audit.

Petrus, cum haberet concionem post Ascensum Christi in coelum, de eligendo Apostolo in locum Iudæ, unde quæso texit suam concionem? Num e Traditionibus ἀρχαῖς? Nihil minus. Oportuit, inquit, impleri scripturam hanc, quam prædixit Spiritus sanctus per os David, Et mox: Scriptum est in libro Psalmorum.

In die Pentecostes, accepto iamprimum Spiritu sancto, An non de Dono Spiritus sancti, & de morte ac Resurrectione Christi, e Scriptura ipsa concionatur? Allegat enim & Ioëlem & Dauidem, quorum libri in scriptura continentur.

Percurre reliquas conciones eius, quas Lucas descripsit, an non refertæ sunt testimonijs scripturæ? Quid autem dicam de Epistolis eius? Non iudicat se in his scribendis Apostolico munere fungi, nisi eas undiq; dictis Scripturæ muniat. Vbi hoc diligenter notandum, q̃ Petrus tanti faciat sacram Scripturam, ut præ ipsa manifeste damnet Patrum traditiones: Redempti estis, inquit, de uana uestra conuersatione Paternæ traditionis.

Vide mihi Synodum Apostolicam, que in Actis Apostolicis cap. xv. describitur. In ea Synodo, etsi Apostoli insigniti erant admirabili dono Spiritus sancti, & Deus ipse de coelo testimonium dederat, Gen-
tes

DE AVTORIT. SCRIPTVRAE. IOI

tes incircuncifas non esse reiſciendas à communione Euangelij, tamen ſententiam ferunt, & Receſſum, ut nos loqui ſolemus, faciunt, auctoritate Prophetice ſcripturæ. Apoſtoli non audent quicquam, abſq; ſacræ Scripturæ auctoritate, & ſolis traditionibus ἀρχαῖς ποιεῖν deſinire, & permittendum eſſet Aſoticis Cabaliſtis, ut non Scripturam, ſed Traditiones, pro certiſſimo fidei fundamento ponerent?

Paulus, etſi raptus erat in tertium cœlum, & didicerat Euangelion Chriſti in Paradifo, tamen in docendis fidei dogmatis confert ſe ad teſtimonia ſcripturæ. Dicit quidem Aſotus, q̃ Paulus magis deditus fuerit prædicando uerbo, q̃ ſcribendis libris, Sed ſiue Paulus prædicet, ſiue ſcribat, confirmat ſua Scripturis. Cum Antiochiæ Piſidiæ haberet concionem, percurrit initio magnam partem Scripturæ, & mox de Reſurrectione Chriſti & Pfalmis, qui in ſacra Scriptura, tanq̃ inſignis gemma lucent, concionatur. In Episto-
lis ſuis, ac præſertim in ijs, quas ad Romanos & Galatas ſcripſit, tanta eſt copia teſtimoniorum Scripturæ, ut ijs non tantum dogmata noſtræ fidei explicare & cōfirmare, uerum etiam commentarios in Moſen & Prophetas, hoc eſt, in eam, quæ extabat, Scripturam, ſcribere uideatur. Et quanq̃ alicubi iubet tenere traditiones, quas ſiue ſermone ſiue Episto-
la docuit, tamen nomine Traditionum non intelligit Traditiones Aſoticas, ſed doctrinam teſtimonio Scripturæ cō-

firmatam. Cum enim dicit: Si nos aut Angelus e cœ-
lo prædicauerit uobis Euangelion, præter id quod
prædicauimus uobis, anathema sit, & aliàs affirmat
hoc Euangelion antea promissum per Prophetas in
Scripturis sanctis, certe hoc perspicue significat, q̃
nulla Traditio contra & præter testimonia sacræ Scri-
pturæ, pro dogmate ad salutem necessario agnoscen-
da sit. Quinpotius ad Colossenses scribens, aperte
dehortatur a sectandis hominum traditionibus. Vi-
dete, inquit, ne quis uos deprædetur per Philosophi-
am, & inanem deceptionem, iuxta Traditionem ho-
minum. Et ad Galatas manifeste scribit, se tunc Eccle-
siam supra modum persecutum, & depopulatum es-
se, cum esset uehementer studiosus paternarum Tra-
ditionum. Sed de Traditionibus postea. Nunc de sa-
cra Scriptura:

Non solum enim Apostoli, sed etiam Filius ipse
Dei, Christus Dominus noster, contulit se in concio-
nibus suis ad testimonia sacræ Scripturæ. Cum sulci-
peret Monomachiam cum Satana in deserto, an non
pugnat cum ipso, adeoq; repellit eum dictis sacrę Scri-
pturæ? Concionaturus in schola Nazarethana, sulci-
pit legendum Prophetam Esaïam, qui non postre-
mum locum in Scriptura tenet. Recitat aliàs, q̃ Abra-
ham remiserit fratres diuitis, nō ad traditiones, quas
fortassis diues secutus fuerat, Sed ad Mosen & Pro-
phetas. Et quoties ipse ad Mosen, Psalmos & Prophe-
tas

DE AVTORIT. SCRIPTVRAE. 105

tas appellat: Ecce ascendimus Hierosolymam, & consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per Prophetas de Filio hominis. Et: Filius hominis uadit, sicut scriptum est. Et: Quomodo implebuntur Scripturæ? Et: Necessè erat impleri omnia, quæ scripta sunt in Lege Mosi, & Prophetis, & Psalmis de me. Quid plura? Deus ipse cœlestis Pater, cum e cœlo de Filio suo Domino nostro Iesu Christo testimonium dicturus, & concionaturus esset, confert se ad Scripturam, & utitur uerbis Scripturæ: Hic est, inquit, Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacitum est, Ipsum audite. Huius concionis prima pars scripta est in secundo Psalmo. Altera, in Esaia capite quadragesimo secundo. Tertia, in Mose, Deuteronomij decimo octauo. Vna, eaq; breuissima concione percurrit Deus cœlestis Pater uniuersam Scripturam Mosi, Psalmorum & Prophetarum. Quid hic dicet Aposolus? Nisi uelit sua ipsius & suorum uerba retractare, dicet: Quid tu cœlestis Pater appellas ad Scripturam? Cur non potius ad Traditiones, quæ sunt certissimum fidei fundamentum? Ad quid enim ualet Scriptura? Scripta est in membranis. Obscura est. Litera est occidens. Ethæreticorum mos est, ad Scripturam prouocare. Caue igitur, ne & tu, cum ad Scripturam prouoces, hereticus a Prælati nostris iudiceris. Quid enim? Recitasti quidem Scripturam, sed nisi accesserit calculus nostrorum Prælatorum, recitasti nobis

fabellam Aesopi. Nos miseros, quibus necesse est Aso-
ticas blasphemias, non semel tantum audire, uerume-
tiam toties euoluere. Sed nos uicissim terq; quaterq;
beatos, q; talibus impiorum uocibus, diuinitus certifi-
cemur, quam ecclesiam detestari & fugere, & quam
sequi atq; amplecti debeamus. Scriptura enim sacra
non ita sordet ac putet Domino Deo Patri cœlesti, ut
subijciat eam Asocticis Traditionibus, & Prælati-
s, quorum pedibus conculcetur, & in catalogum fabu-
larum Aesopi referatur. Nam quanti momenti, quan-
ti sit apud eum ponderis, testificatus est, non tantum
ipso eius usu, uerumetiam admiranda eius aduersus
omnes portas inferi conseruatione. Ab eo tempore,
quo Lex & Euangelion, quibus uniuersa Scriptura
constat, in literas collata sunt, quot factæ sunt eluui-
ones, quot incendia, quot bella, quot regnorum muta-
tiones, quot etiam exilia eius populi, qui diuinitus in
custodem sacrae Scripturae electus erat? Et tamen De-
us mirando modo inter tot rerum discrimina sacra-
mentum Scripturam inuiolatam conseruauit, & ad posteros
propagauit. Antiochus Epiphanes, cū occupasset ur-
bem Hierusalem, curauit libros Legis comburi, & i-
gni absumi. Et apud quemcunq; inueniebantur libri
Testamenti Dñi, ex edicto regis trucidabatur. Quo
tempore Diocletianus orbis terrarum Monarcha e-
rat, Ecclesiasticus Scriptor Eusebius, Sacras scripturas,
inquit, in medio foro igni tradi, ipsis oculis uidimus.
In

In tanto tamen Satanæ furore, aduersus sacram Scripturam, Deus ita eam tutatus est, ut impij incendiarij omnes foede perierint, Scriptura autem constiterit. Nunc uero Satan alia eam uia aggreditur. Dicit eam esse insufficientem, nec continere omnia, quæ nobis ad salutem cognitu necessaria sunt. Dicit eam esse obscuram, ideoq; subiectam expositioni Patrum & Ecclesiæ: Hisce uocibus Satan alio quidem modo, sed plane idem facere de sacra Scriptura cogitat, quod sub Antiocho & Diocletiano factum est. Dicamus igitur quædam hac de re, ut Satanæ consilia refutentur.

Nam, quod ad imbecillitatem Scripturæ, quam illi iactant, attinet, etsi multa tam a Patriarchis & Prophetis, q̃ a Christo Filio Dei, & Apostolis eius dicta & facta sunt, quæ scriptorum monumentis non sunt mandata, tamen luculentum mendacium est, q̃ in sacra Scriptura non contineatur omnis doctrina, quæ ad ueram & æternam nostram salutem cognitu necessaria est.

Luçæ 16.

Habent Mosen & Prophetas. Audiant illos. Q̃ si in his doctrina ad salutem necessaria non continetur sufficienter, friuolum & illiberale fuisset, q̃ Abraham remisisset ad eos Diuitis fratres. Nam quæ postea Apostolorum scripta sequuntur, ea sunt Mosi & Prophetarum Apocalypsis, interpretatio & illustratio.

Ioannis 20.

Multa quidem & alia fecit Iesus signa, in conspectu discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in hoc libro. Hæc autem scripta sunt, ut Credatis quod Iesus est Christus ille Filius Dei, & ut credentes uitam habetis per nomen eius. Quod si quæ scripta sunt, non sufficiunt ad habendam fidem in Filium Dei, quomodo affirmat Ioannes, nos per eam fidem habere uitam &
2. Timoth. 3.

Tu persistito in his, quæ didicisti, & quæ tibi concredita sunt, sciens, a quo didiceris, & quod a puero Sacras literas noueris, quæ te possunt eruditum reddere ad Salutem, quæ est in Christo Iesu. Sacræ, inquit, literæ, possunt te reddere eruditum ad SALUTEM, quæ est in Christo Iesu. Quomodo autem ad salutem eruditum reddent, si non sunt sufficientes? Sed quod in Paulo sequitur, manifeste confirmat Scripturæ sufficientiam & perfectionem. Omnis, inquit, Scriptura diuinitus inspirata, & utilis ad doctrinam, ad reargutionem, ad correctionem, ad institutionem, quæ est in iusticia, ut integer sit Dei homo, ad omne opus bonum apparatus. Quid potest de sufficientia & perfectione Scripturæ clarius dici? Sed hic mihi uide Sophismata Asoti. Cum enim Confessio Principis recitasset hunc Pauli locum, & alia, ad stabiliendam autoritatem & perfectionem sacrę Scripturę, Asotus concedit quidem, quod omnis doctrina ad salutem necessaria

ria contineatur in Scriptura, in genere, & uniuerſali quadam ratione (utar enim ipſius uerbis) non autem in ſpeciali, Sed in traditione Apoſtolorum, uel in explicatione poſteriorum Conciliorum. Et adducit exempli loco, nomen homouſij, Chriſma & unctiones, quæ adhibentur in Baptiſmo. Item: Scripturam ſufficere in uniuerſali, propterea q̃ in ea ſcriptum ſit de firmitate Eccleſiæ, Portæ inferi &c. De autoritate Petri & Prælatorum, in gubernandis hominibus ad ſalutem æternam: Tibi dabo claues &c. Et quicquid ſolueritis &c. Hæc (inquit) mittunt nos ad ſuſcipienda ea quæ ab Eccleſia & Patribus tradita ſunt. Habes Aſoticum acumen. Quid igitur faciamus? aut quo nos uertemus? Scriptura (inquit) ſufficiens eſt, In genere, & uniuerſali quadam ratione, Sed ut habeamus ſpecies, & particularia, remittit nos ad Traditiones Apoſtolorum, ad Explicationes Conciliorum, ad Patres, ad Prælatos, & ad Eccleſiam. Hæc uidelicet ſunt complementa Scripturæ. Cum igitur Aſotus hæc ſæpe ac multum urgeat, breuiter hoc loco percurrenda ſunt, etſi aliàs copioſius tractantur.

Ac primum, remittimur a Scriptura ad Traditiones Apoſtolorum. Ad quas, obſecro? Num ad eas, quæ pugnant cum Prophetica & Apoſtolica ſcriptura, quæ iam cœleſtibus testimonijs confirmata eſt? Sed contra hanc, nec Apoſtolus, nec Angelus audendus eſt. Num ad eas, quæ Scripturis ſunt cōſentaneæ?

Proferāt igitur eas, & sinant eas exigi ad Scripturam, num cum ea aut conueniant, aut pugnent. Nam, ut cuius, quasuis nobis traditiones pro Apostolicis obtrudenti, sine iudicio credamus, integrum nobis non est, & iubet Apostolus providere, ne quis nos seducat per inanem deceptionem, secundum traditionem hominum. Sed de traditionibus suo loco.

Deinde remittimur ad Concilia. Ad quæ, obsecro? Ad posteriora & legitima. Cur ergo non etiam ad priora? quia aliquoties errarunt, ideoq; emendata sunt per posteriora. Sed quis nos certiores reddit, q; & posteriora Concilia non errent? Si legitima sunt, fieri, aiunt, non potest, ut deserantur a Spiritu sancto. Quibus ergo notis cognoscemus ea esse legitima? Si uidelicet, Romanus Pontifex legitime electus & confirmatus conuocauerit Concilium, & primatem in eo locum habeat, Deinde, si adiungantur ei Cardinales, Archiepiscopi, Episcopi & reliqui Prelati, qui sunt Ordinarij Successores Apostolorum. Postremo si cantauerint Missam de Spiritu sancto, & ieiunauerint aliquot diebus a summo mane, usq; ad horam diei sextam, aut Germanicorum horologiorum more, usq; ad undecimam seu duodecimam. Tali nimirum cœtui, præsertim, si suis etiam Episcopalibus insulis ornati fuerint, Spiritus sanctus deesse, ne quidem si uelit, potest. Sed non possum non mirari, q; in tanto splendore Euangelij Christi, & tot eruditissimis scriptis ad uersus

uersus primatum Romani Pontificis, in lucem ædi-
 tis, audeant adhuc Aſotici de ſuo primatu gloriari.
 Huic enim aſino λεωντι ita detracta eſt, ut merito eum
 pudere deberet in publicum prodire. Deinde, quid
 de Succeſſione ſentiendum ſit, copioſe in ſuperiori
 capite explicatum eſt. Non enim omnes, qui ſunt ex
 Iſrael, ſunt Iſrael, neq; ſtatim Apoſtolorum Succeſſo-
 res ſunt, qui tenent loca Apoſtolorum. Si manſeritis,
 inquit Chriſtus, in me, & uerba mea in uobis manſe-
 rint, quicquid uolueritis, petetis, & fiet uobis. Duo
 exigit Chriſtus ab Apoſtoliſ, & Succeſſoribus eo-
 rum, ut impetrent Spiritum ſanctum, & non errent.
 Vnum eſt, ut maneant in Chriſto. Hoc ſit, ſi uere in
 Chriſtum crediderint, & e Chriſto per peccatum ua-
 ſtans conſcientiam non exciderint. Alterum eſt, ut
 maneant in ipliſ uerbum Chriſti, ut miniſterio ſuo
 fungantur, non iuxta humana ſomnia, non iuxta e-
 mentitas traditiones, ſed iuxta uerba Chriſti, iuxta ſa-
 cram Scripturam, quam Chriſtus ipſe nobis cōmen-
 dauit, & in manus tradidit. Quare niſi Concilium
 Prælatorum manſerit in Chriſto, & uerba Chriſti in
 eo, nec eſt legitimum Cōcilium, nec Spiritus ſanctus
 præſto adeſt, etiam ſi omnes Prælati teneant loca A-
 poſtolorum, & poſſint ſucceſſionem ſuam iam inde,
 non a Petro tantum & Andrea, uerum etiam ab Ahe-
 rone & Abrahamo, addo etiam a primo omnium ho-
 mine, Adamo, probare.

Sed cum Aſotus amandat nos a Scripturâ ad Conſilia Prælatorum ſuorum, conſidera mihi, quæſo, a quanta luce, in quantas tenebras, a quanta certitudine, in quantam obſcuritatem abducatur. Non enim dubium eſt, quin ſacra Scriptura non poſſit recte ac uere intelligi, niſi ab ijs, qui Spiritu ſancto ſunt diuinitus donati. Etſi enim impij poſſunt quædam Scripturæ loca, ac præſertim Iudicialia & moralia, adeoque quæ ad Legem pertinent, & quæ hiſtorica ſunt, cognoscere, tamen quis ſit uerus finis Legis, quid Euangelion de Chriſto ſibi uelit, quid Chriſtus ipſe ſit, & quantum in eo Theſaurum per fidem habeamus, & quæ ſunt id genus alia ſacræ Scripturæ, non poſſunt niſi ſoli p̄j per Spiritum ſanctum iudicare.

2. Corinth. 3.

Uſq; in hodiernum diem idem uelamen in lectione Veteris Teſtamenti manet, nec tollitur uelum, quod per Chriſtum aboletur &c.

1. Corinth. 2.

Sapientiam loquimur inter perfectos. Sapientiam autem non ſeculi huius, neq; Principum ſeculi huius, qui abolentur, Sed loquimur ſapientiam Dei in myſterio, quæ eſt recondita, quam præſinierat Deus ante ſecula in gloriam noſtram, quam nemo Principum huius ſeculi cognouit.

Et mox.

Nos

DE AVTORIT. SCRIPTVRAE. m

Nos non spiritum mundi accepimus, sed Spiritum, qui est ex Deo, ut sciamus, quæ a Christo donata sunt nobis, quæ & loquimur, non sermonibus, quos docet humana sapientia, sed quos docet Spiritus sanctus, Spiritualibus spiritualia comparantes. Animalis enim homo, non accipit ea quæ sunt Spiritus. Stulticia siquidem illi sunt, nec potest cognoscere, quæ spiritualiter dñjudicantur. At Spiritualis dñjudicat omnia, ipse uero a nemine dñjudicatur.

Ioannis 8.

Si manseritis in sermone meo, uere discipuli mei eritis, & cognoscetis ueritatem.

Habes præcipuam partem sacrae Scripturae, seu sermonem Euangelij Domini nostri Iesu Christi, qui sermo literis mandatus est, non posse uere cognosci, nisi a Spiritualibus, non illis Monasticis seu Aſoticis, sed ijs, qui Spiritu sancto uere præditi sunt.

Hic autem nunc operæ precium est audire, quid Aſotus de Ecclesia Prælatorum suorum, ad quorum Concilia nos reijcit, scribere sibi permisit. Et quidem libet uerba ipsius recitare.

In Capite de Ecclesia

sic ait:

Oportet Ecclesiam ipsam certam esse, Visibilem scilicet & sensibus ipsis corporeis perspectam, non minus quæ sunt aliæ humanæ res pub. Autoritas etiam Ministrorum & Gubernatorum eius certa & manifesta

esse debet. Quare nec gratia, nec certe interior aliqua uirtus occulta, requirenda est uel in membris, uel in ministris eius, præter publicam & legitimam professionem fidei, & uocationem, ut ad eam pertineant, & ut eius munera integra perficiant.

Hic primum uide, quod Aſotus faciat Ecclesiam Visibilem & sensibus corporeis perspectam. Delendus igitur erit Aſoto articulus ille Symboli Apostolici, Credo Ecclesiam sanctam Catholicam, et erit sic reponendus: Video & sentio Ecclesiam sanctam Catholicam. Deinde palam et impudenter affirmat, non requirendam esse gratiam aut interiorem aliquam occultam uirtutem uel in ministris uel in membris Ecclesie, præter publicam & legitimam professionem fidei, & uocationem. Scilicet etiam si Prælati eius sint animo suo Epicurei, & uita Sardanapali, tamen si sciant uerba Symboli recitare, & sunt a Cardinalibus aut Canonice ad Prælaturas electi, pertinent ad Ecclesiam, & sunt ordinati, ut in rebus æternæ nostræ salutis ab ipsorum iudicio pendeamus. Scimus quidem ueritatem Sacramentorum Christi non pendere a dignitate ministrorum, sed non esse requirendam gratiam Dei, aut uirtutem Spiritus sancti in ijs, qui de uera sententia sacræ Scripture, seu uerbi Dei iudicare debent, hoc demum est cœlestia oracula Spiritus sancti subijcere Epicureis & Sardanapalis. Sed audiamus Aſotum adhuc apertius de hac re loquentem.

In Capite de Concilijs

sic ait :

Ecclesia, cui promissio illa Christi facta est: Portæ inferi non præualebunt aduersus eam, uisibilis est, nec ex electione Dei, aut uera fide, & caritate internis pendet, ut quis ad Ecclesiam pertineat, siue ut subditus, siue ut Prælatus, Sed ut uiuum membrum sit, hæc requiruntur.

Maeste uirtute, Asote, Sic defenditur Catholica Ecclesia, sic conuincuntur Nouatores illi hæretici. Os impudentissimum, audes tu Ecclesiam illam, aduersus quam non præualent portæ inferi, hoc est, ueram & firmam ita infamare, ut affirmes eam nec ex electione Dei, nec ex uera fide & caritate pendere? Dicit quidem Asotus, hæc requiri, ut quis sit uiuum Ecclesiæ membrum, non autem, ut sit eius Ecclesiæ membrum, aduersus quam non præualent portæ inferi. Quæso autem te, an non is, aduersus quem non præualent portæ inferi, est uiuum Ecclesiæ membrum? Quid? Portæ ne inferi tam imbecilles, tam eneruatæ sunt, ut ne quidem aduersus mortua Ecclesiæ membra præualeant? Næ tu mihi concionaris de stramineis portis inferi, quæ sic computruerunt, ut ne mortuum quidem superare queant. O bellum defensorum Catholicæ Ecclesiæ. Scimus quidem multos impios dicturos: Domine, per nomen tuum prophetauimus, & per nomen tuum dæmonia eiecimus, ac a

lias uirtutes praestitimus: Sed iudicium de doctrina
aeternae nostrae salutis deferre ad eos, qui ipsi palam fa-
tentur, sibi ea in re non opus esse nec electione Dei,
nec uera fide, atque caritate, quid hoc aliud est, quam Spiritum
ipsum sanctum, a suis ipsius oraculis diiudican-
dis excludere, & in locum eius homines Epicureos
& Sardanapalos reponere? Si Aletus serio reponit
Librum Sapientiae in Catalogum Canonorum li-
brorum, miror, quod non audiat, quid ibi dicatur: In ma-
leuolam animam non introibit sapientia, nec habitabit
in corpore subdito peccatis. Spiritus enim discipli-
nae sanctus, fugiet dolum, & auferet se a cogitationi-
bus insipientibus. Si Aletus iudicat hoc uere dictum
esse, quomodo audet nobis eos Christianae disciplinae
Iudices proponere, in quorum maleuolam animam
non ingreditur sapientia, & quos Spiritus sanctus fu-
git? Paulus ait: Qui non habet Spiritum Christi, non
est eius. Non habent autem Spiritum Christi, qui
non sunt a Deo electi, & non habent ueram fidem &
caritatem. Quomodo ergo hi possunt esse de doctrina
Christi Iudices? Quid multis opus? Sicut fieri
non potest, quin Concilia eius ecclesiae, quae nec est
a Deo electa, nec habet ueram fidem & caritatem, tur-
piter & foede errare soleant, quippe quod careant Spiritu
sancto Christi: ita cum Aletus abducere nos cona-
tur a sacra Scriptura, ad talia Concilia, nihil aliud fa-
cit, quam quod suscipiat nos abducendos a uera sapientia ad
insipientiam

DE AVTORIT. SCRIPTVRAE. 115

insipientiam, a sanitate mentis ad furorem, a luce ad tenebras, ut palpemus sicut cæci in meridie, nec possumus vias nostras dirigere.

Nam, q̄ existimat Concilijs acceptum ferendum esse, q̄ habeamus nomen homousij, satis perspicue significat, q̄ oscitanter doctrinam ueræ Ecclesie expendat. Laudamus maiorum nostrorum studium & diligentiam, q̄ operam dederint, ut doctrina de uera & æterna diuinitate Christi, pura & syncera ad posterum transmitteretur. Sed quantas turbas hoc homousij nomen excitauerit, non est obscurum. Fingamus autem nihil periculi ex uocabulo ortum: quid? Si rem ipsam probe tenuissemus, num nouum uocabulum fuisset nobis necessarium? Nicenum Concilium, & prius Scriptores illustrauerunt eternam diuinitatem Filij Dei, idq̄ non e suis ipsorum somnijs, sed e sacra Scriptura. Num ergo Ecclesia amisisset huius necessarii rei cognitionem, nisi nouum homousij uocabulum fuisset excogitatum? Fortassis omnia fuissent tranquilliora, si maiores ut ueterem Scripturæ sacræ doctrinam, ita etiam uetera rerum uocabula retinuissent. Quare non uideo q̄ magnus sit Conciliorum usus, si nihil aliud egerint, q̄ ut noua ueterum rerum uocabula excogitent. Quid autem est, q̄ Alotus adiungat etiam Chrismata & Vnctiones, quæ sint Baptismo adhibenda? Hocine est officium Conciliorum, ut definiant, quid præter ea, quæ Christus ipse

instituit, Sacramentis sit addendum? Mirabor, si has ineptias & hæc Aſotica exempla sui ipsi Prælati non rideant, cum & Scriptores eorum doceant, hæc ad substantiam baptisimi non esse necessaria. Congregemus igitur Concilia Prælatorum magno sumptu, nec minori periculo, ut constituentur aut non necessaria, aut puerilia spectacula. Sed de talibus cærimonijs tum tractabitur, Deo uolente, cum illud Christi: Frustra colunt me, docentes doctrinas, præcepta hominum, explicabimus, & ab Aſotica deprauatione uindicabimus. Nunc percurramus, sed paucis (ne quod aliàs copiose extat, hic superuacaneæ inculcetur) ea Scripturæ loca, quæ Aſotus ad confirmandam suorum Conciliorum & Aſoticæ suæ Ecclesiæ auctoritatem adducit.

Christus apud Matthæum de firmitate Ecclesiæ ait: Portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Quid ergo? Num idcirco hæc Concilia & hi Prælati, qui nec sunt electi a Deo, nec habent ueram fidem & caritatem, non possunt errare? Ergo quicquid statuerint, est oraculum Spiritus sancti? Christus autem loquitur de uera & uiua Ecclesia, quæ nititur Petra, Christo, & cui reuelauit Christum, non caro aut sanguis, sed Pater cœlestis. Non loquitur de Ecclesia Aſotica, de Ecclesia malignantium, quæ nec ab electione Dei, nec a uera fide & caritate pendet. Quam autem securus sit Aſotus in citandis locis sacræ Scripturæ,

ræ, uel hinc patet, q̄ dum hoc dictum Christi recita-
 turus esset, nō inspexerit saltem Commentarium Ly-
 ræ, autoris in Ecclesia notissimi et uulgarissimi. Nam
 ex eo didicisset, q̄ inep̄te hoc dicto ad suum institu-
 tum abuteretur. Sed libet uerba Lyræ adscribere. Ex
 quo patet, (inquit) q̄ Ecclesia non consistit in homi-
 nibus, ratione potestatis uel dignitatis Ecclesiasticæ
 uel secularis, quia multi Principes & summi Pontifi-
 ces, & alij inferiores inuenti sunt Apostatasse a fide.
 Propter quod Ecclesia consistit in illis personis, in
 quibus est noticia, & uera Confessio fidei et ueritatis.
 Hactenus Lyræ. Sed quid alius ad Lyræ? Aſotus
 enim facile inueniet in suis Regulis rimam, qua ela-
 batur, & dicet fortassis, Lyræ prudenter esse expo-
 nendum, aut hæc Lyræ uerba non esse efficacia, sed
 uel reiſcienda, uel ad speciales leges dispēſationis Præ-
 latorum referenda, uel ab hæreticis esse inserta. Nam
 has regulas interpretandorum scriptorum tradit no-
 bis Aſotus. Adducit Aſotus & alia scripturæ loca ad
 auctoritatem suorum Conciliorum & Prælatorum
 confirmandam: Tibi Dabo clauēs Regni cœlorum.
 Et: Quicquid solueritis in terra &c. Sed hæc loca, non
 solum satrę Scripturæ, uerumetiam Ecclesiasticorum
 scriptorum testimonijs, a uanis & impijs Sophista-
 rum commentis ita uindicata sunt, ut existimem Aſo-
 tum in alio orbe hactenus commoratum, q̄ nesciat,
 quid in hoc orbe aduersus Romanensium adulator-

rum deprauationes dictum, scriptum, ac etiam p^{ro}dictum sit. Clauēs enim Ecclesie datę sunt Petro & Confessoribus Petrę, quę est Christus. Non sunt datę Liberio Ariano, aut Marcellino Idolatrę. Datę sunt Ministro Ecclesię, non hosti Ecclesię. Datę sunt seruo Christi, non seruo Antichristi.

Et quęcunq; alligaueritis super terram, erunt ligata in cœlo. Quęcunq; ergo pręceperint Pręlati, erunt pręcepta Dei? Et quoscunq; abiecerint ex Ecclesia, erunt & abiecti a Deo? Quid est igitur illud, quod Hieronymus de priori dicto apud Matthæum scribit: Istum locum, inquit, Episcopi & Presbyteri non intelligentes, aliquid sibi de Phariseorum supercilio assumunt, ut uel damnent innocentes, uel soluere se noxios arbitrentur, cum apud Deum non sententia Sacerdotum, sed reorum uita quæratur? Hic, Alosus iterum habebit paratas suas regulas interpretandi dicta Patrum. Et si quicquid pręceperint Patres in terris, erit pręceptum Dei, quid est, quod Propheta ait: In pręceptis Patrum uestrorum nolite incedere, nec iudicia eorum custodiat, nec in Idolis eorum polluamini? Et Christus: Frustra colunt me, docentes doctrinas, pręcepta hominum. Habet quidem Alosus suum cœnum, quo hunc locum aspergat, sed nē sit mora longa, sua occasione probe, nē dubitet, eluetur. Et Paulus: Si mortui, inquit, estis cum Christo, ab elementis mundi, quid quasi uiuentes in mundo, decetis

cretis tenemini? Et mox: Iuxta praecepta & doctrinas hominum, quæ uerbotenus quidem habent speciem Sapiëntiæ &c. Fingamus autem, Christum dedisse hoc dicto. Quicquid ligaueritis in terra &c. potestatem præcipiendi, non tamen dedit eam hostibus Ecclesiæ, non seruis Antichristi, qui præcipiunt, quæ libet, sed ueris ministris Ecclesiæ, & seruis Christi, qui præcipiunt, non quæ ipsis libet, sed quæ Deus præcepit. Quæ igitur sic in terris præcipiuntur, erunt certe praecepta coram Deo in cælo, quæ ut Deus uerbo suo antea constituit, ita nunc per Ministros predicata confirmat.

Sed quid multa? Hoc dicto Christus non loquitur de autoritate præcipiendi aut mandandi, sed de Ministerio Euangelij prædicandi, ut qui Euangelio, quod a Ministris Ecclesiæ in terra audit, crediderit, sol uatur in cælo. Qui uero non crediderit, ligetur in cælo. Iuxta illud: Ite in mundum uniuersum, Prædicare Euangelion omni creature. Qui crediderit (Euangelio) saluus erit. Qui uero non crediderit, condemnabitur. Quod cum ita uerè se habeat, iniquissimum est, quod Aſorus remittat nos a sacra Scriptura, ad suorum Conciliorum explicationes.

Præterea, Remittimur etiam ad Patres. Ad quos, obsecro? Ad Veteres, & iam mortuos. Nominentur ergo, ut scimus, quorum interpretatio sacrosancta & inuiolata haberi debeat. Græca Ecclesia suos habuit Patres, Origenem, Chrysostomum, Basilium,

Nazianzenum, & alios. Habuit & Latina Ecclesia suos, Tertullianum, Cyprianum, Lactantium, Hieronymum, Augustinum, & alios. Habuit etiam posterior ætas suos, Thomam Aquinatem, Scotum, Albertum Magnum, & id genus multos. Ad quos ergo Aulus Iulianus inter hos aut illos nos remittit? Num ad omnes & singulos indiscriminatim? Et num permittit nobis eorum scripta cum iudicio legere, an uero omnia eorum absque iudicio, ut sacrosancta, agnoscenda sunt? Sed negari non potest, quin in Patribus sui sint errores, & alienæ a sensu Scripturæ interpretationes.

Origenes fuit insignis pietate et eruditione, tamen habet quædam dogmata, quæ non sunt sacræ Scripturæ consentanea, & si nonnullis historijs creditur, abiectus est ex Ecclesia.

Tertullianus montanifat.

Cyprianus anabaptifat.

Hieronymus Origenifat, & digamifat. Putat enim digamiam, qualem quidam nunc intelligunt, hoc est, si quis post mortem prioris uxoris ducat alteram, parum aut nihil a scortatione differre.

Augustinus scribit ipse libros Retractationum, ac præterea communicat infantes corpore & sanguine Christi.

Longum esset singulos percurrere. Adnotemus etiam quædam loca Scripturæ, in quibus interpretatio Patrum pugnat.

Ioannis vi. Amen dico vobis: Nisi ederitis carnem Filij hominis & biberitis eius sanguinem, non habebitis uitam in vobis. Alij Patres putant Christum hoc loco tantum de Spirituali manducatione loqui. Augustinus exponit etiam de Sacramentali. Vnde necessario communicat infantes corpore & sanguine Christi. Ad cuius ergo Patris interpretationem remittit nos Aſotus?

Matth. xvi. Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Alij per Petram intelligunt Petrum ipsum. Alij intelligunt Christum. Quam igitur interpretationem agnosceamus? Vide, quæ probe consulat Aſotus salutem nostram, quæ abducatur nos a Scriptura ad Patres. Quanto rectius Augustinus, qui nos potius a Patribus ad Scripturam, quæ a Scriptura ad Patres ducit. Ego, inquit, fateor Caritati tuæ: solis eis Scripturarum libris, qui iam Canonici appellantur, didici hunc timorem honoremque deferre, ut nullum eorum autorem scribendo aliquid errasse firmissime credam. At si aliquid in eis offendero literis, quod videatur contrarium veritati, nihil aliud, quæ uel mendo sum esse codicem, uel interpretem non assecutum esse quod dictum est, uel me minime intellexisse, non ambigam. Alios autem ita lego, ut **QVANTALIBET** Sanctitate doctrinaque præpolleant, non ideo uerum putem, quia ipsi ita senserunt, sed quia mihi uel per illos autores Canonicos, uel probabili ratione,

quōdā uero non abhorreat, persuadere potuerunt.
Hactenus Augustinus.

Sed Asotus maiori prudentia & pietate ornatus,
q̃ Augustinus, non remittit nos a Patribus & Scrip-
toribus ad Scripturam, sed a Patribus mortuis ad
Prælatos uiuentes, ut si hæsitauerimus in Scriptura,
adeamus Patres mortuos. Si & in his aliquid ambi-
gui occurrit, accedamus ad Prælatos uiuentes. Et quia
Asotus uidet plærunq; Prælatos aliud agere, ac reſce-
re hoc oneris in fraterculos, sperat uniuersum regnū
Ecclesiæ ad fraterculos peruenturum, ut quicquid fra-
terculi tam in Scriptura, q̃ in Scriptoribus ueteribus
fixerint ac refixerint, hoc firmum ratumq; haberi de-
beat. Quid ergo hoc Ecclesiæ statu, quid hoc posito
fundamento nobis deerit?

Sed quæ paulo ante de Veteribus Patribus, & Ec-
clesiasticis Scriptoribus recensui, non hoc animo feci,
q̃ sentiam eos esse abiiciendos. Sunt enim de Ecclesia
optime meriti, & consulendi sunt atq; audiendi, non
tamen sacræ Scripturæ æquandi. Si quidem enim in-
terpretantur Scripturam per scripturam, & obscuros
locos Scripturæ per manifestos & claros, interpreta-
tio eorum amplectenda est. Si autem interpretantur
Scripturam contra scripturam, & reddunt obscuros
Scripturæ locos, obscuriores, refutanda est eorum in-
terpretatio. Non enim tanti nobis esse debet ulla hu-
mana autoritas, ut præferamus eam diuinæ. Quod
autem

autem ad Prælatos uiuentes, ad quos a mortuis nos remittit Aſotus, attinet, ſpero quidem nō omnes eſſe ea uel inciuilitate uel impudentia, quam nomine eorum exigit a nobis Aſotus, uidelicet, ut ipſorum iudicio uniuerſam ſacram Scripturam, & Veterum Patrum ſcripta, ſine ulla exceptione ſubiiciamus. Nec deſpectamus cum quibuſuis modetiſtis & eruditis uiris de doctrina pietatiſ conferre, ac de ea, quæ in nobis eſt fide, rationem reddere. Aſotus autem & reliqui eius, qui cum ipſo conſentiunt, Prælati, ſciant, q̃ non ſint uera Eccleſia, nec Miniſtri ueræ Eccleſiæ, ſed ſint hoſtes Chriſti & Eccleſiæ eius: Quare, ſiue probent, ſiue improbent ſcripta Veterum Patrum, nihil ad nos, qui ſicut poſt ſacram Scripturam libenter utimur Veterum induſtria & labore, et ſuum eis locum & gradum in Eccleſia Domini gratanter tribuimus, ita colluuiem Aſoticorum Prælatorum non alio loco ducimus, q̃ Synedrion Annæ, Caiaphæ, Alexandri, & quotquot erant ordinaria Succeſſione de genere Pontificio, qui Chriſtum, Apoſtolos, & reliquos Chriſti diſcipulos ita perſequabantur, ut exiſtimarent ſe in iſis trucidandiſ Deo maximum cultum præſtare. Hic ſcio, quid Aſotus uiciſſim uociferetur: Et quiſ tandem ſit inter nos Iudex? Sed mox de hoc ſatis, niſi fallor, luculente.

Nam, q̃ nos tandem, etiam ad Eccleſiam remittit, uenerabile et iucundiſſimū nobis eſt Eccleſiæ nōmen,

& hoc est nostrum summum studium, diuina clementia, ut simus uera membra, & ueri ministri Ecclesie. Sed hoc in Afoto & collegio suo detestandum est, quod hoc sacrosanctum nomen, ad prophanissimam suorum Prælatorum colluuiem transferant. Nam, cum de ciuitate Dei, hoc est, de Ecclesia Domini dicta sint gloriosa, & homines siue incolæ siue exteri, uideant hoc sanctum et augustum nomen ab indignis usurpari, fieri non potest, quin fiat ipsis abominandum: & si cut nomen Dei, propter scelera eorum, qui hoc nomen profitentur, male audit inter gentes, ita nomen Ecclesie sordidatur in populo, propter eorum indignitatem, qui hoc nomen de se immerito iactant. Quare, si sermo est de uera Ecclesia, quæ est electa Sponsa Christi, ornata fide & caritate, columna & stabilimentum ueritatis, tantum abest, ut detrectemus eam audire, ut studeamus, quoquo modo possumus, officia nostra ei probare. Hæc enim Ecclesia commendat quidem nobis Patres, & Synodos priorum, ut iudicium eorum audiamus, non autem exigit ut hoc sine iudicio agnoscamus, sed ut collatione sacrae Scripturae probemus.

Si uero sermo est de ecclesia Afortica, et ficticia, tunc, quia Dauid ait: Non sedi cum consilio uanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo. Odiui ecclesiam malignantium, & cum impijs non sedebo. Et Christus: Cauete uobis a Pseudoprophetis, nulla sumus ei uerecundia obstricti, si ipsam deseramus.

Hactenus

Hactenus de sufficientia & perfectione sacrae Scripturae. Nunc dicamus etiam de perspicuitate eius. Nugantur enim Scripturam esse obscuram, ideoque indigere interpretatione. Interpretationem autem esse penes Ecclesiam.

Negari quidem non potest, quin aliquoties nonnulla in sacra Scriptura obscuritas imperitis occurrat, propter phrasim eius linguae, qua scriptores usi sunt. Nec negari potest, quod et res ipsa testificatur, quod impijs, & incredulis scriptura sit maxima ex parte obscura. Si adhuc, inquit Paulus, uelatum est Euangelion nostrum (uidelicet quod Apostoli praedicarunt, & mox literis mandatum est) in his, qui pereunt uelatum est, in quibus deus huius seculi excæcavit sensus Incredulorum, ne illucesceret illis lumen Euangelij. Et Ioannes: Lux in tenebris lucet, & tenebrae eam non apprehendunt. Sed pijs, credentibus in Christum, atque Spiritu Christi donatis, praecipua capita Christianae doctrinae ita nota & manifesta sunt, ut audeant etiam de his, cum Satana ipso certamen inire. Quomodo enim peccatum, quomodo mortem, quomodo horrores inferni, adeoque Satanam ipsum uincerent, si ignotum, si obscurum eis esset uerbum Domini, quod firma fide apprehendere, & quo tantum gladio, aduersus Spirituales astutias in coelestibus uti debent. Hoc autem uerbum Domini habet sua clara, aperta, dilucida, et perspicua testimonia in sacra Scriptura, imo uni

uerſa Scriptura in hoc data eſt diuinitus, ut quæ ſunt ſaluti noſtræ æternæ neceſſaria, ex ea cognoſcamus. Quid enim prodeſſet, ſi nobis talis Scriptura, qualis eſt Timæus Platonis, obtruderetur? Quod ſi alicubi obſcura uidetur, extant alia eiuldem Scripturæ loca, quibus obſcuriora illuſtratur, ut Verbum, quod Dominus nobis cognoſcendum propoſuit, non ſit ſupra nos, neq; procul poſitum, (ut uerbis Moſi utar) nec in cœlo, multo minus in Roma ſitum, ut poſſis dicere, quis noſtrum ualet ad cœlum conſcendere, ut deferat illud ad nos, ut audiamus atq; opere cōpleamus; neq; trans mare, aut ultra montana, Antiochiæ aut Romæ poſitum, ut cauſeris & dicas, Quis e nobis poterit transfretare mare, aut montes ſuperare, & illud ad nos uſque deferre, ut poſſimus audire & facere, quod præceptum eſt? Sed iuxta nos eſt ſermo in ore noſtro, & in corde noſtro, ut faciamus illum. Hic enim ſermo tam perſpicue in Scriptura nobis propoſitus eſt, ut de eo & loqui ore & cogitare corde poſſimus. Nam hoc illud eſt, quod Eſaias de filiis ueræ Eccleſiæ ait: Dabo uniuerſos filios tuos Doctos a Domino. Et Hieremias: Dabo Legem meam in uisceribus eorum, & in corde eorum ſcribam eam, & erō eis in Deum, & ipſi erunt mihi in populum. Et non docebit ultra uir proximum ſuum, et uir fratrem ſuum, dicens: Cognoſce Dominum, Omnes enim cognoſcent me a minimo uſq; ad maximum, ait Dominus. Hoc

Hoc dicto non extenuat, non rejicit Propheta sacram Scripturam, sed potius commendat eam, & docet, q̄ Dominus daturus sit populo suo Spiritum sanctū, ut Scripturam recte intelligant, & ex ea Dominum uere cognoscant. Aperuit, inquit Lucas, illorum mentem, ut intelligerent Scripturas. Videamus ergo præcipua capita uerbi Dei, quod in Scriptura cōtinetur, & quod ad æternam nostram salutem cognitu necessarium est. Sunt autem præcipue quatuor capita, Decalogus, Symbolon Apostolicum, Oratio Dominica, & Sacramenta.

Decalogus continet omnia quæ Deus a nobis facienda & omittenda exigit. An hic nō satis clare in Scriptura extat? An non literæ Propheticae & Apostolicae manifeste explicant, quæ in Decalogo a nobis exiguntur, & quo fine exiguntur?

Symbolon Apostolicum continet omnes Fidei articulos, quibus docemur, quid de Deo Patre, Filio & Spiritu sancto credendum sit, adeoq̄ continet breuiter uniuersam doctrinam Euangelij de Domino nostro Iesu Christo, ut qui huic Euangelio crediderit, saluus fiat, qui autem non crediderit, condemnetur. Singuli autem articuli habent in Scriptura, sua certa, aperta, clara & perspicua testimonia, si non ubicq̄, certe alicubi, & quantum satis est.

Oratio Dominica, summa est omnium piarum precationū, quæ uel in Psalmis, uel aliās in Scriptura

continentur. Et si quæ petitio in oratione Dominica uidetur paulo obscurior, explicatio eius e claris Scripturæ locis peti potest.

Sacramenta instituit Christus Duo, Baptismum, & Coenam Domini. Certe uerba, quæ sunt in Scriptura de Institutione eorum, nihil habent obscuritatis, nisi si quam inferant Sophistæ importunis suis disputationibus, & Aſotici, impijs suis deprauationibus. Quid magis perspicue dici potest, q̃ quod Christus ipse de poculo Cœnæ Dominicæ dicit: Bibite ex eo OMNES: & tamen Aſotici inueniunt artificium, quo ex OMNES, faciant NON OMNES. Nec mirum, cum inuenerint etiam artem, qua ex uerbo Statuendi faciant uerbum Abrogandi. Sic enim alicubi in Glossa suorum Canonum, pro Statuimus, interpretantur Abrogamus.

Quòd si autem de illis capitibus pię doctrine, quę iam recensuimus, aliquid obscuritatis reliquum est, hoc si fuerit in homine pio quidem, sed inerudito, certe res ipsæ, quantum satis est, notę sunt ei, & quod adhuc ignorat, docebit eum unctio, sicut Ioannes loquitur. Si uero fuerit in Aſoticis, nō mirum est, quandoquidem deus huius seculi solet mentes incredulorum excæcare, ne illucescat illis lumen Euangelij.

Sed abeant Aſotici, Nos cum loquimur de perspicuitate sacrę Scripturæ, non respicimus ad ecclesiam Aſotorum, sed ad Ecclesiam piorum, cui Scriptura in rebus

rebus ad æternam salutem cognitu necessarijs, tam clara, tam perspicua est, ut iuxta Prophetam, gentes ambulent in lumine eius, et Reges in splendore ortus eius. Et quemadmodum Deus populum suum Israeliticum quondam ita gubernauit, ut etiamsi non haberent Monarcham, tamen in summis periculis excitaret Iudices, quos nos Heroas uocare solemus, qui populum ab iniuria hostium mirando modo uindicerent. Ac postea, cum iam Monarchia & Successio instituta esset, excitauit tamen Prophetas, qui in extrema necessitate uiam euadendi demonstrarent: ita Deus gubernat hisce temporibus Ecclesiam suam, ut etiamsi aliquæ tenebræ inciderint, & Ordinarij Successores non sint amplius Ecclesie amici, sed hostes & persecutores, tamen intantum non deserat eam, ut si non alius sit, qui tenebras discutiat, et hostibus obsistat, heroes quispiam siue Ecclesiasticus, siue Politicus, ex lapidibus excitetur. Habemus igitur Scripturam de æterna nostra salute, non obscuram, sed perspicuam, non tenebris inuolutâ, sed luce illustratam: Et si quid adhuc obscurum est, quod nostra scire intersit, hoc quoque Deus reuelabit.

Psal. 18.

Lex Domini immaculata, conuertens animas, testimonium Domini fidele, Sapientiam præstans paruulis: iusticiæ Domini rectæ, lætificantes corda, Præceptum DOMINI LVCIDVM, ILLV.

Q

MINANS oculos. Quomodo autem erit lucidum, quomodo illuminabit oculos, si est obscurum?

Psal. 118.

Lucerna pedibus meis uerbum tuum, & lumen semitis meis. Quomodo uerbum Dei est Lucerna, quomodo lumen, si est obscurum? Faceſſat hinc Aſotus, cum ſua deprauatione, qui uerbum a Scriptura diſtinguit. Pfalmus enim manifeſte loquitur de eo uerbo, de eo eloquio, de iſs testimonijs, mandatis, Iudicijs, & Iuſtificationibus, quæ in Scriptura continentur, & quæ tum literis commendata erant.

Matth. 5.

Vos eſtis Lux mundi. Ergo prædicatio Apoſtolorum, quæ eſt ab iſſis excepta, & literis mandata, non eſt obſcura, ſed lucida. Eſſi alicubi locus eſt obſcurus, tamen alius eſt apertus & perſpicuus. Explicetur ergo obſcurus, non per Aſoticas interpretationes, ſed per apertum & perſpicuum Scripturæ locum.

2. Pet. 1.

Habemus firmiorem Sermonem Propheticum, cui dñ attenditis, ceu L V CERN AE apparenti in obſcuro loco, recte facitis. Vocat Prophetica ſcripta, quemadmodum ſupra expoſuimus, Lucernam lucentem in obſcuro loco, hoc eſt, illuſtrantem obſcura. Quomodo autem illuſtraret obſcura, ſi ipſa eſſet obſcura? Reliquum igitur eſt, q̄ Eccleſia non ſit remittenda

tenda a Scriptura, tanq̃ obscura, ad Aſoticos Patres,
 & Pontificias traditiones, ſed potius ad Scripturam
 ipſam, ut in ipſa & ex ipſa ueram eius ſententiam, &
 interpretationem, dono Spiritus ſancti conſequatur.
 Quid igitur tandem fiet? & quid faciamus, ſi con-
 trouerſia orta fuerit de aliquo loco Scripturæ, quem
 altera pars contendit eſſe obſcurum, altera perſpi-
 cuum? Quis erit huius controuerſiæ finis? Et
 quod erit ultimum Iudicium? Hic Aſotus ducit nos
 ad ſua illa legitima Concilia, quæ iuxta diſpoſitio-
 nem Canonum conueniunt. Nos uero negamus ea
 eſſe legitima Eccleſiæ Concilia, quæ ex Aſoticis Præ-
 latis congregantur. Non enim agnoſcimus eos ami-
 cos, ſed hoſtes Eccleſiæ. Et quia Canones etiam ipſi
 deſcribunt ex Apoſtolo Paulo, quales debeant eſſe
 Episcopi, reiſa autem uidemus, maximam par-
 tem Episcoporum, qui hiſce temporibus ſuprema lo-
 ca in Eccleſiis occupant, haudquaquam reſponde-
 re ijs conditionibus, quas Paulus & Canones exi-
 gunt, non poſſumus affirmare, quod talium Præla-
 torum conuentus ſit legitimum Concilium, quod
 habeat in Eccleſia ſummum & ultimum Iudicium.
 Quis igitur hanc litem componet? Quis hic e-
 rit Iudex? Vos Aſotici, contenditis, exempli gra-
 tia, de hoc loco Scripturæ: Tu es Petrus, & ſu-
 per hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, q̃ nomi-
 ne Petræ, ſuper quam ædificata eſt Eccleſia, intelligen-

duſ ſit Petruſ ipſe. & omneſ Romani Pontificeſ, Ordinarij Succeſſoreſ Petri. Et adducitiſ quorſdam ſcriptoreſ, qui uobiſ patrocinari uidentur. Noſ autem intelligimur nomine Petræ, non perſonam ipſam Petri, & Romanorum Pontificum, ſed Chriſtum ipſum, & miniſterium Euangelij de Chriſto. Et habemus alia Scripturę loca, quibur probamus Chriſtum & Euangelion eiur eſſe Petram, ac fundamentum Eccleſiæ. Quiſ hic erit Iudex? quod erit ultimum Iudicium? Eſt aliuſ locus Scripturę de poculo Coenę Dominicę: Bibite ex eo omneſ. Voſ Aſotici per Omneſ intelligitiſ, Sacrificuloſ tantum; aut contenditiſ licere ueſtriſ Prælatiſ hoc Teſtamentum Chriſti mutare. Et uidemini uobiſ habere iuſtaſ ueſtrę ſententię cauſaſ, quaſ & recitatiſ. Noſ intelligimur per Omneſ, Eccleſiam non tantum Miniſtrorum, uerumetiam Laicorum, ut uocant. Et recitamur huiur noſtrę ſententię cauſaſ, quaſ etiam ſcimuſ eſſe uerifiſimaſ. Quiſ ergo dirimet iudicio ſuo hanc litem? Eodem de aliſ articuliſ, qui in controuerſiam uenerunt, ſentiendum eſt. Nam illoſ exempli tantum gratia commemorauim. Quo igitur in tanto diſſidio noſ uertemus? Voſ Aſotici habetiſ a parte ueſtra Magnitudinem, Multitudinem, Potentiã, Sapientiã, Dignitatẽ, Ordinariã ſucceſſionẽ, addo etiam Sanctitatẽ, Intelligo autem non ueram illam cœleſtem, ſed Monaſticã & hypocriticã. Noſ
pauciſſimi

paucissimi sumus, homines abiecti, egentes, indigni, exules, & mundi excrementa. Et tamen non agnoscimus uos Iudices, nec deferimus uobis summum & extremum Iudicium. Rogas ergo, quem tandem Iudicem, & quod Iudicium agnoscamus? Breuissimis & perspicue respondeo. Eum agnoscimus Iudicem, quem in Symbolo Apostolorum, iam inde ab incunabulis, & paterna atq; auita traditione, (ut & nos a liquid traditionibus demus) didicimus Iudicem Viuorum & mortuorum. Interea temporis, dum ille patesciat sententiam suam, uel particulariter, uel uniuersaliter, uos multi, magni, sapientes & potentes, uersurpabitis contra nos paucos, abiectos & egentes Iudicium, & persequemini nos, pro more uestre generationis, infamia, direptione facultatum, exilio, igni, aqua, laqueo, gladio, deniq; omni genere crudelitatis. Certe hæc fuit fors ueræ Ecclesiæ Dei, & uerorum Ministrorum eius, iam inde ab initio orbis terrarum. Vt nihil dicam de Caini, Ismaelis, & Esau persecutione, uide mihi Mosem & Aheronem in Aegypto. Hi prædicabant mandatum Domini Pharaoni, & omnibus Aegyptijs. Etsi autem confirmabant prædicationem suam miraculis, tamen resisterunt eis Iamnes & Mambres, ac uisi sunt ipsi quoq; miracula edere. Quid ergo factum est? & quis fuit inter hos Iudex? Non potuerunt profecto Moyses & Aheron in alium consentire Iudicem, præterq; in Dominum

Deum ipsum. Interea autem temporis, dum Dominus reuelaret suam sententiam, necesse habuerunt Moses & Aheron, unà cum populo suo, grauissimas ferre afflictiones, quia a parte Iamnes & Mambres stabat Rex, Principes, Sapientes, & maxima pars populorum. Sed postquam aduenit tempus reuelandi Iudicij Dei, uidemus Regem unà cum suis in mari rubro submergi, & Mosén ac Aheronem, cum populo suo, summa alacritate occinere: Cantemus Domino. Gloriose enim magnificatus est. Equum & ascensorem deiecit in mare. Hic uides Afote, quod quærebas ultimum Iudicium, inter Mosén, & aduersarios eius.

In Regno Israel, postq̃ diuisum fuit a Regno Iudæ, perpetuum fuit bellum piorum Prophetarum, cum Sacrificulis Baal & uitulorum. Et a parte quidam Sacrificulorum stabant Reges, Principes, & maxima populi multitudo in Regno Israel. A parte autem piorum Prophetarum paucissimi. Quis ergo hic fuit Iudex? Non certe alius, præterquam Dominus ipse Deus. Sed interea temporis, dum Deus pronunciaret sententiam, necesse habuerunt p̃i Prophetæ grauissime affligi, & ut Apostolus ait, Iudibrijs, flagris, uinculis, & carcere explorari, lapidari, diffecari, & occisione gladij occumbere. Postquam autem uenit tempus pronunciandæ Sententiæ Dei, ecce tibi horribilem uastationem Regni Israel, & demolitionem

molitionem omnium impietatum, quas hactenus Reges, Principes & populi summa immanitate defenderant.

Inciderat tempore Ahab Regis Israel, certamen de Verbo Domini inter uerum Prophetam Micham, & Pseudopphetas Ahab. Quis erat ibi Iudex? Num Michas agnosceret Regem Ahab, Sacrificulos & prophetas eius Iudices? Hoc quidem Legatus Regius a Micha exigebat: Ecce, inquit, sermones prophetarum ore uno Regi bona prædicant. Sit ergo sermo tuus similis eorum, & loquere bona. Sed Michas recusat, & appellat ad Iudicem Dominum. Viuit Dominus, inquit, quia quodcunque dixerit Dominus, hoc loquar. Quid ergo fit? Aparte pseudopphetarum stant Rex, Principes, & exercitus populi. Michas autem solus, aut cum paucissimis erat. Percutitur ergo in maxillam, Audit a pseudoppheta: Me ne dimisit Spiritus Domini, & locutus est tibi? Coniicitur etiam in carcerem, & sustentatur pane tribulationis, & aqua angustiae, donec Dominus Sententiam proferret, & Rex, amissa uita, domum mortuus referretur. Sic enim solet Dominus Sententiam suam aduersus impios persecutores pronunciare.

Quanta pugna fuit Prophetæ Hieremiæ, cum Sacerdotibus & Regibus (hoc est) cum uniuersa ordinaria successione? Prophetæ (inquit) prophetant men-

dacium: Sacerdotes applaudunt manibus, Et populus meus diligit talia. Sed uicissim uociferantur ipsi: Templum Domini, templum Domini, templum Domini. Et: Non peribit Lex a Sacerdote, neque consilium a Sapiente, nec sermo a Propheta. Quo igitur se uerteret Hieremias, una cum paucis suis, Baruch, Abdemelech, & alijs? Quo, nisi ad Dominum Deum suum, quem solum Iudicem agnoscebat? quippe quod uniuersa ordinaria Successio non solum resistebat ei, uerum etiam condemnabant eum. Itaque iam percutiebatur, iam mittebatur in neruum, iam coniciebatur in lacum, in quo non erat nisi lutum. Sed etsi Dominus aliquandiu conniuit, tamen cum tempus suum aduenisset, Sententiam in hoc certamine ita profert, ut non solum urbs Hierusalem solo equaretur, uerum etiam Pontifices, Sacrificuli, Reges & Principes aut miserrima morte perirent, aut in grauissimam seruitutem abducerentur. Nam haec erat Sententia diuini Iudicii, quo lis illa inter Hieremiam & aduersarios eius componebatur. Veniam ad exemplum noui Testamenti. Notissimum enim est certamen Christi Filij Dei, & Apostolorum eius, cum Pontificibus & Sacerdotibus, cum Scribis & Phariseis, & cum populo Iudaico. Ex hac parte stabat uniuersa ordinaria Successio: ex illa autem Iesus ille, quem uocabant filium fabri, et nonnulli alij, homines abiectissimi. Num quis, inquit, ex Principibus credit in eum, aut ex Phariseis? Sed

Sed turba hæc, quæ non nouit legem, execrabiles sunt. Quis ergo hic erat Iudex? Quod erat hic ultimum Iudicium? Congregauit quidem Caiaphas Concilium, & sederunt ad iudicandam causam, Sed Christus appellauit ad Iudicium Dei. A modo, inquit, uidebitis Filium hominis sedentem a dextris uirtutis, et uenientem in nubibus cœli. Ad hoc Iudicium appellant etiam Apostoli. An iustum sit, inquit, in conspectu Dei uos potius audire, q̃ DEVM, iudicate. Non enim possumus, quæ uidimus & audiuius, non loqui. Ad hoc iudicium appellat & Stephanus: Video, inquit, cœlos apertos, & Iesum stantem a dextris Dei. Interea autem temporis, dum Deus Sententiam meditatur, Christus crucifigitur, Apostoli eius uirgis ceduntur, et Stephanus lapidatur. Sed non dum finis. Nam non multis admodum post annis, Deus hanc pugnam ita dirimit, ut urbs ipsa igni uastetur, & Pontifices unâ cum populo tanta pereunt calamitate, ut in toto orbe nihil fere unquam horribilius contigerit.

Quid dicam de temporibus Arianis? Etsi enim Patres Nicæni Concilij recte ex Scriptura iudicauerant de uera & æterna diuinitate Filij Dei, tamen paulo post impietas Ariana ita grassari cœpit, ut a parte sua non tantum unum & alterum regnum, sed etiam Pontificem ipsum Romanum Liberium, & Imperatorem, adeo q̃ totum Orientem, ut Hieronymus scri

bit, haberet. Quid hic faceret Athanasius, quid Paulinus, quid paucissimi alij Episcopi, qui tanto furori non consentiebant? Quid aliud facerent, q̄ ut appellerent ad Iudicium Dei, & dicerent, quod Zacharias filius Ioiadæ, cum lapidaretur dixit: Videat Dominus, & Iudicet.

Habet igitur Aſotus, quod sæpe ac multum in scripto suo urget, quem Iudicem, & quod supremum Iudicium in Ecclesia agnoscamus, uidelicet, Non commenticias Traditiones, Non Patres mortuos, Non Prælatos uiuentes, Non Aſoticorum Pontificum Concilia: sed primum quidem Sacrosanctam Scripturam, quæ ut est diuina autoritate & cœlestibus miraculis cōfirmata, ita in exponendis ijs, quæ ad æternam nostram salutem cognitu necessaria sunt, sufficiens est, & satis perspicua atq; aperta. Deinde, Filium Dei Dominum nostrum Iesum Christum, Iudicem uiuorum & mortuorum, quem & ex corde inuocamus, ut nos paucos & abiectos, aduersus Magnos illos, Multos, Sapientes & Potentes, ac incrassatos, impinguat; & dilatatos ueræ Ecclesiæ hostes, clementer tueatur, & nos dextera sua conseruet, ut quicquid nobis interea temporis, dum ipse sententiam Iudicij sui promulgauerit, contingit, obedienter feramus, & Nomen eius siue uita siue morte celebremus.

De Traditionibus.

Requens ac celebre nomen est Cabalæ
apud Iudæos, quod nobis significat Re-
ceptionem. Hinc dicti Cabaliste, qui scri-
bunt, Moſen ab Angelo ſuo multa cœle-

ſtia arcana accepisse, quæ non mandauerit literis, ſed
tradiderit ſermone, & quæ poſteri receperint auditu.
Eſſi autem non eſt dubium, quin Moſes & Prophetæ
explicuerint auditoribus ſuis Decalogum & Euange-
lion de promiſſione Chriſti, copioſo ſermone, & mul-
tis uerbis, quæ non ſunt literis compræhenſa, & ſcri-
ptis mandata, tamen occaſione Cabaliſticæ profeſſio-
nis, Iudæi, excæcatiſſima & miſerrima gens, (Si mo-
do gentis nomine digni habentur) in tãtam ſuorum
Rabinorum ſeruitutem coniecti ſunt, ut quicquid i-
pſis fabularum, quamuis incredibilium, nomine Ca-
balæ, ſeu Receptionis & Traditionis a maioribus ob-
truditur, neceſſe habeant, tanq̃ cœleſtia oracula exci-
pere & adorare. Itaq̃ tanta premuntur tyrannide, ut
ſi Rabinus quiſpiam dixerit Dextrum eſſe Siniftrum,
& ſiniſtrum eſſe dextrum, non eſt in miſero uulgo,
qui contradicere audeat.

Hanc Iudaicam ſeruitutem & tyrannidem ſuſcipi-
unt hiſce temporibus in Eccleſiam Filij Dei inducen-
dam hi, quos a Traditionibus dicere poſſes Traditio

narios, aut si breuiori uocabulo delectaris, Traditores, quorum turbam antecedit nunc Asotus. Hi non contenti Scriptura diuinitus commendata & confirmata, iactant Apostolos multa tradidisse posteris sermone, quæ non minorem habeant auctoritatem, quæ scripto sunt mandata. Colligit igitur Asotus, quod Traditiones sint certissimum fidei fundamentum. Hæc Asotica sententia de Traditionibus, omnino refutanda est. Quid enim miserius, quid ærumnosius esset Ecclesia Filij Dei, quid incertius esset salute Ecclesiæ, si fundamentum fidei eius penderet ab Asoticis Traditionibus? An non hac uia conijceretur Ecclesia in extremam seruitutem ambitiosissimorum Prelatorum & supersticiosissimorum hypocritarum, qui prætextu Apostolicarum traditionum obtruderent Ecclesiæ non solum uanissimas quasque nugas, & ineptias, uerumetiam horribiles errores amplectendos? Dicendum igitur est de ratione Apostolicarum traditionum paulo copiosius, ut & sua sacræ Scripturæ auctoritas maneat, & sua ueræ Ecclesiæ libertas conseruetur.

Ac initio, ne quid ambiguitatis in nomine Traditionis relinquatur, non loquimur nunc de ea traditione, qua nobis sacra Scriptura, & quæ in ea continentur, a maioribus in manus tradita sunt. Nam hanc Traditionem affirmamus esse certam, firmam, & indubitatam. Et agimus Deo Patri Domini nostri Iesu Christi

Christi summas gratias, q̄ excitauerit Sp̄ritu sancto suo Prophetas & Apostolos, qui quæ æternæ sunt salutis, non tantum sermone uulgauerint, uerumetiam Scripto mandauerint, & ad posteros propagauerint, ut habeamus certissimum testimonium eius Doctrinæ, quam ipsi a Deo acceperunt, & Ecclesie Dei tradiderunt. Sic Moses, quæ docuit sermone, tradidit literis. Sic Euangelistæ, quæ acceperunt a Christo, tradiderunt scripto. Sic & Paulus, quod concionatus est Euangelion de Christo, tradidit monumentis epistolarum, Quæ scripta maiores nostri magna fide & diligentia conseruarunt, & nobis inuiolata tradiderunt. Hæc traditio nobis necessaria est, & omnibus modis amplectenda. De qua & Irenæus loquitur, cum recenset Symbolum Apostolorum, & Successionem Episcoporum. Nam in hoc prodest cognitio ordinariæ successionis, non ut liceat Episcopis noua dogmata aduersus sacram Scripturam fingere, sed ut habeamus ordinaria testimonia, quibus scimus hanc esse illam Scripturam, in qua contineatur uera Prophetarum & Apostolorum doctrina. Quare tantum abest, ut hanc Traditionem abijciamus, ut pro ea, tanq̄ pro aris & focis, aduersus Traditores pugnemus.

In præsentia autem loquimur de ijs Traditionibus, quas nonnulli Scriptores & alij tribuunt Apostolis, quæ tamen ab Apostolis non sunt scripto mandatæ.

In hac igitur disputatione, negari quidem nec debet nec potest, quin tam Christus multa dixerit & fecerit, quæ Apostoli nonnulla tradiderint, & instituerint, quæ ab ipsis non sunt literis compræhensa. Multa alia signa (inquit Ioannes) fecit Iesus, quæ non sunt scripta in hoc libro. Et iterum: Sunt & alia multa, quæ fecit Iesus, quæ si scribantur per singula, nec ipse, opinor, mundus caperet. Et Paulus: Scate, inquit, & tene te Traditiones, quas didicistis, siue per sermonem, siue per Epistolam nostram.

Sed duo nobis hic consideranda ueniunt. Vnum est, quæ sint illæ Christi aut Apostolorum Traditiones, quæ sermone & non scripto posteritati sunt commendatæ. Alterum est: Si constiterit eas traditiones esse Apostolicas, considerandum est, cuius sint generis aut conditionis, & quo consilio sint traditæ, uidelicet, num sint traditæ, uel ad tempus tantum, uel ad eternam tantum disciplinam: uel num sint eius conditionis, ut sine ipsarum obseruatione ueram & æternam salutem consequi non possimus.

Omnino enim, ac diligentissime cauendum est, ne nobis humanæ & ficticiæ Traditiones, pro Apostolicis obtrudantur. Videte (inquit Paulus) ne quis uos seducat, per Philosophiam & inanem deceptionem, secundum traditionem hominum. Et aliàs: Ne cito dimoueamini a mentet neque turbemini, neque per spiritum, neque per sermonem, neque per epistolam, tantum nobis

nobis profectam. Ex his Pauli dictis uides, $\phi\iota\alpha\pi\acute{\alpha}\tau\epsilon$
& Impostores, etiam dum Paulus et reliqui Apostoli
adhuc uitam in terris agerent, in id studium incubuiss
se, ut sua ipsorum somnia & figmenta Ecclesie pro A/
postolicis uenditarent. Quid igit non facerent hjs tem
poribus, quæ ab Apostolorum etate longius absunt?

Et scribit Irenæus, hæreticis solenne fuisse, cum ur
gerentur Scripturis, ad Traditiones confugere. Cum
ex Scripturis, inquit, arguuntur, in accusationem con
uertuntur ipsarum Scripturarum, quasi non recte ha
beant, neq; sint ex autoritate, & quia uarie sint dictæ,
& quia non possit ex his inueniri ueritas, ab his qui
nesciunt Traditionem &c. An non hæc prorsus con
ueniunt in Aſoticam turbam, qui manifeste dicunt,
Scripturam esse obscuram, et ad ueritatem cognoscen
dam necessarias esse traditiones?

Primum igitur omnium, Si proponitur Tradi
tio, nomine Apostolorum, summa cura consideran
dum est, num uere sit Apostolica Traditio. Vbi au
tem & quomodo hoc cognoscere licet? Num suffi
cit nobis autoritas, seu Testimonium unius & alteri
us Ecclesiastici scriptoris, Basilij, (exempli gratia) Epi
phanij, Cypriani, aut etiam Romani Pontificis, qui
scribit Traditionem illam esse Apostolicam? Decet
quidem, ut Maiores nostros suis officijs colamus. Et
Charitatis est, sicut Paulus ait, omnia credere, Sed
ne ipsi quidem Scriptores Ecclesiastici exigunt a no

bis, ut quæuis eorum dicta, citra Iudicium arripiamus. Et prudentis fidei est, sic alteri credere, ut non tentemus Dominum, & non prætermittamus nostrum officium.

Eusebius libro tertio Ecclesiasticæ historiæ de Papiâ scribit. Alia quædam (inquiens) idem Commentator (Papias) tanq̃ ex **VIVA TRADITIONE** ad se relata, & peregrinas quasdam parabolas, & doctrinas cum alijs nonnullis fabulosis adiicit, in quibus etiam millenarios quosdam annorum post resurrectionem Mortuorum futuros dicit, in quibus Regnum Christi in hac terra corporaliter consistere debeat &c.

Hic uides Eusebium, exemplo Papiæ, quem affirmat nonnulla fabulosa & peregrina, tanq̃ ex uiua Traditione ad se relata scripsisse, admonere nos, ne temere Traditionibus, quæ nobis Apostolorum & maiorum nomine proponi solent, credamus.

In Concilio Aphricano, petunt Legati Romani Pontificis, ut liceat Episcopis Romam prouocare, & proferunt Canonem Nicæni Concilij, cuius auctoritate exigunt, ut Aphricanæ Ecclesiæ subijciantur Romanæ. Sed Patres Aphricani Concilij petunt ab Ecclesia Alexandrina, & Constantinopolitana, uera exemplaria Canonum Nicæni Concilij, & depræhendunt Romanum Pontificem ambitione excitatum designasse in proferendis Canonibus Nicænis, crimen
falsi.

falsi. Quare inuehuntur in eum grauissime, & arguunt eum aperte mendacij. Vt aliqui, inquit, tanq̃ a tue sanctitatis Latere mittantur, nulla inuenimus Patrum Synodo cōstitutum. Quia illud, quod pridem per eundem coepiscopum nostrum Faustinum, tanq̃ ex parte Nicēni Concilij exinde transmisistis, in Concilijs uerioribus, quæ accipiuntur Nicæni, a sancto Cyrillo coepiscopo nostro Alexandrinæ Ecclesiæ, & a uenerabili Attico Constantinopolitano Antistite, ex Authentico missis, quæ etiam ante hoc per Innocentium Presbyterum, & Marcellum Subdiaconum, per quos ad nos ab eis directæ sunt, uenerabilis memorix Bonifacio Episcopo prædecessori uestro a nobis transmissæ sunt, In quibus tale aliquid non potuimus reperire. Executores etiam Clericos uestros quibusq̃ petentibus nolite mittere, nolite concedere, ne fumosum typhum seculi, in Ecclesiam Christi (quæ lucem simplicitatis & humilitatis diem, Deum uidere cupientibus, præfert) uideamur inducere &c.

Hæc eo recitauī, ut sciamus prudenter & caute iudicandum esse de Traditionibus, quæ Apostolorum nomine iactantur. Nam si Romani Pontifices & Legati eorum non sunt ueriticoꝝ uenerando Concilio Aphricano, cui etiam Augustinus interfuit, crimen falsi committere, & quamuis manifeste in eo crimine deprehensi erant, perstiterunt tamen (ut Acta testantur) postulata sua urgere, suspecta nobis esse de-

S

bent omnia alia, quæ de Apostolicis traditionibus, et de primatu Romanæ Ecclesiæ suo ipsorum testimonio affirmant. Sed iubet etiam Ioannes Apostolus, Spiritus probare, num ex Deo sint. Et Paulus: Omnia, inquit, probate, quod bonum est, tenete. Et si enim Aletus hæc intelligit de ijs, quæ nondum a suis Concilijs probata sunt, tamen cum in Romanis Pontificibus deprehensum sit manifestum crimen falsi, & non sit dubium, quin Concilia sæpe errauerint, summa est temeritas, traditiones et dogmata de æterna nostra salute, sine iudicio & probatione, ac sine testimonio sacrae Scripturae agnoscere. Accedit & aliud, quod admonemur, ut de Traditionibus, num uere sint Apostolicæ, cunctatè iudicemus. Aliquoties enim proponuntur nobis diuersæ de eadem re traditiones, quarum una huic, altera illi Apostolo tribuitur. Extant Traditiones de tempore obseruationis Paschæ. Et alij quidem affirmant Petrum & Paulum tradidisse, Pascha celebrandum esse die Dominico post Lunam decimam quartam. Alij autem scribunt Ioannem Apostolum, & Philippum tradidisse Pascha celebrandum esse Luna decima quarta. De coniugio Sacerdotum, aliter se (inquit Stephanus) Orientalium traditio habet Ecclesiarum, aliter huius sanctæ Romanæ Ecclesiæ.

Quæ cum ita se habeant, perspicuum est, si nobis e Scriptore quodam Traditio tantum Apostolica proponitur, eam non ideo agnoscendam esse, quod scriptor ille,

Ille, quantalibet sit sanctitate aut eruditione, affirmat, sed quia doctrina Prophetica & Apostolica, quæ sacris literis continetur, diuinitus nobis commendata et confirmata est, confestim expendendum esse, num ea Traditio conueniat, cum ijs sacris literis, quæ sunt cœlestibus testimonijs ad nos propagatæ. Nam si cum hac Scriptura pugnaverit, dubitari amplius nec potest nec debet, quin scriptor ille, aut alios fallere uoluerit, aut ab alijs falsus fuerit, & pro ueritate mendacium acceperit. Fieri enim non potest, q̃ Apostoli Spiritu sancto præditi tradiderint uerbis, pugnantia cum ijs, quæ mandauerunt scriptis.

Deinde, si certo constiterit, Traditionem esse uere ab Apostolis profectam, proxima cura erit, quo consilio, & in quem usum ac finem ab Apostolis sit instituta. Non possumus autem hoc cognoscere, nisi ex ipsa Apostolorum doctrina, & perpetuo eius doctrinæ, quæ scripto est mandata, consensu. Quare siue dubitemus, siue non dubitemus de Traditione, semper nobis ad sacram Scripturam recurrendum est, & ex ea iudicium petendum.

Sed perstringamus, exempli gratia, aliquot traditiones, & expendamus eas, iuxta sacre Scripture regulam, ut quid de ipsis sentiendum sit, cognoscamus.

Non uelci nec sanguine, nec suffocato, nec idolothyto, traditio est: & quia ex Actis Apostolicis cap. xv. manifestum est, q̃ Apostoli ipsi tradiderint hoc de-

cretum ecclesijs gentium, nō amplius de hac traditio-
ne quærendum est, num sit Apostolica, Sed quo cōsi-
lio, & q̄ fine Apostoli eam Ecclesiæ cōmendauerint.

Quæritur ergo, nū Apostoli tradiderint eam hoc
consilio, ut imponerent Ecclesiæ perpetuam legem, e
cuius operæ meritis consequerentur homines coram
Deo remissionem peccatorum? Nihil certe minus.
Hoc enim pugnat cum uniuersa reliqua doctrina A/
postolorum. Primum enim Apostoli docuerunt Re-
missionem peccatorum, e solo Christo Filio Dei, per
fidem petendam. Deinde liberarunt Euangelio suo
gentes a Iugo Legis Mosaicæ. Sicut & Paulus ipse,
qui interfuit Synodo Hierosolymitana interpretatur
hoc decretum. In libertate (inquiēs) qua Christus nos
liberauit, State, & ne rursus iugo seruitutis implice-
mini. Et iterum: Nemo uos iudicet in cibo aut potu.
Et Christus: Quod intrat (inquit) in os hominis, non
coinquinat hominem. Quare fieri non potest, q̄ A/
postoli tradiderint hoc decreto perpetuam legem, cu-
ius opera expient peccata, sed tantum præscripserint
præsenti suo seculo regulam ad tempus duraturam,
donec offendiculū inter gentes & Iudæos tolleretur.
Sic enim Paulus iterum hanc traditionem exponens,
Esca, inquit, nos non commendat Deo, neq̄ si come-
damus, aliquid nobis superest, neq̄ si non comeda-
mus, aliquid nobis deest, Sed uidete, ne quo modo sa-
cultas ista uestra offendiculo sit ijs, qui infirmi sunt.

Ac

Ac res ipsa testatur hanc traditionem fuisse inter gentes temporariam. Nam & eius sanguinis inter nos usitatus est, & qui a suffocato non abhorret, huic etiam uesci licet.

Aliud est, quod in Decreto huius Apostolicæ traditionis additur de uitanda Scortatione. Hæc enim nec est lex noua, nec Cærimonialis, Sed uetus illa moralis seu naturalis, quæ est in Decalogo promulgata. Non igitur ad tempus obseruanda traditur, sicut alia, de suffocato, Sanguine et Idolothyto, sed perpetuo custodienda mandatur.

Aliud exemplum.

De tempore celebrandi Paschatis extant Traditiones apud Ecclesiasticos Scriptores. Hi commemorant, quod Asiani, qui celebrabant Pascha decimaquarta Luna, retulerint hanc traditionem in Ioannem Euangelistam, & Apostolum: Occidentales autem, qui celebrabant Pascha die Dominico post decimam quartam Lunam, retulerint hanc traditionem in Petrum & Paulum. Fuerunt autem in ueteri Ecclesia de hac quæstione grauissimæ contentiones. Expendamus igitur hanc traditionem, Primum, Num sit Apostolica, Num Apostoli tradiderint Ecclesiæ certum tempus celebrandi Paschatis. Sed ipsa hæc diuersitas, quam Scriptores de tempore celebrandi Paschatis referunt, suspensionem iniicit, quod Apostoli nihil tale Ecclesijs tradiderint, Et Paulus dicit; Ne quis uos iudicet in parte

diei festi, aut nouilunij, aut Sabbatorum, quæ sunt umbra rerum futurarum, corpus autem Christi. Ac iterum: Dies obseruatis ac menses, & tempora et annos. Metuo de uobis, ne frustra laborauerim erga uos. Et Socrates: Erat, inquit, Apostolorum institutum, non de diebus festis sancire, sed rectam uitam & pietatem docere. Deinde ponamus Apostolos aliquid de tempore celebrandi Paschatis quibusdam Ecclesijs tradidisse, manifestum tamen est, quod non tradiderint legem necessariam, sed disciplinam liberrimam, qua Ecclesia tantisper uteretur, dum utilitati ipsius seruiret. Paulus enim dicit: Hic quidem iudicat diem ad diem conferens, ille autem idem iudicat de quouis die. Vnicuique sua mens satisfaciatur. Qui curat diem, Domino curat. Et qui non curat diem, Domino non curat. Non potest igitur uerisimile esse, quod Paulus & alij Apostoli prescripserint ulli Ecclesiae contra hanc doctrinam & libertatem certum celebrandi Paschatis tempus necessario seruandum. Et Victor Romanus Episcopus grauiter a Maioribus repræhensus est, quod suscepisset eos, qui decima quarta Luna Pascha celebrabant, ex Ecclesia abijciendos. Quare siue Apostoli tradiderint, siue non tradiderint obseruationem festi Paschatis, manifestum est, quod hac traditione non uoluerint suam Ecclesiae libertatem auferre, & cum ijs, quæ scriptis mandarunt, pugnare.

Aliud exemplum.

Basiliius de Spiritu sancto scribens, Dogmata, inquit,

quit, quæ in Ecclesia seruantur & prædicantur, partim ex conscripta doctrina habemus, partim ex Apostolorum traditione ad nos delata in mysterio recepimus. Quæ utraq; eandem ad pietatem uim habent, & nemo his contradicit, qui uel saltem modicam Ecclesiasticarum legum experientiam habet. Et iterum: Apostolicum arbitror esse, etiam in non scriptis traditionibus perseverare.

Recenset autem has fere, quæ sequuntur, traditiones sine scripto acceptas.

- i. Figura crucis signare eos, qui in nomen Domini nostri Iesu Christi spem habent.
- ii. Ad orientem conuerti, dum oramus.
- iii. Inuocationis uerba, dum ostenditur panis Eucharistiæ, & poculum benedictionis.
- iiii. Benedicere aquam baptismatis, & oleum unctionis, & eum, qui baptisatur.
- v. Oleum illinere.
- vi. Ter immergere hominem in baptismo.
- vii. Renunciare Satanae & angelis eius in baptismo.
- viii. Erectum perficere preces in una Sabbati.
- ix. Genua flectere & rursus erigere.

Hæ sunt fere traditiones, quas Basilius nobis tanquam Apostolicas proponit. Consideremus igitur, quid de ipsis sit sentiendum.

Et si aut Basilius uir est in oculis nostris Magnus, quem & agnoscimus & reueremur, tam doctrina quæ

pietate insignem, & agimus Deo gratias, q̄ excitauerit hunc, per quem multa & magna beneficia in Ecclesiam suam conferret, ac dolemus q̄ necessitas cogat nos ab ipsius sententia, hac in parte recedere, tamen non debet nobis esse fraudi, q̄ in re seria, & ad salutē nostram pertinenti, malumus diuinam, q̄ humanam auctoritatem sequi. Ac nos quidem honorificentie tanti uiri libenter parcimus, sicut & hactenus hanc eius sententiam de Apostolicis traditionibus dissimulare, & silentio potius obruere, q̄ exagitare uoluimus. Sed quid faciamus? Aduersarij nostri, propugnatores Pontificie superstitionis et impietatis hunc Basilij locum ita proferre solent, ut uideantur sibi auctoritate eius triumphare. Quanq̄ autem Asotus obijcit nobis alicubi Chamum parentis sui derisorem, tamen re ipsa ostendam, Asotum & Collegas eius multo impudentiores & sceleratiores esse Chamo. Hic enim, etsi non tegebat nuda uerenda Senis Nohæ, non tamen ipse denudauerat, nec contendebat ea esse pulcherrimam & uenustissimam corporis partem, sed potius, quia sentiebat esse turpitudinem, derisit. Illi autem imundi porci, non solum ipsi denudant uerenda Basilij, uiri de Ecclesia optime meriti, uerum etiam contendunt ea esse honestissimum membrum corporis eius. Iubemur honorare parentes, sed si quis filiorum tam insanus esset, ut occultam parentis scabiem, non solum omnibus conspiciendam obtruderet, uerum etiam

etiam conuinceretur persuadere alios, ut haberent eam pro summa puritate, an non honeste facerent alij, ut impudentem istius insaniam, seruato, quantum licet, honore parenti debito, compescerent?

Etenim negari non potest, quin quod Basilii dixit, Traditiones illas, quas paulo ante commemorauimus, & $\chi\alpha\phi\alpha$, ab Apostolis esse acceptas, & eandem habere uim ad pietatem, quam habent ea, quæ scripta sunt, referendum sit in catalogum eorum dictorum, quæ Patribus ignosci potius, quæ probari debent. Notum igitur officij est, ut ista dissimulemus & tegamus. Quin potius, si pergitur actiones Basilij diligenter intueri, sese ipse regit, & quod incogitanti forsitan excidit, haud obscure aliàs emendat.

Oportet, inquit, omne uerbum aut rem confirmare testimonio sacrae Scripturae, ad certitudinem quidem, & perfectionem bonorum, ad confusionem autem malorum.

Et iterum: In quacunque re, unusquisque se indigum senserit, si in illis (scripturis) conuersetur, uelut ex communi medicamentaria officina, medicamentum ægri tudini commodum reperit.

Audis, quanti sacram Scripturam faciat Basilii? Ait, omne uerbum testimonio sacrae Scripturae firmandum esse. Vult igitur, ut etiam Traditiones, quæ nomine Apostolorum circumferuntur, ad sacram Scripturam exigantur.

Et iterum ait: Scripturam esse commune phar-
macopion aduersus omnem indigentiam. Sed & alias
Vetus ac Nouum Testamentum uocat, Thesaurum
Ecclesiæ. Qui tam præclare sentit de doctrina scripto
Veteris & Noui Testamenti compræhensa, num exi-
stimas eum, si serio admonitus fuisset, traditiones il-
las pædagogicas & pueriles, quæ nullo scripto conti-
nentur, æquaturum aut cum autoritate sacrae Scriptu-
ræ, aut cum Sacramentis Christi in Scriptura tradi-
tis? Quare exhibita reuerentia, quam tanto uiro debe-
mus, uertam me ad Afotos & Chamitas istos, qui au-
toritate Basilij aduersus uere piam doctrinam abutun-
tur. Res mihi erit non cum Basilio, sed cum illis, qui
ne admoneri quidem uolunt, tantum abest, ut admo-
niti errores suos emendent.

Quid enim uobis uultis? Obtruditis nobis tradi-
tiones quasdam, Apostolorum nomine, et affirmatis,
q̃ eandem ad pietatem uim habeant, quam habent ea
quæ scripta sunt. Sumamus igitur nonnullas earum
in manus, & consideremus, primum, num uerisimile
esse queat, q̃ Apostoli eas Ecclesijs obseruandas com-
mendauerint.

Vna est, Figura crucis signare eos, qui credunt in
Christum. Etsi per se hoc non est impium, quæso ta-
men, quid facit uel ad honestam disciplinam, uel ad
ueram pietatem? Apostolus ait: Postq̃ cognouistis
Deum, quin potius cogniti estis a Deo, quomodo cō-
uertimini

terrimini denuo ad infirma & egena elementa, quibus iterum ab integro seruire uultis? Qui auditores suos hortatur, ne seruiant infirmis & egenis elementis, putas ne eum tradidisse, ut crucibus manu effictis, sese inuicem signarent?

In Ecclesiastica historia dicit Socrates, quod supra commemorauimus, Institutum Apostolorum fuisse, non sancire dies festos, sed docere rectam uitam, & ueram pietatem. Qui non fuerunt solliciti de tradendis diebus festis, an existimas eos sollicitos fuisse, de formandis manu crucibus?

At enim Satan aliquoties talibus crucibus fugatus est. Scio hoc de Iuliano, & alijs commemorari, sed scimus etiam Satanam esse mendacem & impostorem, qui idcirco fingat se talibus crucibus fugari, ut superstitionem confirmet & Magiam doceat. Vna enim tantum cruce fugatur Satan, nimirum, cruce Domini nostri Iesu Christi, eaque non digitis in aere aut corpore efficta, ac ne illa quidem lignea, in qua Christus pependit, sed ipsa Passione in cruce peracta, & a nobis per fidem suscepta. Quare non est dubium, quin Apostoli longe occupationes fuerint in explicanda Passione Christi, quae ueram nobis salutem attulit, quam ut uacauerit illud de cruce digitis formanda Ecclesijs tradere, quae res per se ad ueram pietatem nihil magis facit, quam si manibus in aere circum describeris. Dionysius affirmat hunc morem

signandi baptifatos cruce, idcirco ufurpatum, ut homines admonerentur ad ferendam crucem. Chriftus autem docuit hoc predicatione uerbi fui, non fignaculis digitorum. Qui non accipit (inquiens) crucem fuam, & fequitur me, non eft me dignus. Idem docuit etiam Apoftolus uerbo: Qui pie uolūt uiuere in Chrifto, perfecutionem patientur. Et: Per multas tribulationes oportet nos ingredi in Regnum Dei. Quare, cum Apoftoli rem ipsam claris & perfpicuis uerbis Ecclefiae tradiderint, non eft uerifimile, q̄ poſtea in hanc claram lucem induxerint tenebras umbrarum.

Deinde, concedamus ſane, q̄ Apoftoli tradiderint talem crucis effictionē, num dicemus igitur, hanc traditionem idem robur ad pietatem habere, quod habet uel Baptiſmus, uel Coena Dominica, quae nobis ſcripto ſunt commendata? Certe nemo recte de uera Apoftolorum doctrina admonitus, hoc affirmare poteſt. Quare, etiam ſi haec eſſet manifeſta traditio Apoftolorum, tamen e ſcripta eorum doctrina iudicandum eſt de ea, q̄ non ſit neceſſaria obſeruatio, nec magica conſecratio, ſed tantum paedagogica, ea q̄ ſiſtenter uſurpatio.

Alia traditio eſt: Ad orientem in preceſſione conuerſi. Itane putas Apoftolos ſollicitos fuiſſe, ad quam partem mundi faciem noſtram in preceſſione uertamus, & non potius ut in Spiritu & Veritate preceſſamus? Iudeis quondam, qui adhuc ſub elemētis mundi erant,

dierant, præscriptum fuit, ut in exilium eiectione, uerterent in precatione faciem suam aduersus Hierusalem. Hoc erat tempus noctis & umbrarum. Nunc post, quæ nox præterijt, & corpus absolutum est, Apostoli ne diei & ueritatis præcones, nouas tenebras & umbras inducerent? Sed demus etiam hanc traditionem esse Apostolicam: quid? Habebit ne ad pietatem eandem uirtutem, quam habet illud, quod scripto mandatum est: Oportet Patrem in Spiritu & Veritate adorari? Quid? Peccabit ne aduersus Deum, qui in precatione sua uerteret sese potius ad Meridiem, aut Septentrionem, quæ ad Orientem? Certe si esset traditio Apostolica, quæ eandem haberet uim ad pietatem, cum istis, quæ sacra Scriptura mandat, fieri non posset, quin esset peccati reus, si te aliò in precibus tuis, quæ ad orientem uerteres. Non damno publicum morem ædificandi templa, fronte ad orientem conuersa. Habet enim suas commoditates. Sed damnanda est merito illorum hominum impudentia, qui audent contendere, has liberrimas rerum obseruationes, esse sacrosanctas & inuiolatas Apostolorum traditiones.

Est & alia Traditio, Ter immergere hominem in baptismo.

De hac re extat etiam Canon, inter eos, qui Apostolorum nomine circumferuntur.

Si quis Presbyter aut Episcopus non trina immersione unius mysterij, sed semel mergat in baptismo,

quod dari a quibusdā dicit in morte Dñi, deponatur.

Mirabor, si serio cogitare potes, hanc traditionem ab Apostolis ipsis profectā esse. Baptisantur uno die Pentecostes ter mille homines. Si ergo Apostoli necesse habuerunt, iuxta suam ipsorum traditionē, singulos ter immergere, num existimas uno omnes die baptisari potuisse? Sed fortassis hæc est causa, quia dies tum longiores fuerūt, q̄ circa brumam. Paulus ad Timotheum & Titum scribens, commemorat dotes, quibus is, qui Episcopatu dignus est, ornatus esse debet. Non præfractus, inquiens, non iracundus, nō uinuosus, non percussor, non turpiter lucro deditus, sed hospitalis, bonarū rerum studiosus, & quæ sequuntur. Quod si is Episcopus, qui tñ semel eum, qui baptisatur, mergit, meretur ab Episcopatu deijci, an nō debuisset Paulus in hoc uirtutum catalogo addere: Mergens eum, qui baptisatur, non semel tantum, sed ter? Iam, si hoc est Apostolicum decretum, cur posterī mutarūt? An nō Apostolica decreta ἡ ἡσαυα eandē habent uim, ut uos asseritis, cū ἡς, quæ sunt ἡ ἡσαυα, ideoq̄ debent esse inuiolata? Sic Gregorium scripsisse testatur Thomas: Repræhensibile esse nullateus potest, infantem in baptismo uel tertio uel semel immergere. Et quidem addit decretum Concilij Toletani, in quo ita scribitur: Propter uitandum schismatis scandalum, uel heretici dogmatis usum, simplā teneamus baptismi immersionem. Sed si, Ter immergere, est Apostolica traditio,

ditio, repræhendatur aut damnetur schisma seu hæreticum dogma, prædicatione potius uerbi Dei, quam mutatione traditionis Apostolicæ, quæ cum Christus dixit: Qui uos audit, me audit, debet esse sacrosancta.

Agite dum autem, sit sane certum, hæc esse Apostolicam traditionem nõ scriptam, num parem habebit uim ad pietatem, cum ijs quæ scripto sunt mandata? Baptismus ipse diligenter est nobis in Scriptura commendatus. Num ergo tatum peccabit is, qui in baptismo hominem non ter immergit, quatum ille, qui hominem, baptismum legitime petentem, omnino baptizare recusat? At hoc necessario sequetur, si traditiones non scriptæ, eandem habent uim ad pietatem, quam habent ea, quæ scripto sunt mandata. Quis autem hoc diligenter admonitus sentiat? Quare hæc de trina immersione traditio, aut non est Apostolica, aut si est, pertinet tantum ad pædagogiam, quæ sit liberrimæ observationis, & quauis opportunitate mutabilis.

Sed de traditionibus, quas Basilius commemorat, in præsentia satis dictum sit. Nam ex his, quas explicuimus, facile est de reliquis iudicare.

Percurramus autem unam & alteram traditionem, etiam ex Epiphanio. Oportet, inquit Epiphanius, et traditione uti. Non enim omnia a diuina Scriptura accipi possunt.

Tradiderunt ergo (inquit) S. Dei Apostoli, P. cõm esse post decretã uirginitatẽ ad nuptias cõuertì. Et ut

uerisimile faciat, hanc esse Apostolicam traditionem; allegat similem doctrinam ex Paulo de Viduis: Iuniores uiduas, inquit Paulus, reijce. Cum enim lasciuire coeperint aduersus Christum, nubere uolunt, habentes condemnationem, quod primam fidem reiecerint. Expendamus igitur, num hec traditio sit Apostolica. Affirmat quidem Epiphanius eam esse Apostolicam, & iudico eum tam bonum, tam pium uirum, ut hac asseueratione non uoluerit Ecclesiam Domini scienter fallere: Sed cum non fuerit admodum uicinus temporibus Apostolorum, cogito, multa ad eum publica, sed incerta fama, nomine Apostolorum, relata esse, quæ fortassis alij de Apostolis, ut essent plausibilia, confinxerunt. Et scribit Eusebius de Clemente, quod significauerit quædam a Presbyteris, id est, a Successoribus Apostolorum, uoce sola sibi tradita esse. Quod ergo Presbyteri, hoc est, ut Eusebius ipse interpretatur, Successores Apostolorum tradiderunt, fieri potest, ut pro ipsorum Apostolorum traditione uulgatum fuerit. Quare uideamus nunc, an traditio ista ab Epiphanio recitata, sit Apostolici Spiritus. Primum, non est certum, quod temporibus Apostolorum fuerit tale genus uouendæ aut definiendæ, ut Epiphanius loquitur, uirginitatis, quale est usitatum apud Monachos. Nam quod Paulus de Viduis scribit, non loquitur de Nonnabus, sed de mulieribus, quæ orbatæ uiris, tradebant sese in ministerium pauperum Ecclesiæ,

siæ, id quod ea tantum fide & promissione, qua solent accipere se in ministeria dominarum tradere. Nec, cum dicit, eas reijcere primam fidem, intelligit monasticum genus uouendi, cum nondum tale uotum fuerit, Sed intelligit fidem in Christum, quam in baptismo dederant. Hæ enim lasciuæ uiduæ, de quibus Paulus scribit, postquam saginatae essent facultatibus Ecclesiæ, & metuerent, ne si nubarent, inferiori loco, quam antea, inter Christianos haberentur, maluerunt a Christianismo prorsus ad Ethnicismum deficere, quam inter Christianos, contemptiores esse. Hoc significat Paulus, cum dicit eas lasciuisse aduersus Christum, & conuersas esse ad Satanam. Sed de hoc Pauli loco aliis copiosius. Cum igitur non sit certum, quod tale genus uouende Virginitatis aut Viduitatis fuerit temporibus Apostolorum usitatum, quale nunc est Monasticum, non potest etiam certum esse, quod hæc traditio de decreta Virginitate sit uere Apostolica.

Deinde Apostolorum officium fuit, non imponere nouam legem Ecclesiæ, sed potius liberare eam a iugo ueteris legis. Quid tentatis, inquit Petrus, Deum, ut imponatur iugum super ceruicem discipulorum? Et Paulus: In libertate, qua Christus nos liberauit, stete. Non fuit quidem Apostolici officij, ut eximerent Ecclesiam ab obedientia legis naturalis: Hanc enim obedientiam diligenter urserunt. Sed hoc magna cura, quantum in ipsis fuit, prouiderunt, ne ex rebus per

se liberis, & in libertatem per Euangelion restitutis, nouę fierent leges, & noui conscientiarum laquei. Ne quis uos iudicet, inquit Paulus, in cibo aut potu. Et mox: Si mortui estis cum Christo ab elementis mundi, quid quasi uiuentes in mundo decretis tenemini, Ne tetigeris, ne gustaris &c.

Virginitatem autem seruare, & coelibem uitam ducere, res est per se libera. Quare tantum ab Apostoli docuerint, Virginitatem ad cultum & gloriam Dei uouendam, & sibi ipsi necessitatem seruandę uirginitatis, lege uoti, imponendam, ut potius uniuersam Ecclesiam ab hoc instituto doctrina sua deterruerint, & libertatem seruandam censuerint. Quod si quę uirgo temere, contra ipsorum doctrinam, coniecisset se uoto suo, in hos laqueos conscientię, putas ne detinuissent eam in his nolentem, in uitam, & conditione sua ad coniugium magis, quā ad coelibatum idoneam? Certe quantum intelligi potest e dicto Christi: Non omnes capiunt uerbum hoc. Et e dictis Pauli: Melius est nubere, quā uri. Et: Vnusquisque proprium donum habet ex Deo, alius quidem sic, alius autem sic, non solum nō detinuissent uirginem in illis laqueis, uerum etiam hortati eam essent ad suscipiendum coniugium. An non enim Vouere uirginitatem humani tantum est arbitrij, non diuini pręcepti? Coniugium autem seruare, pręcepti est diuini. Coniugatis, inquit Paulus, pręcipio, non ego, sed Dominus, Vxor a uiro nō separetur,

separetur, & maritus uxorem non dimittat. Cum igitur Apostoli audiuerint a Christo de Phariseis: Cur uos transgredimini præceptum Dei, propter Traditionem uestram? certe nunquam in animum induxissent, ut propter humanum uotum, prohibuissent coniugium diuinitus ordinatum, aut dissoluissent iam contractum. De qua re, si libet quorundam Ecclesiasticorum Scriptorum sententiam audire, non grauibimur eam recitare.

Epiphanius, in hoc ipso capite, quo commemorat hanc traditionem, sic addit: Melius est unum peccatum habere quàm plura. Melius est lapsus a cursu, palam sibi uxorem accipere secundum legem, & a uirginitate multo tempore poenitentiam agere, & sic rursus ad Ecclesiam induci, ueluti qui mala operatus est, ueluti lapsus & fractus, & obligatione opus habentem, & non quotidie occultis iaculis sauciari ab improbitate, quæ ipsi a Diabolo infertur &c. Hic iterum manifeste quidem affirmat Epiphanius, quod peccet, qui post decretam Virginitatem ad nuptias adspirat, non tamen sentit tantum esse robur decreti aut uoti, ut si quis coniugium ineat, dissoluendum sit. Sed aperte dicit: Melius esse uxorem ducere, & in Ecclesia poenitentiam agere, quàm peccatum peccato cumulare, hoc est, fornicationi operam dare, & ex Ecclesia excidere.

In Concilio Ancyrano ita legitur: Professi Virginitatem qui sunt, si hanc promittentes irritam faciunt,

inter digamos censeantur. Digamia autem, qualem illis temporibus intelligebant, uidelicet, cum quis post prioris coniugis mortem, duxisset alteram, non iudicabatur quidem ex omni parte commendabilis, non tamen damnabatur. Quare, cum hoc concilium censet eos, qui professam Virginitatem coniugio uiolant, inter digamos habendos, etsi non laudat horum factum, tamen non audet damnare, & uel ipsorum coniugia dissoluere, uel ipsos ex Ecclesia proscribere.

Cyprianus: Si se, inquit, cum fide Christo dedicauerunt, pudice & caste sine ulla fabula perseuerent, ita fortes & stabiles præmium Virginitatis expectent. Si autem perseuerare **NOLVNT**, uel non **POS**SVNT, melius est, ut nubant, q̃p̃ ut in ignem delictijs suis cadant.

Augustinus: Quidam, inquit, nubentes post uotum, asserunt adulteros esse, ego autem dico uobis, quòd grauiter peccant, qui tales diuidunt.

Et iterum: Qui dicunt talium nuptias, non esse nuptias, non mihi uidentur satis acute ac diligenter considerare, quid dicant &c. Ac mox: Fit autem per hanc minus consideratam opinionem, qua putant lapsarum a sancto proposito foeminarum, si nupserint, nò esse coniugia, non paruum malum, ut a maritis separarentur uxores, quasi adulteræ sint non uxores &c.

Ex hac Patrum sententia, et ex alijs rationibus, quas supra commemorauimus apparet, q̃p̃ hæc traditio, quam

quam ex Epiphanio proposuimus, aut non sit Apostolica, aut si est Apostolica, per peccatum non sit intelligendum tale peccatum, quod natura sua coniiciat hominem in æternam damnationē, & propter quod dissoluendum sit coniugium eorum, qui post decretam uirginitatem contraxerunt, Sed pro nota inconstantia, quæ etsi honesto homini non est omnino decora, tamen non est abiectio & damnatione digna, & quæ etiam ipsa nonnunquam est honesta consilij mutatio, si iuste & piæ rationes ita ferant.

Epiphanius recitat etiam aliam Traditionem, tanquam ab Apostolis datā, quod Quarta & Prosabbato ieiunandum sit, Et quod in sex diebus Pasche nihil accipiendum sit præter panem, salem & aquam &c. Quæso autem te, quis uere peritus Apostolicę doctrine, posset hanc traditionem pro Apostolica agnoscere? Fieri quidem potuit, quod Apostoli ipsi aliquoties his diebus ieiunaauerint, & in diebus Pasche, nihil præter panem, salem, et aquam acceperint, Sed quod hoc suum exemplum, tanquam firmum decretum Ecclesię imitandum tradiderint, et mandauerint, hoc demum certis rationibus demonstrari non potest. Apostolorum enim doctrina est, quod non uno tantum & altero die, sed perpetuo ducenda sit sobria uita. Non in comestationibus, inquit Paulus, & ebrietatibus. Eorum etiam doctrina est: Mundis omnia munda. Quomodo igitur præscripsissent Ecclesię, certos dies ieiuniorum, & certum genus cibi?

Et quod Epiphanius de Ieiunio Quartæ & Proſabbati affirmat, hoc Auguſtinus aperte negat. Ego, inquiens, in Euangelicis & Apoſtolicis literis, totoq; inſtrumento, quod appellant Teſtamentum nouum, animo id reuoluens, uideo præceptum eſſe Ieiunium. Quibus autem diebus non oporteat ieiunare, & quibus oporteat, præcepto Domini uel Apoſtolorum non inuenio definitum &c. Quare fieri quidem potuit, q̃ hæ conſuetudines paulatim apud Apoſtolicos Succeſſores, pro externa & libera diſciplina inoleuerint, ſed non eſt lentiendum, q̃ Apoſtoli ipſi has, tanquã leges Eccleſiæ neceſſario ſeruandas, impoſuerint.

Sunt & aliæ Traditiones apud Epiphanium, De annis Lazari, quot annorum fuerit, cum eſt ſuſcitus, quot poſtea annos uixerit. De genere Eliæ, & de alijs. Sed non libet has minutias perſequi, præſertim cum aut nihil, aut minimum momenti ad ueram pietatem afferant. Expendamus & eam Traditionem quam Cyprianus de Mixtura uini cum aqua in calice Dominico ſcribit. Hanc tanti faciunt Aſotici, ut eam etiam inter ſuos Canones retulerint. Scribit autem Cyprianus, Aquam eſſe in Dominico calice miſcendam, ex ipſius Chriſti præcepto & traditione. Reueremur quidem huius ſanctiſſimi Martyris autoritatem, & amamus eum ex animo, Sed hoc non eſt ferendum, quod Aſotici abutantur autoritate eius ad ſtabili-

endas

endas suas partim ineptias, partim superstitiosas & impias traditiones. Dissimulari enim non potest, quod hic martyr fuerit aliquoties in asserendis suis opinionibus, paulo acrior & uehementior. Id quod testificatur exemplum de Baptismo hæreticorum. Sed quia diuersum sentientes, nec ignibus, nec Satanæ tradidit, ignoscendum ei erit, quantum salua pietate fieri potest. De Aſoticis autem longe aliter sentiendum est. Hi enim sua dogmata, & suas traditiones ita asserunt, & tuentur, ut qui diuersum docuerit, anathemate deuouetur, hoc est, igni & aqua interdicator, & Satanæ tradatur. Itaque quod in Cypriano est tolerabile, hoc in Aſoticis est abominabile.

Sed audiamus quam traditionis seu mixturæ suæ rationem asserat Cyprianus. Si uinum (inquit) tantum quis offerat, Sanguis Christi incipit esse sine nobis. Si uero aqua sit sola, plebs incipit esse sine Christo. Habes uerba Cypriani. Etsi autem sentimus & ipsi, non esse aqua tantum in Coena Dominica utendum, propterea quod manifestum sit, Christum uinum esse uino, nec existimamus per se perniciosum esse, uinum aqua parumper diluere, ac fortassis ipse quoque Christus, aut administri Coenæ, diluerunt, promovere, uinum aqua. Sed negamus hanc traditionem uel a Christo ipso datam, uel obseruatu necessariam esse. Multo minus iudicamus hanc rationem, quam asserit Cyprianus, esse probabilem. Quid

enim? Num Christus in Passione sua colligauit sibi Ecclesiam suam tam fragili uinculo, ut si forte minister Ecclesie utatur in Coena uino tantum, statim Christus incipiat esse sine Ecclesia, & non habeat amplius Ecclesiam? Aut si quis utatur tantum aqua, tum protinus Ecclesia priuetur suo Christo? At Paulus dicit: Mihi persuasum habeo, quod neque mors, neque uita, neque angeli, neque principatus, neque potestates, neque instantia, neque futura, neque altitudo, neque profunditas, neque ulla alia creatura, poterit nos separare a dilectione Dei, quae est in Christo Iesu Domino nostro. Et Christus ipse ait: Nemo potest oues meas rapere de manu mea. Quid ergo de illis uerbis aliud iudicari posset, quam quod incogitanti exciderint? Sed haec potius dicta esse uolumus aduersus Alogicos, seueros suarum traditionum exactores, quam aduersus Cyprianum. Libenter enim uerba eius sic interpretamur, quod cum dicit, si quis uinum tantum offerat, sanguis Christi incipit esse sine nobis, uoluerit dicere, Solum uinum non significare Ecclesiam esse cum sanguine Christi coniunctam, sicut significaret, si ei aqua admisceretur. Et tamen ne hic quidem sensus tanti momenti est, ut cogat uinum necessario miscendum aqua. Tametsi enim coniunctio sanguinis Christi & Ecclesie eius non significetur per uinum mixtum aqua, tamen Christus ipsa Coenae suae institutione & commendatione, manifeste significauit se coniungere nos ipsi, & nos ipsi coniungi, quod faciat

faciat nos corporis & sanguinis sui participes. Et alio qui etiam apud Esaiam male audit mixtura uini cum aqua. Exprobrat enim Propheta Ecclesiæ suæ impoturas et rerum corruptionem. Argentum, inquit, tuum uersum est in scoriâ. Et uinum tuum mixtum est aqua. Sed de hac traditione hæcenus.

Enumerat & Augustinus alicubi aliq̃t festos dies, & affirmat eos ab Apostolis traditos, Sed primum, hoc non ostendit firmis argumentis. Teneamus igit̃, quod ipse scribit, nō hoc ideo uerè putandū, q̃ ipse ita senserit, sed tum demum accipiendum, cum id uel per Canonicos autores, uel probabili ratione uerum esse docuerit. Deinde manifestum est, q̃ Paulus scribit: Nemo uos iudicet in parte diei festi. Non est autem uerisimile, q̃ alij Apostoli aliud ac diuersum docuerint. Postremo testificatur alij Scriptores, q̃ non fuerit institutum Apostolorum, leges de diebus festis condere, sed ueram pietatem docere. Quare aut hæc traditio non est Apostolica, aut si est, non est data in perpetuam legem, & singularem cultum Dei, sed tantum ad externam, eamq̃ liberam disciplinam, quæ tantisper obseruari possit, dum exercitio pietatis utilis esset, mutari autem possit, cum inciperet pietati magis obesse, quàm prodesse.

Quæ cum de Traditionibus ita se habeant, manifestum est, q̃ cum Aſotici dicunt, Veritatem Euangelij non tantum in Scriptura sacra, uerum etiam in tra-

ditionibus sine scripto contineri, Et sacram Scripturam per traditiones interpretandam, adeoque Traditiones certissimum fidei fundamentum esse, Satani meditetur primum quidem abolitionem, aut saltem extremum contemptum sacrae Scripturae, deinde aeternam Ecclesiae internecionem. Cogitat enim Ecclesiam a certissimis ad incertissima: a coelestibus, ad elementa huius mundi: a diuinis ad humana: denique ab oraculis Spiritus sancti, ad somnia & delyria prophanae carnis, abducere. Ne istud Deus clementissimus sinat, Ecclesiam sanguine Filij Dei redemptam, & electam eius Sponsam, ac Scripturam coelestibus testimonijs confirmatam, & Ecclesiae summi thesauri loco diuinitus commendatam, in tantum periculum venire, ut illa quidem, fundamenta aeternae suae salutis ex incertissimis hominum do-

gmatibus petat, haec autem uariisissimis Ascetorum somnijs subijciatur.

DE CA

De Catholica Ecclesia.

ON est obscurum, q̄ Spiritus sanctus ornet Catholicam Ecclesiam maximis laudibus, & collocet eam in tam firma Petra, ut ad

uersus eam, ne portæ quidem inferi queant præuallere. In Esaia de Catholica Ecclesia dicit Dominus: Nunquid obliuisci potest mulier infantem suum, ut non misereatur filio uteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui. Ecce in manibus meis descripsi te, muri tui coram oculis meis semper. Et iterum: Gens & regnum, quod non seruiert tibi, peribit, & Gentes (quæ te persequuntur) solitudine uastabuntur. Ac mox: Non occidet ultra sol tuus, & luna tua non minuetur, quia erit tibi Dominus in lucem sempiternam, & complebuntur dies luctus tui. Cum igitur tam præclara & gloriosa de Catholica Ecclesia dicantur, non est mirum, q̄ quiuis hominum coetus hoc sibi nomen summa contentione uendicare studeat. Sed ueritas eius rei non tam late patet, q̄ nominis usurpatio. Non sunt ignotæ Pseudoprophetarum gloriations aduersus ueros Prophetas. Et non est inusitatum, q̄ Angelus Satanæ transfiguret se in angelum lucis. Ac inter mulierculas solenne est, ut impudicæ uendicent sibi maxime omnium nomen honestarum matronarum. Quare dicendum nobis erit de

Catholica Ecclesia, ne cui Afotus iactantia huius nominis, quod est in ore tam ipsius, q̄ omnium Pontificiorum Prælatorum frequentissimum, imponat.

Ac si quidem nomen ipsum tam Ecclesię, q̄ Catholicę consideraueris, non est eruditis ignotum, q̄ latissime pateat. Psalmus meminit Ecclesię, hoc est, Congregationis malignantium, & odit eam. In Actis Apostolicis, scriba uocat cœtum suorum Ethnicorum Ecclesiam. Catholicum autem significat Vniuersale. Et quia in cœtu humani generis, iam inde a condito orbe, nihil est magis catholicum, nihil uniuersalius & generalius, q̄ peccare hypocrisis, & idolomanię studeo, rapere, furari, occidere, inuidere, adulterium committere, imposturis operam dare, & alia scelera delinquere, idcirco si quis hypocrita, aut idolatra, aut raptor, aut homicida, aut adulter, aut impostor, se in impietate & scelere suo sectari Ecclesiam Catholicam profiteretur, scelerate quidem faceret, nō autem falso loqueretur. Quod si hoc significato Afotus & sodalium eius iactauerint se esse membra Ecclesię Catholicę, etsi de sorte eorum dolemus, tamen nemo hominū, credo, impediet, quo minus sic Catholici uocentur.

Quibus autē temporibus Arius, summa Christianismi calamitas, coepit uirus suū in ueram Ecclesiam Domini euomere, obtinuit usus, & publicę leges potestea confirmarunt, ut Catholici dicerentur, qui uniuersalem doctrinam Prophetarum & Apostolorum de

DE CATHOLICA ECCLESIA. 173

de uera & eterna diuinitate Christi Filij Dei sequebatur: hæretici uero, qui Arianam impietatem, aut aliam doctrinam, pugnantem cum Prophetica & Apostolica, profitebantur. Itaque si hoc usu de Catholica Ecclesia loquendum est, nihil minus, quàm Catholici cognomē in Asotum & sodalicium eius competit. Etsi enim uidentur sibi egregie de eterna diuinitate Christi sentire, tamen quia transferunt officium, quod solus habet Christus, uerus Deus et homo, in humana opera, idcirco aut habent Ethnicas de diuinitate cogitationes, aut aliud uerbis profitentur, aliud in latebris cordis sentiunt, et sequuntur multas alias impietates, quæ manifeste cum uera doctrina Prophetarum & Apostolorum pugnant. Quare, cum nos, diuina clementia, eam teneamus de Christo, & diuinitate ac officio eius, ac de omnibus reliquis articulis ueræ nostræ Religionis sententiam, quam nobis tradit Prophetica & Apostolica doctrina, & quam tenuit semper uniuersa uere piorum Ecclesia, iam inde ab initio totius orbis, nomen Catholicæ Ecclesiæ, illis quidem optimo iure adimimus, nobis autem recte uendicamus. Sed hæc ita se habeant. Nos nunc nomine Catholicæ Ecclesie intelligimus, eum hominum cœtum, qui uere credit in Christum, Patriarchis olim promissum, per Prophetas adnunciatum, & per Apostolos in uniuerso mundo prædicatum ac diuulgatum. Sic definit Paulus Catholicam, hoc est, Vniuersalem Ecclesiam. Nō

me, inquit, pudet Euangelij Christi. Potentia siquidem Dei est, ad salutem OMNI credenti, Iudæo primum, simul & Græco. Et iterum: Si confessus fueris ore tuo Dominum Iesum, & credideris in corde tuo, q̄ Deus illum excitauit a mortuis, saluus eris. Corde enim creditur ad iusticiam, ore autem fit confessio ad salutem. Dicit enim Scriptura: Omnis qui fidit illi, non pudebit. Non enim est distinctio uel Iudæi uel Græci. Ac rursus: Qui ex fide sunt, hi sunt filij Abrahamæ, & benedicuntur cum fidei Abraham:

Ac fatemur quidem, q̄ præcipue in publica pace & tranquillitate multi impij hypocritæ, & impenitentes, qui uerbis tm̄ Christum & Euangelion eius confitentur, corde aut̄ alieni sunt a Christo, non tm̄ admisceantur uerg Catholice Ecclesie, sed etiam tãta sint hypocrisis, tanta potentia, et autoritate, ut fiant externi gubernatores Ecclesie, ac uideantur in uero populo Dei, qui est uere Catholica Ecclesia, lōge omnium primi.

Sed hoc utcunq̄ se habeat, certe firmum, fixumq̄ manet, q̄ qui non uere credit in Christum, non sit uerum ueræ Catholice Ecclesie membrum, nec uere fruatur eius Ecclesie beneficijs, ac prerogatiuis coram Deo, etiamsi uideatur summus in Ecclesia Monarcha.

Agite dum ergo, conferamus inter se Ecclesiam uere Catholicā, sicut paulo ante eam exposuimus, & Ecclesiam Aſoticam, ut altera ab altera discerni queat, & ut cognoscamus, q̄ apte, q̄ recte Aſotus & Prelati eius de

de Catholica Ecclesia glorientur, & quàm iuste sibi ea, quæ sunt uere Catholicæ Ecclesiæ, adscribant.

Catholica enim Ecclesia, ea uidelicet, de qua nunc nobis est sermo, uera & in æternum beata, constat ex gratuita & clemētī electione Domini Dei nostri per unigenitum Filium eius Iesum Christum, in Spiritu sancto. Non uos (inquit Christus) me elegistis, sed ego uos elegi, ut eatis, & fructū afferatis. Et: Nemo potest ad me uenire, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum. Accursum: Nemo nouit Filium, nisi Pater. Neque Patrem quisquam nouit, nisi Filius, et cuiuscunque uoluerit Filius reuelare. Et Ioānes: In hoc (inquit) est caritas, non quod nos dilexerimus Deū, sed quod ipse dilexerit nos. Et Paulus: Quos (inquit) præsciuerat, eosdem & præfiniuit conformes fieri imaginis Filij sui, ut ipse sit primogenitus inter multos fratres. Quos autem prædefinierat, eosdem & uocauit. Et quos uocauit, eos et iustificauit. Accursum: Elegit nos in ipso antequam iacerentur fundamenta mundi. Aſotica autem Ecclesia non constat ex Electione Dei, sed sufficit, quod ore confiteatur Christum, etiam si corde sit Epicureo, et uita Sybaritica. Sic enim Aſotus scribit: Ecclesia, inquit, cui promissio illa Christi facta est, Portæ inferi non preualebunt aduersus eam, uisibilis est, nec ex electione Dei aut uera fide & caritate internis pendet, ut quis ad Ecclesiam pertineat, siue ut subditus, siue ut Prælatum, &c. Et iterum: Nec gratia, nec certe interior aliqua uirtus occulta, requirēda

est uel in membris, uel in ministris eius, præter publicam & legitimam professionem fidei, et uocationem, ut ad eā pertineant, et eius munera integra perficiant.

Hic nunc expende mihi, quo iure Aſotus uendicet suæ Aſoticæ Ecclesiæ, quæ ad solam uere Catholicam Ecclesiam pertinent. Sed pergamus.

Catholica Ecclesia renascitur, non ex carne & sanguine, non ex humana electione aut successione, sed ex Deo, per sermonem Dei uiuentis.

Ioan. I.

Quotquot receperunt eum, dedit eis, ut liceret filiis Dei fieri (uidelicet) his, qui credidissent in nomen ipsius. Qui non ex SANGVINIBVS, neque ex uoluntate carnis, neque ex VOLVNTATE uiri, sed ex DEO nati sunt.

Matth. 16.

Caro & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus, qui est in cœlis.

I. Petri I.

Renati non ex semine mortali, sed ex immortali, per sermonem Dei uiuentis & manentis in æternum. Et additur: Hoc autem est uerbum, quod per Euangelion delatum est ad uos.

Aſotica autem Ecclesia fit ex humana Electione, & Successione. Dicit enim Aſotus, cōfugiendum esse ad successionem non interruptam. Et: Vbi est (inquit) hæc Ecclesia Apostolis succedens, ibi est uerum Dei uerbum.

DE CATHOLICA ECCLESIA. 177

uerbum. Scilicet hoc uult Aſotus, q̃ ubicunq; poſſit
Successio ab Apoſtolorum tempore in Eccleſia nu-
merari, ibi ſit uera Eccleſia, & uerum Verbum Dei.
Quaſi uero, Successores Apoſtolorum, & auditorū
ipſorum, non poſſint eſſe impiſſimi & ſcleratiſſimi
nebulones. Quid igitur ad Eccleſiam Aſoticam, quæ
Filius Dei ſuæ Eccleſiæ Catholicæ promiſit, & præ-
ſtare ſolet?

Eccleſia Catholica agnoſcit ſynceram prædicationem
uerbi Dei, & uerum ac rectum uſum Sacramen-
torum eius, ſicut ea tradit Prophetica & Apoſtolica
Scriptura. Et ubicunq; in toto orbe terrarum hæc præ-
dicantur, & peraguntur, ibi ueram eſſe Catholicam
Eccleſiam iudicandum eſt.

Ioan. 8.

Qui eſt ex Deo, uerba Dei audit.

Ioan. 10.

Oues meæ uocem meam audiunt, & ego cogno-
ſco eas, & ſequuntur me.

Ioan. 15.

Elegi uos, & conſtitui uos, ut eatis, & fructum af-
feratis, & fructus ueſter maneat. Vbicunq; ergo præ-
dicatur uerbum Apoſtolicum, ibi fructus aſſertur, ſi
non multus & illuſtris, aliquis tamen, & Deo conſpi-
cuus. Vnde & poſtea dicit:

Ioan. 17.

Sicut tu me miſiſti in mundum, ita & ego miſi eos

in mundum. Christus autem nō uenit frustra in mundum, nec prædicaui Euāgelion suum frustra in mundo. Fieri ergo nō potest, ut & Apostolicum uerbum frustra adnuncietur.

Rom. I. Non me pudet Euangelij Christi, Potentia siquidem Dei est, ad salutem omni credenti.

Esa. 55.

Quomodo descendit imber & nix de coelo, & illuc ultra nō reuertitur, sed inebriat terram, & perfundit eam, & germinare eam facit, & dat semē ferenti & panem comedenti. Sic erit uerbum meum quod egreditur de ore meo. Non reuertetur ad me uacuum, sed faciet, quæcunque uolui, & prosperabitur in his, ad quæ misi illud. Aſotica autem Ecclesia non relinquit uerbum Dei in sua ſynceritate, sed deprauat ipsum alienis interpretationibus, & peruertit uerum usum Sacramentorum: Ac negat, q̄ ſynceritas uerbi Dei, & uerus Sacramentorum usus sint certa signa, quibus uera Ecclesia cognoscatur. Non enim recipit Scripturam, nisi & addat Traditiones, & sicut a Patribus & Concilijs exponitur. Constat autem, q̄ multæ Traditiones, quæ Apostolorum nomine iactantur, pugnent cum sacra Scriptura, quemadmodum supra explicuimus, & q̄ Patres atque Concilia Scripturam sæpe ac multum sint interpretati, non iuxta sensum Spiritus sancti, sed iuxta sensum humanæ prudentiæ. De Sacramentis autem manifestum est, q̄ Aſotica Ecclesia uerum

uerum eorum usum peruertat. Sordidat enim baptis-
mum ficticijs suis appendicibus, & humanis traditio-
nibus. Ac baptizat non tantum homines, quod Chri-
stus instituit, uerum etiam campanas, quæ est impie-
tas Magica, sicut propicio Deo suis locis demonstra-
bitur. De poculo Ccenæ Domini, cum Christus di-
cat: Bibite ex eo OMNES, Et sic Ecclesia Catholica
utatur, A sotica Ecclesia dicit: Nolite ex eo omnes bi-
bere. De signis uero demonstrantibus ueram Eccle-
siam, A sotus disertis uerbis dicit: Non esse Ecclesiam,
ubicunq; prædicantur uerba Dei. Et iterum: Fraudu-
lenter, inquit, & subdole dicitur, signa certa, quibus
Ecclesia dignosci potest, esse synceram Euangelij præ-
dicationem, & rectam atq; secundum Christi institu-
tionem, administrationem Sacramentorum &c.

Cum ergo tantum sit discrimen Catholice & Aso-
ticæ Ecclesiæ, qua fronte audet hæc sibi uendicare, quæ
illi tantum conueniunt: Catholica Ecclesia interpreta-
tur Patres, Traditiones & Concilia per Scripturam,
& Scripturam interpretatur per Scripturam, hoc est,
eo sensu, quem Spiritus sanctus in Scriptura tradit:
Galat. I.

Si nos aut Angelus de cœlo prædicauerit uobis
Euangelion, præter id quod prædicauimus uobis (&
quod nunc instinctu Spiritus sancti, literis sacris man-
datum est) anathema sit.

2. Petri I.

Y ñ

Habemus firmiorem sermonem Propheticum, (qui continetur Prophetica scriptura, ut supra exposuimus) cui dum attenditis, ceu lucernæ apparenti in obscuro loco, recte facitis.

Asotica autem Ecclesia interpretatur Scripturam per Patres, per Traditiones & per Concilia. In Scriptura (inquit Asotus) uera fides quaerenda est, Sed prout a Patribus traditur.

Quid ergo commune est Asoticæ Ecclesiæ cum Catholica?

Catholica Ecclesia, si de doctrina sermo est, fundatur super doctrina Prophetica & Apostolica. Nec tradit ulla dogmata extra eam doctrinam, quæ scriptis Prophetis, & Apostolicis continetur.

Ephes. 2.

Superstructi super fundamentum Apostolorum & Prophetarum, summo angulari lapide ipso Iesu Christo.

Acto. 26.

Auxilium nactus Dei, usque in hodiernum diem sto, testificans tum paruo, tum magno, NIHL ALIVD dicens, quàm ea quæ Prophetæ prædixerant futura esse, & Moses, an passurus fuerit Christus, an primus ex resurrectione mortuorum lumen sit adnunciaturus populo & gentibus.

Asotica autem Ecclesia fundatur super traditionibus & dogmatis extra Scripturam. Sic enim dicit Asotus; Traditiones sunt certissimum fidei fundamentum.

tum. Et iterum: Ecclesia tradit dogmata fidei extra Scripturam. Quare, cum Aſotica Ecclesia ſit ſtructura alterius fundamenti, non habet cõmune habitaculum in ædificio Catholicæ Ecclesiæ.

Ac breuiter, Catholica Ecclesia, agnoſcit unum ſolum caput æternæ ſuæ ſalutis, tam in cœlo, q̃ in terra, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, & ad hunc ſolum Seruatorem ſuum alligata eſt, atq; in hoc ſolo quærit ueram & æternam ſuam ſalutem per fidem. Ac utitur quidem miniſtris ſuis, non ut dominentur, ſed ut ſeruiant ipſi, idq; non pro eorum arbitrio, ſed iuxta regulam a ſacra Scriptura præſcriptam. Solum autem Ieſum Chriſtum Filium Dei agnoſcit Dominum, & Sponſum ſuum, & ex eo ſolo, tam uiuens quàm moriens pendet.

Matth. 28.

Data eſt mihi omnis poteſtas tam in cœlo, q̃ in terra. Et: Ecce ego uobiſcum ſum omnibus diebus uſq; ad conſummationem ſeculi.

Ioan. 10.

Cum proprias oues emiſerit, ante eas uadit, & oues illum ſequuntur, quia nouerunt uocem eius. Alienum autem non ſequuntur, ſed effugient ab eo, quia non nouerunt uocem alienorum.

1. Corinth. 6.

An nescitis, q̃ corpora ueſtra ſint mēbra Chriſti?

Ephes. 1.

Omnia subiecit sub pedes eius, & eum dedit caput super omnia ipsi Ecclesiæ, quæ est corpus illius, complementum eius, qui omnia in omnibus adimplet.

Et rursus.

Summo angulari lapide Iesu Christo, in quo quæcunque structura coagmentatur, ea crescit in templum sanctum in Domino.

Ac iterum: Christus est caput Ecclesiæ, & idem est, qui salutem dat Ecclesiæ.

Ecclesia autem Aſotica agnoscit in his terris pro capite suo Romanum Pontificem, & est alligata ad Prælatos, qui sunt Romano Pontifici subiecti, quos & dominos suos, non seruos agnoscit. Nec pendet ex solo Christo, nec querit in eo solo salutem per fidem, sed quærit eam etiam in Contritione, in Ieiunio, in horis Canonicis, & in omnibus suis operibus, quibus confidit se gratiam Dei mereri. Dicit enim Aſotus aperte: Ecclesia est humana cōgregatio, habet Prælatos & superiores suos. Et addit quidem Aſotus (Hi sunt ministri Christi, & dispensatores ministeriorum Dei, Quæ uerba scribit Paulus, sed nihil ad Aſoticos Prælatos) mox autem subiungit: Alligata est ijs tota Ecclesia, non minus quàm quælibet alia respub. suis capitibus & gubernatoribus. Ac mox: Sine illis, uidelicet, Prælatis, (quos ipse uocat, sed falso, ministros Christi legitimos) non est Ecclesia.

Habes, quantum sit discrimen, & quantum inter se pugnent

pugnent Ecclesia Catholica, & ecclesia Aſotica. Videamus ergo nunc quæ Filius Dei Catholicæ Ecclesiæ promiserit, & quam ei auctoritatem tribuerit, ut sciamus, q̄ cum Aſotica ecclesia longissime a Catholica distet, maxima sit impudentia, sibi arrogare, quod soli Catholicæ Ecclesiæ competit.

Primum em̄ Christus Filius Dei agnoscit Catholicam Ecclesiam, Sponsam suā, quam & diligit, & pro qua se exposuit, ut sanctificaret illam mundatam lauto aque per uerbū, ut adhiberet eam sibi ipsi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut quicquid eiusmodi, sed ut esset sancta et irreprehensibilis. Cum igitur Aſotica ecclesia pugnet cum Catholica, quemadmodum copiose demonstrauimus, manifestum est, q̄ hoc bñficiū Filij Dei ad eam prorsus non pertineat; & ubicunq; Scriptura concionat Ecclesiam esse Deo acceptā, sanctam, & formosam, non sit intelligendū de Aſotica, sed de uere Catholica Ecclesia:

Deinde Filius Dei promittit Catholicę Ecclesię firmitatem et stabilitatem aduersus portas inferi: Super hanc petram, inquit, ædificabo Ecclesiam meam, & portę inferi non preualebunt aduersus eam. Quare cum Aſotica ecclesia sit hostis Catholicę Ecclesię, non est sentiendū q̄ constet aduersus portas inferi, sed sit exposita libidini Satanae & omnium angelorum eius.

Adhæc, Catholica Ecclesia est columna, ut Paulus loquitur, & stabilimentum ueritatis; quia in sola Ca-

tholica Ecclesia, quæ agnoscit Prophetica & Apostolica scripta, inuenitur uera, firma & certa doctrina de Deo, & de æterna nostra salute. Sed quia Aſotica Ecclesia distat a Catholica longissime, ut supra indicauimus, ideo non inuenias in ea, nisi mendacium, & uanitatem: Ac si quando ueritatem profert, in mendacio eam detineat, & deprauet.

Præterea, Filius Dei promittit & largitur Ecclesie suæ Catholicæ Spiritum sanctum, & continuam suæ præsentiam. Accipite, inquit, Spiritum sanctum. Et: Ego uobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi. Aſotica igitur Ecclesia, quia pugnat cum Catholica, non habet Spiritum sanctum, nec habet Christum præsentem, tutorem, & seruatorem.

Deinde Filius Dei dat Catholicæ Ecclesie auctoritatem remittendi & retinendi peccata, per prædicationem Euangelij, ut qui Euangelio crediderint, accipiant remissionem peccatorum, qui uero non crediderint, retineantur eis peccata. Hæc igitur auctoritas nihil ad Aſoticam Ecclesiam, quæ non habeat ullum primum commercium cum Catholica.

Accedit huc, quod Filius Dei dederit Catholicæ suæ Ecclesie auctoritatem Iudicandi & probandi quamuis doctrinam, & de eius uel ueritate uel uanitate testificandi. Omnia, inquit, probate. Et: Duo aut tres Prophetæ loquantur, & cæteri diiudicent. Aſotica igitur Ecclesia tam non potest habere hanc auctoritatem,

tem, quàm magnum habet discrimen a uera Catholica Ecclesia.

Deinde, Filius Dei promittit Catholicæ suæ Ecclesiæ precum exauditionem. Ante quæ clament, ego ex audiam, adhuc illis loquentibus, ego audiam. Et: Petite, ac dabitur uobis, quærite, & inuenietis, Pulsate, & aperietur uobis. Et: Quicquid petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam, ut Pater glorificetur per Filium. Hac igitur promissione Aſotica Ecclesia frui non potest, quæ etsi uidetur Christum Filium Dei cognoscere, tamen non glorificat eum, ut Christum, quemadmodum supra demonstratum est.

Quid plura? Filius Dei promisit Catholicæ suæ Ecclesiæ uictoriam in morte, liberationem a doloribus inferni, & æternam iusticiam ac uitam. Præcipitabit, inquit, in monte isto faciem uinculi colligati super omnes populos, & telam quam sortitus est super omnes nationes, præcipitabit mortem in sempiternum &c. Et: De manu mortis liberabo eos, de morte redimam eos. Ero mors tua o mors &c. Et: Aculeus mortis peccatum, potentia uero peccati lex. Sed Deo gratia, qui dedit nobis uictoriam per Dominum nostrum Iesum Christum. Quare cum Aſotica ecclesia persequatur, nomine & prætextu Christi atque Ecclesiæ, Christum, & ueram Catholicam eius Ecclesiam, qui est mos Antichristi, fieri non potest, ut fructum huius promissionis capiat, sed necesse habet in morte pe

rire, & in Tartarum, perpetuo affligenda, præcipitari.
Hæc est fors, hæc est hereditas Aſotica eccleſiæ. Si di-
xerit (inquit Chriſtus) malus ſeruus in corde ſuo, cum
cſtatur dominus meus uenire, cœperitq; percutere cō-
ſeruos, imo edere & bibere cum ebr̄ijs (id quod facit
Aſotica Eccleſia) ueniet dominus ſerui illius in die,
quo non expectat, & hora, qua ignorat, & diſſecabit
eum, partemque eius ponet cum hypocritis. Illic erit
ploratus & ſtridor dentium. At enim, dices, quid ſi
Aſoticus quiſpiam impio & Lucianico corde admi-
ſceat ſe Eccleſiæ uere Catholica, & profiteatur unā cū
pijs, doctrinam Chriſti, tanta eloquentia, tanta pru-
dentia, tantaq; externæ uitæ honeſtate, ut eligatur pu-
blico ſuffragio in Miniſtrum, adeoq; Episcopum Ec-
cleſiæ? Num miniſterium huius eſſet ueræ Eccle-
ſiæ inutile, & inefficax? An qui per hunc baptiſa-
rent, non uere eſſent baptiſati? An qui per hunc audi-
rent cœleſtem doctrinam, non poſſent Spiritum ſan-
ctum accipere? An qui ab hoc Cœnam Domini ſu-
merent, non ſumerent uerum corpus & ſanguinem
Chriſti? Dixi ſupra, qd fieri ſoleat, ut impij hypocritæ
admiſceantur ueræ Eccleſiæ. Ea enim eſt fors Euange-
licæ ſagenæ, ut cum in mare huius mundi iactum fue-
rit, contrahat ex omni genere piſcium, malorum pari-
ter & bonorum. Sed etſi hypocritæ ſunt in externa
congregatione & ſocietate ueræ Eccleſiæ, tamen cum
ſint animo impio, Lucianico & Epicureico, nihil cer-
tius

tius est, quod non sint illa Catholica Ecclesia, aduersus
 quam non praeualeant portae inferi, quemadmodum
 A lotus alicubi nugatur. Nihilominus autem, si fue-
 rint ad ministerium Ecclesiae uocati, & docuerint que
 pia sunt, atque administrauerint Sacramenta, iuxta insti-
 tutionem Christi, ipsi quidem sunt Deo abominabi-
 les, ministerio autem eorum efficitur id, ad quod Dominus or-
 dinauit. Incrementum enim non est hominis ministri,
 sed Spiritus sancti, qui cum sit liberrimus donorum suorum
 dispensator, & misereatur, cuius uult, non respicit, quod
 ad se attinet, organi indignitatem, sed suam ipsius cle-
 mentiam & liberalitatem. Itaque repudiamus Donati-
 stas, qui docuerunt Spiritum sanctum non esse per mini-
 sterium malorum efficacem. Si autem impij hypocritae do-
 cuerint pugnantia cum coelesti doctrina, & peruerter-
 rint uerum usum Sacramentorum Christi, quales esse A lo-
 ticos Praelatos supra ostendimus, & postea propicio
 Deo, copiosius probabimus, nulla amplius nec Reue-
 rentia, nec obedientia obstricta est eis Catholica Eccle-
 sia, etiam si fuerint antea legitime uocati, et longa ordi-
 nariae successione serie illustres. Quin potius necesse
 habet Ecclesia eos fugere & uitare, ac si fieri potest, ab-
 ouili Christi tanquam lupos arcere. Sic enim impios docto-
 res fugere, non est nec Apostolicam doctrinam, nec Ca-
 tholicam Ecclesiam deferere, sed uere in ea permanere.
 Torquet quidem A lotus in nostram desertionem illud
 Ioannis, E nobis profecti sunt, sed non erant ex nobis.

Non considerauit autem, quid præcedat. Antichristi (inquit Ioannes) multi cœperunt esse. Cum igitur accusemus Aſoticum ſodaliciũ Antichriſtianismi, & re ipsa manifestum sit, eos impia docere, & Institutionem Sacramentorum Christi deprauare, necessitas salutis nostræ exigit, ut colluuiem eorum, qui in Apostolica doctrina non permanserunt, detestemur, & quæ cōtento possumus cursu fugiamus. Quid enim apud cæcos doctores diutius hæsissemus? Si cæcus, inquit, cæcum ducit, ambo in foueam cadunt. Quid spei de uera nostra salute nobis in turba Pseudoprophetarũ, & inter satellites Antichristi relictum esset? Veniunt, inquit, ad uos, in uestitu ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Sed quid si hypocrita, qui & impia docet, & recta deprauat, tanta fiat potentia & autoritate in Ecclesia, ut in suam sententiam pertrahat nō tantum maximam collegarum suorum, sed etiam Principum ac populi partem, & omnino uiolenter contendat se una cum suis ueram esse Catholicam Ecclesiam Christi? Nam & hoc urget Aſotus, ac propemodum encomiũ (sed ante uictoriam) canit, quod ab ipsorum ecclesia disceſſerimus. Vnitas, inquit, certum signum est Ecclesiæ. Disceſſio autem proprium signum hæretici. Si intelligit, Vnitatem per se certum esse signum Ecclesiæ, & Disceſſionem per se, proprium esse signũ hæretici, quid furiosius? Quid enim? ita ne certum est, ibi esse Ecclesiam, ubi est Vnitas? Fateor, nihil esse

esse amabilius, nihil iucundius unitate, mutuaq; caritate & concordia. Et: In hoc, inquit Christus, cognoscent omnes, qd discipuli mei sitis, si caritatem habueritis inter uos mutuam. Sed num. quæuis caritas, quæuis concordia, quæuis unitas, certum ac infallibile signum est ueræ Ecclesiæ, & quæuis discessio proprium signum heretici. In Regno Israelitico, Rex Ahab, Principes, Sacrificuli Baal, & maxima pars populi cōiungebantur concordia & unitate in cultu Baalitico, Elias autem discedebat ab eis. Ergo ne illi uera erant Ecclesia, quia consentiebant, Elias autem hæreticus, quia hanc consensionē deserebat. In occidendo Christo, conueniebant unanimi consensu Caiaphas, Annas, Pilatus, Principes, Pontifices, Sacerdotes, Senatores, & uulgi. Quare fremuerunt, inquit Psalmus, gentes, & populi meditati sunt inania. Astiterunt Reges terræ & Principes conuenerunt in VNVM, aduersus Dominum & aduersus Christum eius. Viamur igitur dialectica Asoti, & dicamus hos esse Ecclesiam Dei, Iosephum autem & Nicodemum esse hæreticos, qd ab his discesserint. Putas ne Asoto cerebrum esse, qui aduersus Confessionem tam illustris & pñ Principis, in tanta eruditorum ubiq; uirorum corona, adeoq; nomine Catholicæ Ecclesiæ, tam inepta, tam stulta, tam ridicula, breuiter, tam Asotica spargere audeat. An non uidet etiam inter Turcas esse in impietate sua, atq; adeo etiam inter Latrones, in latro

cinio suo, Vnitatem? Si autem Aſotus intelligit, tum demum unitatem eſſe certum ſignum Eccleſiæ, cum eſt uera conſenſio in pia doctrina, & diſceſſionem tunc eſſe ſignum hæretici, cum diſceditur a doctrina Prophetica & Apoſtolica, cur, obſecro, aliàs affirmat fraudulenter & ſubdole dici, ſynceram Euangelij prædicationem & rectam adminiſtrationem Sacramentorum eſſe certa Eccleſiæ ſigna? An non hæc eſt noſtra, cum Aſotica colluuiæ controuerſia, q̃ ipſi quidem diſceſſerint a uere pia doctrina, nos autem eam profiteamur, ac diuina clementia teneamus. Et quid tandem dicemus? Hoc ne uult Aſotus, ut deſerta pia doctrina, unanimi ſimur cum deſectoribus ab ea, & cum ueræ Eccleſiæ perſecutoribus? Non ignoro, quid Aſotici ſodalitium iudicet. Nec ignoro, q̃ a parte ſua habeat maximam potentiam, ſapientiam, & multitudinem huius orbis, & q̃ perſequatur, quanta poteſt crudelitate, quotquot ſententiæ eius reſtiterint. Vnum igitur hoc reliquum eſt, ut cum hi multi & magni, qui impietatem ſuam mordicus tuentur, uendicent ſibi falſo nomen Catholice Eccleſiæ, & perſequantur paucos, & abiectos, qui hoc unum agunt, ut uere Catholica Prophetarum & Apoſtolorum doctrina illuſtretur, agnoſcamus ueterem Eccleſiæ Chriſti fortunam, de qua dictum eſt: Non eſt ſeruus maior Domino ſuo. Si me perſecuti ſunt, & uos perſequentur: Si ſermonem meum ſeruauerunt, & ueſtrum ſeruabunt: Et ſi

DE CATHOLICA ECCLESIA: 191

Et si enim coram huius mundi tribunali, causa cadere
uidemur, aliud tamen reliquum est tribunal Chri-
sti Filij Dei, coram quo sicut nunc magna fiducia, ita
tunc summa alacritate stabimus aduersus eos, qui nos
(ut uerbis Sapientiæ utar) angustiauerunt, & qui la-
bores nostros abstulerunt. Nam quæ eo loco
sequuntur, ut non sunt ignota, ita non
dubito quin suo tempore in A-
postolico sodalicio coram
uniuersa Creatu-
ra impleantur.

F I N I S.

